

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2022/996

2022 m. birželio 14 d.

dėl tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijų bei nedidelės netiesioginio žemės naudojimo keitimo rizikos kriterijų tikrinimo taisyklių

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ⁽¹⁾, ypač į jos 30 straipsnio 8 dalį,

kadangi:

- (1) Direktyva (ES) 2018/2001 išplečiama savanoriškų schemų funkcija, įtraukiant biomasės kuro atitikties tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio sumažėjimo kriterijams ir iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminto nebiologinės kilmės skystojo ir dujinio transporto kuro ir grąžinamojo perdirbimo (perdirbtos) anglies kuro atitiktį atitinkamiems išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijams sertifikavimą. Be to, savanoriškos schemos gali būti naudojamos nedidelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliantiems biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kurui sertifikuoti;
- (2) siekiant nustatyti, ar biodegalai, skystieji bioproduktai, biomasės kuras, iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintas nebiologinės kilmės skystasis ir dujinis transporto kuras ir grąžinamojo perdirbimo anglies kuras atitinka Direktyvos (ES) 2018/2001 reikalavimus, labai svarbu, kad savanoriškos schemos veiktų tinkamai ir darniai. Todėl turėtų būti nustatytos suderintos taisyklės, kurios būtų taikomos visoje sertifikavimo sistemoje, ir taip būtų užtikrintas būtinas teisinis tikrumas dėl ekonominės veiklos vykdytojams ir savanoriškoms schemoms taikomų taisyklių;
- (3) siekiant kuo labiau sumažinti administracinę naštą, įgyvendinimo taisyklės turėtų būti proporcingos ir turėtų apimti tik tai, kas būtina norint užtikrinti, kad būtų tinkamai ir darniai tikrinama atitiktis tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijams bei kitiems reikalavimams ir kad sukčiavimo rizika būtų kuo mažesnė. Todėl įgyvendinimo taisyklės turėtų būti laikomos ne išsamiu standartu, o būtiniaisiais reikalavimais. Savanoriškose schemose šios taisyklės gali būti atitinkamai papildytos;
- (4) ekonominės veiklos vykdytojai gali bet kuriuo metu nuspręsti dalyvauti kitoje savanoriškoje schemoje. Tačiau siekiant, kad ekonominės veiklos vykdytojas, kurio audito pagal vieną schemą išvada yra neigiama, neturėtų galimybės nedelsdamas pateikti sertifikavimo paraiškos pagal kitą schemą, visose schemose, pagal kurias ekonominės veiklos vykdytojas teikia paraišką, turėtų būti reikalaujama, kad tas ekonominės veiklos vykdytojas pateiktų informaciją apie tai, ar per praėjusius 5 metus buvo atvejų, kai jo audito išvada buvo neigiama. Tai taip pat turėtų būti taikoma tais atvejais, kai ekonominės veiklos vykdytojas įgyja naują juridinio asmens statusą, bet iš esmės išlieka tas pats, kad dėl nedidelių ar visiškai formalijų pokyčių, kaip antai valdymo struktūros ar veiklos aprėpties pokyčių, naujasis ekonominės veiklos vykdytojas nebūtų atleidžiamas nuo tokios taisyklės taikymo;

⁽¹⁾ OL L 328, 2018 12 21, p. 82.

- (5) masės balanso sistemos tikslas – sumažinti administracinę naštą, susijusią su atitikties tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijams įrodymu, leidžiant maišyti skirtingų tvarumo savybių žaliavas bei kurą ir iš tokio mišinio pagamintoms siuntoms iš naujo lanksčiai priskirti tvarumo charakteristikas. Siekiant užtikrinti skaidrumą, maišyti taikant masės balanso sistemą galima, jeigu, pavyzdžiui, žaliava priklauso tai pačiai produktų grupei. Produktų grupė gali apimti, pavyzdžiui, įvairių rūšių nemaistinės celiuliozės medžiagas, kurių fizinės ir cheminės savybės, šilumingumas ir (arba) perskaiciavimo koeficientai yra panašūs, arba lignoceliuliozės medžiagas, kurioms taikomas Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priedo A dalies q punktas. Grynas aliejus, naudojamas biodegalams ir skystiesiems bioproduktams gaminti, gali būti priskiriamas tai pačiai produktų grupei. Tačiau žaliavos, kurios gali būti naudojamos biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kurui, kuriems taikomos skirtingos taisyklės dėl jų indėlio į atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslų įgyvendinimą, gaminti, paprastai neturėtų būti priskiriamos tai pačiai produktų grupei, nes tai gali trukdyti pasiekti Direktyvos (ES) 2018/2001, pagal kurią biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kurui taikomos skirtingos sąlygos, atsižvelgiant į pradinės žaliavas, iš kurių jie gaminami, tikslus; dujinio kuro atveju ES jungtinė sistema laikoma viena masės balanso sistema. Dujinis kuras, gaminamas ir naudojamas už sistemos ribų arba naudojant atskirus vietinius skirstomuosius tinklus, turi būti laikomas atskira masės balanso sistema. Be to, reikia imtis atsargumo priemonių, kad būtų užtikrinamas tvarumo deklaracijų nuoseklumas, kai kuras eksportuojamas į trečiąsias valstybes, kurios netaiko masės balanso sistemos. Šiuo tikslu, atsižvelgiant į tiekiamo kuro fizines savybes, į masės balanso sistemą taip pat turėtų būti įtraukiama informacija apie kuro, kurio tvarumo charakteristikos nenustatytos, kiekį ir joje turėtų būti atsižvelgiama į kuro tiekimą nesertifikuotiems veiklos vykdytojams;
- (6) rengdamasis pradiniam auditui vietoje ir vėliau vykdydamas priežiūros ar pakartotinio sertifikavimo auditą auditorius turėtų atlikti tinkamą ekonominės veiklos vykdytojų bendro rizikos profilio analizę. Remiantis auditoriaus profesinėmis žiniomis ir ekonominės veiklos vykdytojo pateikta informacija, atliekant šią analizę reikėtų atsižvelgti ne tik į konkretaus ekonominės veiklos vykdytojo, bet ir į tiekimo grandinės rizikos lygį (pavyzdžiui, ekonominės veiklos vykdytojų, tvarkančių Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priede išvardytas medžiagas, atveju). Audito intensyvumas, jo apimtis arba abu šie veiksniai turėtų būti pritaikyti prie nustatytos bendros rizikos lygio, kad būtų užtikrintas tinkamas pasitikėjimo ekonominės veiklos vykdytojų pateiktos informacijos teisingumu lygis ir sumažinta reikšmingų iškraipymų rizika;
- (7) atliekant grupės auditą, kai vietoje atliekamas auditas pakeičiamas dokumentų auditu, savanoriškos schemos administratorius ir sertifikavimo įstaigos turėtų užtikrinti, kad tokiais auditais būtų galima užtikrinti tokį patį patikinimo lygį, koks užtikrinamas atliekant auditą vietoje (pavyzdžiui, galimybė gauti aukštos kokybės palydovines nuotraukas, duomenis apie saugomas teritorijas ir durpynus, iš kurių galima gauti informacijos apie atitinkamą laikotarpį);
- (8) Komisijos deleguotajame reglamente (ES) 2019/807 ⁽²⁾ pripažįstama, kad tam tikromis aplinkybėmis galima išvengti biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro, kurie laikomi keliančiais didelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo (toliau – NŽNK) riziką, NŽNK poveikio. Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas pagal savanoriškas schemas įgyvendinant nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo procesą, būtina nustatyti konkrečius reikalavimus, kurių laikantis būtų galima sertifikuoti nedidelę NŽNK riziką keliančius biodegalus, skystuosius bioproduktus ir biomasės kurą. Sertifikuotiems nedidelę NŽNK riziką keliantiems biodegalams, skystiesiems bioproduktams arba biomasės kurui neturėtų būti taikoma didelė NŽNK riziką keliančių biodegalams, skystiesiems bioproduktams arba biomasės kurui, kurie gaminami iš maistinių ir pašarinių augalų, nustatyta riba ir laipsniško mažinimo reikalavimas, jeigu jie atitinka Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnyje nustatytus susijusius tvarumo ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijus;
- (9) ekonominės veiklos vykdytojai, teikiantys nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo paraiškas, jau gali būti gavę sertifikatus, susijusius su kitais savanoriškos schemos aspektais, arba gali kreiptis dėl nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo tuo pačiu metu, kai kreipiasi dėl sertifikavimo, susijusio su kitais aspektais, kuriems gali būti taikoma savanoriška schema. Paraiškos teikėjas gali būti ūkis, ūkininkų grupė, pirmasis surinkimo punktas arba grupės vadovas, veikiantis ūkininkų grupės vardu. Jeigu priemonės taikomos daugiamečiams augalams, nedidelės NŽNK rizikos sertifikato 10 metų galiojimo laikotarpio pradžia gali būti atidedama dėl vėlavimo nuo priemonės įgyvendinimo iki derlingumo padidėjimo nustatymo;

⁽²⁾ 2019 m. kovo 13 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2019/807, kuriuo dėl didelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių pradinį žaliavų, kurių auginimo teritorija reikšmingai plečiama į žemės, kurioje yra didelių anglies sandėpų, plotus, nustatoma ir nedidelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro sertifikavimo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 (OL L 133, 2019 5 21, p. 1).

- (10) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro tvarumo komiteto, įsteigto pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 34 straipsnio 2 dalį, nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

ĮŽANGA

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos įgyvendinimo taisyklės, kuriomis užtikrinama, kad būtų veiksmingai ir darniai tikrinama, ar ekonominės veiklos vykdytojai:

- a) atitinka Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 2–7 dalyse nustatytus tvarumo kriterijus;
- b) teikia tikslūs duomenis apie išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimą Direktyvos (ES) 2018/2001 25 straipsnio 2 dalies ir 29 straipsnio 10 dalies taikymo tikslais;
- c) atitinka Deleguotuoju reglamentu (ES) 2019/807 nustatytus nedidelę NŽNK riziką keliančių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro sertifikavimo kriterijus.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) savanoriška schema – organizacija, skirta patvirtinti, kad ekonominės veiklos vykdytojai laikosi kriterijų ir taisyklių, įskaitant, be kita ko, Direktyvoje (ES) 2018/2001 ir Deleguotajame reglamente (ES) 2019/807 nustatytus tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijus;
- 2) pripažinta savanoriška schema – savanoriška schema, pripažinta pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 4 dalį;
- 3) pripažinta nacionalinė schema – nacionalinė schema, pripažinta pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 6 dalį;
- 4) sertifikatas – sertifikavimo įstaigos pagal savanorišką schemą parengtas pareiškimas dėl atitikties, kuriuo patvirtinama, kad ekonominės veiklos vykdytojas laikosi Direktyvos (ES) 2018/2001 reikalavimų;
- 5) sertifikatas, kurio galiojimas sustabdytas, – laikinai dėl sertifikavimo įstaigos nustatytų neatitikimų arba ekonominės veiklos vykdytojo savanoriško prašymo negaliojantis sertifikatas;
- 6) panaikintas sertifikatas – sertifikavimo įstaigos arba savanoriškos schemos visam laikui panaikintas sertifikatas;
- 7) sertifikatas, kurio galiojimas nutrauktas, – sertifikatas, kurio galiojimas savanoriškai nutrauktas nesibaigus jo galiojimo laikui;
- 8) negaliojantis sertifikatas – sertifikatas, kurio galiojimas baigėsi;
- 9) tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo charakteristikos – informacijos apie žaliavų arba kuro siuntą rinkinys, reikalingas siekiant įrodyti, kad ta siunta atitinka biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kuro taikomus tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijus arba išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo reikalavimus, taikomus iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintam nebiologinės kilmės skystajam ir dujiniam transporto kurui ir grąžinamojo perdirbimo anglies kurui;

- 10) tolesniam perdirbimui skirtas žaliavų mišinys – fiziškai sumaišytos žaliavos tik biodegalams, skystiesiems bioproduktams ar biomasės kuroi gaminti;
- 11) ekonominės veiklos vykdytojas – žaliavų gamintojas, atliekų ir liekanų surinkėjas, įrenginių, kuriuose žaliavos perdirbamos į galutinį kurą arba tarpinius produktus, operatorius, įrenginių, kuriuose gaminama energija (elektros energija, šiluma ar vėsuma), operatorius arba bet kuris kitas veiklos vykdytojas, įskaitant saugyklas ar komercinės veiklos subjektus, kurie fiziškai turi žaliavų arba kuro, jeigu jie apdoroja informaciją, susijusią su tų žaliavų ar kuro tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo charakteristikomis;
- 12) pirmasis surinkimo punktas – saugykla arba perdirbimo infrastruktūra, kurią tiesiogiai valdo ekonominės veiklos vykdytojas arba kita pagal sutartį veikianti šalis ir kuri žaliavas gauna tiesiogiai iš žemės ūkio biomasės, miško biomasės gamintojų, atliekų ir liekanų darytojų, arba atsinaujinančiųjų išteklių nebiologinės kilmės kuro atveju – tokio kuro gamykla;
- 13) sertifikavimo auditas – prieš prisijungiant prie schemos atliekamas pradinis auditas, kurio tikslas – išduoti sertifikatą pagal savanorišką schemą;
- 14) sertifikavimo įstaiga – nepriklausoma akredituota arba pripažinta atitikties vertinimo įstaiga, kuri su savanoriškos schemos administratoriumi sudaro susitarimą dėl žaliavų ar kuro sertifikavimo paslaugų teikimo bei ekonominės veiklos vykdytojų audito ir savanoriškų schemų administratorių vardu išduoda sertifikatus, naudodama savanoriškų schemų sertifikavimo sistemą;
- 15) neatitiktis – ekonominės veiklos vykdytojo arba sertifikavimo įstaigos neatitiktis savanoriškos schemos, kurios nariai jie yra arba pagal kurią jie veikia, taisyklėms ir procedūroms;
- 16) priežiūros auditas – bet koks tolesnis po sertifikavimo ir prieš pakartotinį sertifikavimą vykdomas sertifikavimo įstaigos pagal savanorišką schemą išduotų sertifikatų auditas, kuris gali būti atliekamas kas ketvirtį, kas pusmetį arba kasmet;
- 17) pakartotinio sertifikavimo auditas – auditas, kurio tikslas – atnaujinti sertifikavimo įstaigos pagal savanorišką schemą išduotą sertifikatą;
- 18) jungtinė infrastruktūra – infrastruktūros sistema, įskaitant vamzdynus, SGD terminalus ir saugyklas, kurią naudojant transportuojamos dujos, visų pirma metanas, taip pat biudujos ir iš biomasės gaunamos dujos, visų pirma biometanas, arba kitų rūšių dujos, kurios techniškai ir saugiai gali būti įleidžiamos į gamtinių dujų vamzdynų sistemą, vandenilio sistemas, taip pat vamzdynų tinklus ir skystojo kuro perdavimo arba paskirstymo infrastruktūras ir gali būti jais transportuojamos;
- 19) vandenilio sistema – infrastruktūros, apimančios vandenilio tinklus, vandenilio saugyklas ir vandenilio terminalus, sistema, skirta didelio grynumo vandeniliui;
- 20) teisėtas pirtakas – ekonominės veiklos vykdytojas, kuris buvo teisėtai pakeistas nauju, tačiau jo nuosavybės, vadovybės sudėties, darbo metodų ar veiklos apimtys atžvilgiu nebuvo padaryta esminių pakeitimų arba buvo padaryta tik paviršutiniškų pakeitimų;
- 21) produktų grupė – žaliavos, biodegalai, skystieji bioproduktai, nedujinis biomasės kuras, pasižymintis panašiomis fizinėmis ir cheminėmis savybėmis ir panašiu šilumingumu, arba dujinis biomasės kuras ir panašių cheminių savybių SGD, kuriems visiems taikomos tos pačios Direktyvos (ES) 2018/2001 7, 26 ir 27 straipsniuose nustatytos biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro įnašo siekiant atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslų nustatymo taisyklės;
- 22) vieta – tiksliai apibrėžtų ribų geografinė vieta, logistikos infrastruktūra, perdavimo ar paskirstymo infrastruktūra, kuriose gali būti maišomi produktai;
- 23) tvarumo patvirtinimas – ekonominės veiklos vykdytojo deklaracija, parengta remiantis sertifikavimo įstaigos pagal savanorišką schemą išduotu sertifikatu, kuriuo patvirtinama, kad konkretus pradinis žaliavų arba kuro kiekis atitinka Direktyvos (ES) 2018/2001 25 straipsnio 2 dalyje ir 29 straipsnyje nustatytus tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijus;

- 24) žaliavos – į kurą, įskaitant tarpinius produktus, dar neperdirbtos medžiagos;
- 25) kuras – naudoti paruoštas kuras, įskaitant biodegalus, skystuosius bioproduktus, biomasės kurą, iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą nebiologinės kilmės skystąjį ir dujinį transporto kurą ir grąžinamojo perdirbimo anglies kurą;
- 26) finansinio patrauklumo vertinimas – investicijos grynosios dabartinės vertės (GDV) apskaičiavimas remiantis papildomumo priemonėmis, susijusiomis su nedidele NŽNK riziką keliančios biomasės sertifikavimu;
- 27) nefinansinių kliūčių vertinimas – galimų kitų kliūčių, kurios, kaip manoma, gali trukdyti ekonominės veiklos vykdytojų įgyvendinti papildomumo priemones, susijusias su nedidele NŽNK riziką keliančios biomasės sertifikavimu, vertinimas;
- 28) Sąjungos duomenų bazė – Direktyvos (ES) 2018/2001 28 straipsnio 2 dalyje nurodyta duomenų bazė;
- 29) pieva – pieva, apibrėžta Komisijos reglamento (ES) Nr. 1307/2014 1 straipsnio 1 punkte ⁽³⁾.

II SKYRIUS

BENDROSIOS VALDYMO, VIDAUS STEBĖSENOS, SKUNDŲ TEIKIMO TVARKOS IR SAVANORIŠKŲ SCHEMŲ SKAIDRUMO TAISYKLĖS

3 straipsnis

Savanoriškos schemos valdymo struktūra

1. Savanoriškose schemose nustatoma valdymo struktūra, kurios paskirtis – užtikrinti schemos funkcijoms vykdyti reikiamus teisinius ir techninius pajėgumus, nešališkumą ir nepriklausomumą. Priklausomai nuo savanoriškos schemos taikymo srities, pagal ją įsteigiamas techninis komitetas arba lygiavertė techninės ekspertų paramos sistema, kurią taikant tam tikrais atvejais taip pat galima pasitelkti nepriklausomus išorės ekspertus, kad jie teiktų konsultacijas techniniais klausimais.
2. Savanoriškų schemų valdymo struktūroje ir sprendimų priėmimo procesuose, kiek įmanoma, dalyvauja įvairūs atstovai iš įvairių atitinkamų suinteresuotųjų šalių grupių, pavyzdžiui, ūkininkų ar miškininkų asociacijų, nevyriausybinių aplinkosaugos organizacijų, čiabuvių ir vietos bendruomenių, kurioms schema gali daryti poveikį, taip pat akademinės bendruomenės ir kuro gamintojų atstovai. Nė viena suinteresuotoji šalis ar suinteresuotųjų šalių grupė sprendimų priėmimo procese negali užimti dominuojančios pozicijos. Sprendimai priimami tik tada, kai pasiekiamas suinteresuotųjų šalių daugumos kvorumas.
3. Savanoriškose schemose nustatomos taisyklės ir procedūros, skirtos užtikrinti, kad priimant sprendimus būtų išvengiama interesų konfliktų. Laikydamosi būtiniausio reikalavimo jos taiko stabdžių ir atsvarų sistemą, siekdamos užtikrinti, kad jokia sprendimo rezultatu suinteresuota šalis neturėtų lemiamos įtakos tokiam konkrečiam sprendimui.
4. Sertifikavimo įstaigos nustato tarnybinės etikos taisykles ir procedūras, kuriomis užtikrinamas visiškas jų nepriklausomumas nuo schemoje dalyvaujančių ekonominės veiklos vykdytojų. Pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad jų interesais veikiančios sertifikavimo įstaigos būtų akredituotos pagal Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) standartą 17065.
5. Sertifikavimo įstaigos valdymo sistema siekiama užtikrinti aukščiausią įmanomą auditorių sprendimų nepriklausomumo lygį taikant auditorių rotacijos principus arba kitą geriausią šios srities patirtį.

⁽³⁾ 2014 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1307/2014, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/70/EB dėl benzino ir dyzelinių degalų (dyzelino) kokybės 7b straipsnio 3 dalies c punkto ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją 17 straipsnio 3 dalies c punkto taikymo tikslu nustatomi labai didelės biologinės įvairovės pievų kriterijai ir arealai (OL L 351, 2014 12 9, p. 3).

6. Asmenys, galintys turėti interesų konfliktą, nedalyvauja priimant sprendimus tiek savanoriškoje schemoje, tiek sertifikavimo įstaigoje. Savanoriškose schemose nustatomos atitinkamos procedūros ir audito seka, kad būtų galima nustatyti ir pagrįsti dokumentais tokius atvejus, ir jos reguliariai peržiūrimos taikant schemos vidaus stebėsenos sistemas.

4 straipsnis

Schemoje dalyvaujančių ekonominės veiklos vykdytojų neatitikties atvejai

1. Savanoriškose schemose nustatoma išsami sistema, skirta ekonominės veiklos vykdytojų neatitikties atvejams nagrinėti. Kaip būtiniausias reikalavimas į tokią sistemą įtraukiama aiški neatitikties atvejų klasifikacija pagal jų sunkumą, remiantis 10 straipsnio reikalavimais. Kiekvienos rūšies neatitikties atveju turi būti nustatytas skaidrus taisyklių ir procedūrų rinkinys, siekiant užtikrinti, kad taisomosios priemonės ir sankcijos, įskaitant, kai tinkama, sertifikatų galiojimo sustabdymą, būtų taikomos laiku. Tokios reikalavimų vykdymo užtikrinimo procedūros pradedamos nedelsiant, atsižvelgiant į neatitikties atvejo sunkumą ir taisomųjų priemonių skubumą.
2. Ekonominės veiklos vykdytojai, kurių sertifikatų galiojimas sustabdomas, negali skelbti tvarumo deklaracijų, kol toks galiojimo sustabdymas nepanaikinamas. Veiklos vykdytojai, kurių sertifikatų galiojimas sustabdytas, tuo laikotarpiu negali prisijungti prie kitų savanoriškų schemų. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojo arba jo teisėtų pirmtakų dalyvavimas savanoriškoje schemoje sustabdomas arba nutraukiamas panaikinus jo sertifikatą po audito, kurio metu buvo patvirtinta kritinė neatitiktis, kitos savanoriškos schemos gali neleisti tokiam veiklos vykdytojui dalyvauti savanoriškoje schemoje bent dvejus metus po tokio dalyvavimo sustabdymo arba nutraukimo.
3. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojas, kurio atžvilgiu anksčiau buvo nustatyta kritinė arba didelė neatitiktis, kreipiasi dėl pakartotinio sertifikavimo, auditorius apie tai praneša visoms savanoriškoms schemoms, kuriose ekonominės veiklos vykdytojas tuo metu dalyvauja arba į kurias jis kreipėsi dėl pakartotinio sertifikavimo.

5 straipsnis

Vidaus stebėseną, skundų nagrinėjimo procedūra ir dokumentų tvarkymo sistema

1. Savanoriškose schemose nustatoma vidaus stebėsenos sistema, skirta tikrinti, ar ekonominės veiklos vykdytojai laikosi schemos taisyklių ir procedūrų, ir užtikrinti sertifikavimo įstaigų auditorių atliekamo darbo kokybę. Vidaus stebėseną vykdoma bent kartą per metus ir jos metu atsižvelgiama į savanoriškos schemos geografinę ir žaliavų aprėptį, taip pat į ekonominės veiklos vykdytojų vykdomos veiklos rizikos lygį. Vykdam stebėseną pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad sertifikavimo įstaigos pateiktų visas audito ataskaitas ir, kai taikoma, faktinio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio skaičiavimus. Stebėsenos veikla apima atsitiktinę ir rizika grindžiamą tokių kiekvienos sertifikavimo įstaigos audito ataskaitų imtį.
2. Savanoriškose schemose nustatomos taisyklės ir procedūros, kuriomis užtikrinama, kad būtų veiksmingai atsižvelgiama į vidaus stebėsenos rezultatus ir prireikus taikomos sankcijos. Remiantis vidaus stebėsenos rezultatais, savanoriškos schemos valdymo struktūros arba vidaus stebėsenos lygmeniu imamasi taisomųjų priemonių, kad schemos veikimas ateityje būtų geresnis. Savanoriškos schemos metinės stebėsenos veiklos rezultatai apibendrinami Komisijai teikiamoje metinėje veiklos ataskaitoje.
3. Savanoriškose schemose nustatoma skundų prieš ekonominės veiklos vykdytojus arba sertifikavimo įstaigas teikimo tvarka. Skundų teikimo procedūra turi būti prieinama savanoriškos schemos interneto svetainėje ir ja turi būti suteikiama galimybė skundus pateikti elektroniniu būdu arba paštu. Skundų teikimo procedūra taip pat užtikrinama asmenų, kurie sąžiningai praneša apie pažeidimus arba teikia skundus pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1937 ^(*), apsauga. Svetainėje pateikiama bent visa ši informacija:

(*) 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26, p. 17).

- a) informacija ir įrodymai, reikalingi norint pateikti skundą, taip pat pašto adresas arba e. pašto adresas, kuriuo jie turi būti siunčiami;
- b) gairės, kokiems skundams gali būti taikoma ši tvarka;
- c) nuosekli apžvalga, kaip nagrinėjami skundai, nuo pirminio skundo gavimo iki sprendimo, ir susiję kiekvieno etapo laikotarpiai;
- d) sprendimų dėl skundų priėmimo procesas ir sprendimų apskundimo procesas;
- e) pasekmės tais atvejais, kai pateikus skundą savanoriškos schemos administratoriui nustatoma neatitiktis.

4. Savanoriškos schemos administratorius įtraukia visus skundus į registrą ir metinėje veiklos ataskaitoje Komisijai pateikia tų skundų santrauką. Komisijos arba valstybės narės prašymu jos pateikia visus su skundu ir jo nagrinėjimu susijusius dokumentus.

5. Savanoriškų schemų administratoriai ir sertifikavimo įstaigos sukuria dokumentų tvarkymo sistemą, kuri apima kiekvieną iš šių elementų:

- a) bendrosios valdymo sistemos dokumentus (pavyzdžiui, vadovus, strategijas, atsakomybės sričių apibrėžtis);
- b) dokumentų ir įrašų kontrolę;
- c) vadovybės atliekamą valdymo sistemos peržiūrą;
- d) vidaus auditą/vidaus stebėseną;
- e) neatitiktį nustatymo ir valdymo procedūras ir
- f) prevencinių veiksmų, skirtų galimų neatitiktį priežastims šalinti, vykdymo procedūras.

Dokumentai saugomi ne trumpiau kaip 5 metus arba, jeigu to reikalauja atitinkama nacionalinė institucija, ilgesnį laikotarpį.

6 straipsnis

Savanoriškų schemų informacijos skelbimas

Savanoriškų schemų interneto svetainėse viešai skelbiama ši nemokamai prieinama informacija:

- a) jų valdymo struktūra, įskaitant visų atitinkamų organų vaidmenis, išsami informacija apie nuosavybės struktūrą, direktorių valdybos, sekretoriato ir techninio ar lygiaverčio komiteto sudėtį ir patirtį, taip pat, kai tinkama, balsavimo teisę turinčių narių arba schemos dalyvių sąrašas;
- b) schemoje dalyvaujančių ekonominės veiklos vykdytojų sąrašas, jų sertifikavimo būseną ir atitinkama sertifikatų išdavimo, galiojimo sustabdymo, panaikinimo, galiojimo nutraukimo arba galiojimo pabaigos data, taip pat pagal II priedą parengti sertifikatai arba audito ataskaitų santraukos. Jeigu audito metu nustatoma kritinių arba didelių neatitiktį, savanoriškos schemos administratorius paskelbia bendrą šių neatitiktį sąrašą kartu su atitinkamu veiksmų planu ir jų ištaisymo terminais, dėl kurių susitariama su atitinkamais ekonominės veiklos vykdytojais. Konkreči informacija apie sertifikatus arba audito ataskaitų santraukas gali būti kupiūruota laikantis asmens duomenų apsaugos teisės aktų. Ekonominės veiklos vykdytojai, kurių sertifikatai panaikinami, nustoja galioti arba kurių galiojimas nutraukiamas, interneto svetainėje skelbiami ne trumpiau kaip 24 mėnesius po panaikinimo, galiojimo nutraukimo arba galiojimo pabaigos datos. Ekonominės veiklos vykdytojų sertifikavimo būsenos pakeitimai nedelsiant paskelbiami viešai;
- c) naujausia schemos dokumentų versija ir audito gairės. Dokumentuose nurodoma data ir versijos numeris ir atitinkamais atvejais apibendrinami visi pakeitimai, palyginti su ankstesne dokumento versija;
- d) schemos administratoriaus kontaktiniai duomenys, įskaitant telefono numerį, e. pašto adresą ir korespondencijos adresą;

- e) sertifikavimo įstaigų, atliekančių nepriklausomą auditą pagal schemą, sąrašas, kuriame nurodoma, kuri nacionalinė valdžios institucija arba subjektas kiekvieną iš jų akreditavo arba pripažino ir kuris valstybės narės subjektas arba nacionalinė valdžios institucija jas prižiūri pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 9 dalies antrą pastraipą. Sertifikavimo įstaigos, nebeturinčios teisės atlikti nepriklausomo audito pagal schemą, sąraše paliekamos bent 12 mėnesių po paskutinio atlikto audito, nurodant tas aplinkybes;
- f) savanoriškos schemos metinės stebėsenos veiklos rezultatai, apibendrinti metinėje veiklos ataskaitoje.

7 straipsnis

Ekonominės veiklos vykdytojų atliekamas schemos pakeitimas

1. Pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai savo sertifikavimo paraiškose atskleistų šią informaciją:
 - a) ar jie arba jų teisėti pirmtakai šiuo metu dalyvauja arba per pastaruosius 5 metus dalyvavo kitoje savanoriškoje schemoje;
 - b) visą susijusią informaciją, įskaitant masės balanso duomenis ir audito ataskaitas, ir atitinkamais atvejais – visus per pastaruosius 5 metus priimtus sprendimus dėl jų sertifikatų galiojimo sustabdymo arba panaikinimo;
 - c) ar jie pasitraukė iš schemos iki pirmojo priežiūros audito.
2. Ekonominės veiklos vykdytojai iš savanoriškų schemų pašalinami šiais atvejais:
 - a) jeigu jie neatskleidžia 1 dalies a ir b punktuose nurodytos informacijos;
 - b) jeigu jų arba jų teisėtų pirmtakų pradinio audito pagal kitą schemą išvada yra neigiamą, išskyrus atvejus, kai toks pradinis auditas buvo atliktas daugiau kaip prieš 3 metus iki paraiškos pateikimo arba jeigu per tą laiką sertifikavimo pagal kitą schemą veikla buvo nutraukta ir dėl to ekonominės veiklos vykdytojas negalėjo pakartotinai pateikti paraiškos. Jeigu pagal savanorišką schemą pritariama ekonominės veiklos vykdytojų pateiktam pagrindimui ir nusprendžiama vertinti jų paraišką, pradinio audito apimtis patikslinama, kad jis apimtų visus svarbius klausimus, ir ypač daug dėmesio skiriama pirminio audito metu nustatytiems trūkumams, kurių ekonominės veiklos vykdytojai neištaisė dalyvaudami kitoje schemoje;
 - c) jeigu jie arba jų teisėti pirmtakai pasitraukė iš kitos schemos prieš pirmąją priežiūros auditą, išskyrus atvejus, kai veiklos vykdytojas gali įrodyti, kad turėjo pagrįstą priežastį tai padaryti. Jeigu pagal savanorišką schemą pritariama ekonominės veiklos vykdytojo pateiktam pagrindimui, pradinio audito apimtis patikslinama, kad jis apimtų visus svarbius priežiūros audito klausimus.

8 straipsnis

Kitų savanoriškų schemų pripažinimas

Jeigu dalis tiekimo grandinės priklauso nuo kitų savanoriškų schemų, pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 4 dalį pripažintų savanoriškų schemų įrodymai jose priimami tik tokia apimtimi, kiek tos schemos yra pripažįstamos.

9 straipsnis

Nacionalinių schemų pripažinimas

Savanoriškose schemose neatsisakoma pripažinti pripažintų nacionalinių schemų, kiek tai susiję su tikrinimu, ar laikomasi Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 2–7 ir 10 dalyse nustatytų tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijų, tos direktyvos 25 straipsnio 2 dalyje nustatytą išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo ribinių verčių ir Deleguotajame reglamente (ES) 2019/807 nustatytą nedidelę NŽNK riziką keliančių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro sertifikavimo kriterijų.

III SKYRIUS

AUDITO PROCESAS, AUDITO APIMTIS, AUDITORIŲ KVALIFIKACIJA IR AUDITO PRIEŽIŪRA

10 straipsnis

Audito procesas ir patikinimo lygiai

1. Savanoriškose schemose reikalaujama, kad pradinio ekonominės veiklos vykdytojų audito išvada, prieš leidžiant jiems dalyvauti schemoje, būtų teigiama. Pradinis naujo schemos dalyvio auditas arba esamo schemos dalyvio pakartotinis sertifikavimas pagal persvarstytą reguliavimo sistemą visada atliekamas vietoje ir jį atlikus turi būti bent jau suteikiamas pakankamas patikinimas dėl tokio dalyvio vidaus procesų veiksmingumo. Priklausomai nuo ekonominės veiklos vykdytojo rizikos profilio, jo pareiškimų teisingumui gali būti priskiriamas riboto lygio patikinimas. Jeigu, remiantis pradinio audito rezultatais, ekonominės veiklos vykdytojai priskiriami nedidelės rizikos grupei, vėliau gali būti atliekami riboti jų patikinimo auditai.

2. Pagal savanoriškas schemas sertifikavimo įstaigai gali būti leidžiama vykdančią tą patį audito procesą patikrinti, ar laikomasi skirtingų sertifikavimo sistemų, jeigu sertifikavimo įstaiga patvirtina, kad ekonominės veiklos vykdytojai atitinka 1 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Savanoriškose schemose, pagal kurias leidžiama išduoti ilgiau nei vienus metus galiojantį sertifikatą, užtikrinama, kad būtų atliekamas visų schemoje dalyvaujančių ekonominės veiklos vykdytojų metinis priežiūros auditas. Tačiau grupės audito atveju metinis auditas gali apimti grupės narių imtį pagal 12 straipsnį. Priežiūros auditų dažnumas didinamas atsižvelgiant į bendrą riziką, susijusią su ekonominės veiklos vykdytojo profiliumi, tiekimo grandine ir ankstesnių auditų rezultatais. Techninės dalies vertintojas yra atsakingas už priežiūros audito rezultatų patvirtinimą.

Savanoriškose schemose nustatomos išsamios procedūros, kuriose nurodoma, kaip turi būti planuojamas bei atliekamas auditas ir rengiamos audito ataskaitos. Savanoriškose schemose užtikrinama, kad sertifikavimo įstaigos auditą atliktų pagal ISO 19011 arba lygiavertį standartą. Savanoriškose schemose taip pat užtikrinamas veiksmingas ir laiku vykdomas keitimasis audito informacija, kad būtų galima veiksmingai pasirengti auditui ir jį atlikti. Audito procedūra apima bent šiuos elementus:

- a) ekonominės veiklos vykdytojo vykdomos veiklos, susijusios su schemos kriterijais, nustatymą;
- b) atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojo sistemų ir bendros jo organizacinės struktūros nustatymą atsižvelgiant į schemos kriterijus ir atitinkamų kontrolės sistemų veiksmingo įgyvendinimo patikrinimą;
- c) rizikos, dėl kurios galėtų atsirasti reikšmingų iškraipymų, analizę, pagrįstą auditoriaus profesinėmis žiniomis ir ekonominės veiklos vykdytojo pateikta informacija. Toje analizėje atsižvelgiama į bendrą veiklos rizikos profilį, priklausomai nuo ekonominės veiklos vykdytojo ir tiekimo grandinės rizikos lygio, visų pirma artimiausios pradinės ir galutinės grandies etapuose, pavyzdžiui, ekonominės veiklos vykdytojų, tvarkančių IX priede išvardytas medžiagas, atveju. Audito intensyvumas arba apimtis (arba ir audito intensyvumas, ir apimtis) pritaikomi prie nustatytos bendros rizikos lygio, taip pat remiantis įmonės gamybos pajėgumų ir deklaruoto pagaminto kuro kiekio patikimumo patikromis;
- d) tikrinimo planą, atitinkantį rizikos analizę ir ekonominės veiklos vykdytojo veiklos apimtį bei sudėtingumą, kuriame apibūrinami imties sudarymo metodai, taikytini to veiklos vykdytojo veiklai;
- e) tikrinimo plano įgyvendinimą renkant įrodymus pagal nustatytus imties sudarymo metodus ir visus susijusius papildomus įrodymus, kuriais bus grindžiama patikrinimą atliekančio asmens išvada;
- f) veiklos vykdytojui skirtą prašymą pateikti bet kokius trūkstamus audito sekos elementus, sąlygų keitimo paaiškinimą arba prašymų ar skaičiavimų peržiūrą prieš darant galutinę patikrinimo išvadą;
- g) ekonominės veiklos vykdytojų arba jų atstovų Sąjungos duomenų bazėje užregistruotų duomenų tikslumo patikrinimą.

3. Audito metu nustatyta neatitiktis klasifikuojama kaip kritinė, didelė ir nereikšminga, kaip numatyta antroje, trečioje ir ketvirtoje pastraipose.

Tyčinis savanoriškos schemos standartų pažeidimas, pavyzdžiui, sukčiavimas, neatitaisoma neatitiktis arba pažeidimas, dėl kurio pažeidžiamas savanoriškos schemos vientisumas, laikomas kritine neatitiktimi. Kritinė neatitiktis, be kita ko, yra ši:

- a) nesilaikoma privalomo Direktyvos (ES) 2018/2001 reikalavimo, kaip antai susijusio su žemės paskirties keitimu pažeidžiant tos direktyvos 29 straipsnio 3, 4 ir 5 dalis;
- b) nesąžiningai išduodamas tvarumo patvirtinimas arba savideklaracijos, pavyzdžiui, tyčia dubliuojant tvarumo patvirtinimą siekiant finansinės naudos;
- c) tyčia neteisingai aprašomos žaliavos, klastojami ŠESD kiekiai arba pradiniai duomenys, taip pat tyčia daromos atliekos arba liekanos, pavyzdžiui, tyčia pakeičiant gamybos procesą siekiant gauti papildomų medžiagų liekanų arba tyčia užteršiant medžiagą, kad ją būtų galima klasifikuoti kaip atliekas.

Direktyvos (ES) 2018/2001 privalomo reikalavimo nesilaikymas, kai neatitiktį būtų galima atitaisyti, ji kartojasi ir dėl jos atskleidžiamos sisteminės problemos, arba aspektai, dėl kurių kiekvieno atskirai arba kartu su kitais neatitikties atvejais gali iš esmės sutrikti sistemos veikimas, laikomi didele neatitiktimi. Didelė neatitiktis, be kita ko, yra ši:

- a) sisteminės problemos, susijusios su pateiktais masės balanso arba ŠESD duomenimis, pavyzdžiui, daugiau kaip 10 % į reprezentatyviąją imtį įtrauktų deklaracijų atvejų nustatomi neteisingi dokumentai;
- b) ekonominės veiklos vykdytojas sertifikavimo proceso metu nepraneša apie savo dalyvavimą kitose savanoriškose schemose;
- c) auditoriams nepateikiama atitinkama informacija, pavyzdžiui, masės balanso duomenys ir audito ataskaitos.

Neatitiktis, kuri turi ribotą poveikį, yra susijusi su pavieniu arba laikinu apsirikimu, nėra sisteminga ir kurios neištaisius iš esmės nesutrunka sistemos veikimas, laikoma nereikšminga neatitiktimi.

4. Neatitikčių pasekmės ekonominės veiklos vykdytojams yra šios:

- a) jeigu nustatoma kritinė neatitiktis, sertifikavimo paraiškas pateikusiems ekonominės veiklos vykdytojams sertifikatai neišduodami. Pasibaigus pagal savanorišką schemą nustatytam laikotarpiui ekonominės veiklos vykdytojai gali dar kartą teikti sertifikavimo paraiškas. Jeigu kritinė neatitiktis nustatoma atliekant priežiūros ar pakartotinio sertifikavimo auditą arba savanoriškos schemos vidaus stebėsenos ar skundų nagrinėjimo metu, ekonominės veiklos vykdytojo sertifikatas nedelsiant panaikinamas;
- b) jeigu nustatoma didelė neatitiktis, sertifikavimo paraiškas pateikusiems ekonominės veiklos vykdytojams sertifikatai neišduodami. Jeigu didelė neatitiktis nustatoma atliekant priežiūros ar pakartotinio sertifikavimo auditą arba savanoriškos schemos vidaus stebėsenos ar skundų nagrinėjimo metu, ekonominės veiklos vykdytojo sertifikato galiojimas nedelsiant sustabdomas. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojai per 90 dienų nuo pranešimo apie didelę neatitiktį nesiima taisomųjų priemonių, sertifikatas panaikinamas;
- c) nedidelės neatitikties atvejais savanoriškose schemose gali būti nustatomas laikotarpis, per kurį tokia neatitiktis turi būti pašalinta; tas laikotarpis turi būti ne ilgesnis kaip 12 mėnesių nuo pranešimo apie tokią neatitiktį ir trukti ne ilgiau kaip iki kito priežiūros arba pakartotinio sertifikavimo audito datos.

5. Sertifikatai pagal savanoriškas schemas ekonominės veiklos vykdytojams išduodami tik tuo atveju, jeigu ekonominės veiklos vykdytojai atitinka visus šiuos reikalavimus:

- a) turi dokumentų tvarkymo sistemą;
- b) turi visų įrodymų, susijusių su deklaracijomis, kurias jie skelbia arba kuriomis remiasi, saugojimo ir peržiūros sistemą, kurią galima patikrinti atliekant auditą;

- c) saugo visus įrodymus, reikalingus užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento ir Direktyvos (ES) 2018/2001 reikalavimų, bent 5 metus arba, jeigu to reikalauja atitinkama nacionalinė institucija, ilgesnį laikotarpį;
 - d) prisiima atsakomybę už bet kokios informacijos, susijusios su tokių įrodymų tikrinimu atliekant auditą, rengimą.
6. Sertifikavimo įstaigos pagal savanorišką schemą parengtose arba išduotose audito ataskaitose ir audito ataskaitų santraukose arba sertifikatuose nurodomi bent II priede išvardyti elementai.

11 straipsnis

Auditoriaus kompetencija

1. Savanoriškos schemos interesais auditą atliekanti sertifikavimo įstaiga turi būti akredituota pagal standartą ISO 17065 ir pagal standartą ISO 14065, jei ji atlieka faktinio ŠESD kiekio auditą.

Sertifikavimo įstaigos taip pat turi būti nacionalinės akreditacijos įstaigos akredituotos pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008 arba kompetentingos institucijos pripažintos vykdančiomis Direktyvos (ES) 2018/2001 taikymo sritį arba konkrečią savanoriškos schemos taikymo sritį apimančią veiklą. Jei tokia akreditacija ar pripažinimas nenaudojami, valstybės narės gali leisti savo teritorijoje pagal savanorišką schemą taikyti nepriklausomos priežiūros sistemą, apimančią Direktyvos (ES) 2018/2001 taikymo sritį arba konkrečią savanoriškos schemos taikymo sritį. Komisija peržiūri šioje dalyje aprašytų sistemų veiksmingumą, atsižvelgdama į jų tinkamumą pakankamai priežiūrai užtikrinti, ir prireikus parengia rekomendacijas.

Sertifikavimo įstaiga atrenka ir paskiria audito grupę pagal standarto ISO 19011 reikalavimus, atsižvelgdama į audito tikslams pasiekti reikalingą kompetenciją.

2. Audito grupės kompetencija, patirtis ir bendrieji bei specialieji įgūdžiai turi būti tokie, kokie yra būtini auditui atlikti, atsižvelgiant į jo apimtį. Jeigu yra tik vienas auditorius, jis taip pat turi būti kompetentingas vykdyti audito grupės vadovo pareigas, kurios reikalingos atliekant tą auditą. Sertifikavimo įstaiga užtikrina, kad sprendimą dėl sertifikavimo priimtų techninės dalies vertintojas, kuris nebuvo audito grupės narys.

3. Auditoriai turi:

- a) būti nepriklausomi nuo audituojamos veiklos, išskyrus auditus, susijusius su Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 6 dalies a punktu ir 29 straipsnio 7 dalies a punktu, kurių pirmosios arba antrosios šalies auditas gali būti atliekamas iki pirmojo surinkimo punkto;
- b) neturėti interesų konflikto;
- c) turėti specialių įgūdžių, reikalingų su schemos kriterijais susijusiam auditui atlikti, tarp jų:
 - i) Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 2–9 dalyse nustatytų žemės naudojimo kriterijų ir šio įgyvendinimo reglamento V skyriuje ir VIII priede nustatytos nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo metodikos atveju – žemės ūkio, agronomijos, ekologijos, gamtos mokslų, miškininkystės, miško medžių auginimo ar susijusios srities patirties, įskaitant konkrečius techninius įgūdžius, kurių reikia norint patikrinti, ar laikomasi labai didelės biologinės įvairovės pievų ir labai didelės biologinės įvairovės miškų kriterijų;
 - ii) Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 10 dalyje nustatytų išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijų atveju arba kai nustatomas naudojant grąžinamojo perdirbimo anglies kurą ir iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą nebiologinės kilmės kurą išmetamas ŠESD kiekis pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 28 straipsnio 5 dalyje nustatytą metodiką – ne mažiau kaip 2 metų patirties kuro gyvavimo ciklo vertinimo srityje ir konkrečios patirties atliekant išmetamo ŠESD kiekio skaičiavimo auditą pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 V ir VI prieduose nustatytą metodiką, pritaikytą kiekvieno auditoriaus atliekamo audito rūšiai. Atsižvelgiant į konkrečią audito apimtį, kartu su šiais įgūdžiais gali būti reikalinga žemės ūkio, agronomijos, ekologijos, miškininkystės, gamtos mokslų, miško medžių auginimo, inžinerijos, energijos valdymo ar susijusios srities patirtis. Jeigu atliekant auditą tikrinamas dirvožemio organinės anglies kiekis, siekiant taikyti išmetamo teršalų kiekio sumažėjimo kreditą dėl anglies kaupimosi dirvožemyje, taip pat reikalingos techninės dirvotyros žinios;

iii) Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 1–2 dalyse nustatytų su priežiūros grandine susijusių kriterijų atveju – patirties masės balanso sistemų, tiekimo grandinės logistikos, buhalterinės apskaitos, atsekamumo ir duomenų tvarkymo arba susijusioje srityje;

iv) grupės audito atveju – patirties, įgytos atliekant grupių auditus.

4. Savanoriškose schemose rengiami auditoriams skirti mokymo kursai, apimantys visus su schemos aprėptimi susijusius aspektus. Kursai apima ir egzaminą, kurį išlaikę dalyviai įrodo, kad atitinka pasirengimo techninėje srityje arba srityse, kuriose jie vykdo veiklą, reikalavimus. Auditoriai mokymo kursuose dalyvauja prieš pradėdami vykdyti auditą savanoriškos schemos interesais.

5. Auditoriai reguliariai dalyvauja kvalifikacijos kėlimo kursuose. Savanoriškose schemose įdiegiama aktyvių schemos auditorių mokymo būsenos stebėsenos sistema. Savanoriškose schemose sertifikavimo įstaigoms prireikus taip pat pateikiamos gairės dėl sertifikavimo procesui svarbių aspektų. Tos gairės gali apimti reguliavimo sistemos atnaujinimą arba atitinkamas savanoriškos schemos vidaus stebėsenos proceso išvadas.

12 straipsnis

Grupės auditas

1. Savanoriškose schemose grupės auditas gali būti atliekamas tik šiais atvejais:

- a) kai tikrinami žaliavų gamintojai, visų pirma smulkieji ūkininkai, gamintojų organizacijos ir kooperatyvai, taip pat atliekų surinkėjai;
- b) kad būtų laikomasi schemos su žeme susijusių kriterijų, jeigu atitinkamos vietovės yra arti viena kitos ir pasižymi panašiomis savybėmis, pavyzdžiui, klimato ar dirvožemio sąlygomis;
- c) išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo apskaičiavimo tikslais, kai subjektai naudoja panašias gamybos sistemas ir augalų rūšis.

Į grupę, kurios veiklos auditas vykdomas, įtraukti ekonominės veiklos vykdytojai paskiria grupės vadovą. Pirmieji surinkimo punktai, gamintojų organizacijos arba kooperatyvai taip pat gali veikti kaip grupių vadovai, atstovaujantys į grupės auditą įtrauktiems ekonominės veiklos vykdytojams.

2. Grupės audito metu visi susiję subjektai gali būti tikrinami remiantis tokių subjektų imtimi. Savanoriškose schemose nustatomos grupės audito įgyvendinimo gairės, apimančios bent šiuos elementus:

- a) grupės vadovo vaidmenį, be kita ko, vidaus valdymo sistemos specifikacijas ir grupės vidaus tikrinimo procedūras;
- b) imties dydžio nustatymą.

3. Imties, kurią sudaro tam tikras grupės narių skaičius, gautas iš viso grupės narių skaičiaus ištraukus kvadratinę šaknį, auditas atskirai atliekamas bent kartą per metus. Jeigu rizika didesnė, šis skaičius padidinamas. Savanoriškose schemose nustatomi kriterijai, pagal kuriuos nustatomas bendras rizikos lygis tam tikrose srityse ir to rizikos lygio pasekmės audito metodams. Imtis turi būti reprezentatyvi visos grupės atžvilgiu ir nustatoma parenkant rizikos ir atsitiktinės atrankos derinį. Atsitiktinės atrankos būdu atrinkta informacija turi sudaryti bent 25 % imties. Kiekvienais metais auditui atrenkamas kitas žaliavų gamintojas.

4. Grupės auditas atliekamas vietoje, išskyrus atvejus, kai manoma, kad atliekant dokumentų auditą galima užtikrinti toki patį patikrinimo lygį kaip ir atliekant auditą vietoje. Savanoriškose schemose nurodoma, kokie įrodymai reikalingi atliekant dokumentų auditą. Ekonominės veiklos vykdytojų save deklaracijos nelaikomos pakankamais įrodymais. Grupės vadovo auditas visada atliekamas vietoje.

5. Audito metu nustatyti atskirų grupės narių kritinės arba didelės neatitikties atvejai nagrinėjami atitinkamai 10 straipsnio 4 dalies a ir b punktuose nustatyta tvarka. Jeigu kritinė arba didelė neatitiktis nustatoma visoje pradinėje grupės imtyje, atliekamas papildomos tokio paties dydžio grupės narių imties auditas. Jei dauguma visos imties grupės narių sistemingai nesilaiko reikalavimų, visų grupės narių sertifikatų galiojimas sustabdomas arba tie sertifikatai panaikinami (priklausomai nuo to, kas taikytina).

13 straipsnis

Atliekų ir liekanų auditas

1. Savanoriškų schemų administratoriai ir jų vardu veikiančios sertifikavimo įstaigos iš atliekų ir liekanų pagamintų biodegalų ir skystųjų bioproduktų tiekimo grandinės atveju taiko 2–7 dalyse nustatytus tikrinimo reikalavimus, o biomasės kuro tiekimo grandinės atveju – 2–5 dalyse nustatytus reikalavimus.
2. Gali būti tikrinama visa tiekimo grandinė, pradedant nuo jos pradžios, t. y. nuo ekonominės veiklos vykdytojo, kurio įmonėje susidaro atliekos ar liekanos.
3. Kiekvieno ekonominės veiklos vykdytojo auditas atliekamas atskirai. Tačiau grupės audito metodai gali būti taikomi tiekimo grandinės pradžioje, pavyzdžiui, restoranuose ir atliekų arba liekanų darytojų įmonėse.
4. Audito procedūros dažnumas ir intensyvumas turi būti parenkamas pagal bendrą rizikos lygį. Savanoriškose schemose nustatomos aiškos taisyklės, proporcingos konkrečios rizikos, susijusios su liekanų arba atliekų rūšimi, lygiui. Biodegalų ir skystųjų bioproduktų kilmės vietų, iš kurių per mėnesį tiekama ne mažiau kaip penkios tonos Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priedo A ir B dalyse išvardytų atliekų arba liekanų, auditas atliekamas vietoje. Kai vykdomas grupės auditas, auditas vietoje gali būti grindžiamas imtimi.
5. Surinkimo punktai auditoriui privalo pateikti visų kilmės vietų, pasirašiusių savideklaracijas prieš pradedant surinkimo punkto auditą, sąrašą. Savideklaracijoje aiškiai nurodomas kas mėnesį arba kasmet susidarančių atliekų kiekis. Visų atskirų pristatymų įrodymai arba dokumentai, įskaitant sutartį dėl atliekų šalinimo, pristatymo kvitus ir savideklaracijas, turi būti prieinami surinkimo punkte ir juos turi patikrinti auditorius.
6. Auditorius patikrina, ar kilmės taškų skaičius atitinka bent skaičių, gautą ištraukus kvadratinę šaknį iš visų sąraše nurodytų kilmės taškų skaičiaus. Tikrinimas gali būti atliekamas nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai kyla abejonių dėl kilmės vietos egzistavimo arba kai tenkinami 4 punkte nurodyti audito vietoje kriterijai. Auditoriai tikrina tvarių medžiagų pristatymą galutinės grandies gavėjams, peržiūrėdami pristatomų medžiagų gavėjams surinkimo punkto išduotų tvarumo deklaracijų kopijas, remdamiesi atsitiktine ir rizika grindžiama imtimi.
7. Sertifikavimo įstaiga atlieka privalomą priežiūros auditą per 6 mėnesius nuo pirmojo sertifikato išdavimo. Surinkimo punktų ir komercinės veiklos subjektų, dirbančių tiek su atliekomis ir liekanomis, tiek su grynosiomis medžiagomis, kaip antai aliejumi, papildomas priežiūros auditas atliekamas praėjus 3 mėnesiams po pirmojo sertifikavimo audito ir jis apima pirmąjį masės balanso laikotarpį. Jeigu surinkimo punkte yra kelios saugyklos, auditorius atlieka kiekvienos saugyklos masės balanso auditą.
8. Jeigu kyla pagrįstų abejonių dėl deklaruotų atliekų ir liekanų kilmės, auditoriui leidžiama paimti ėminius ir juos ištirti nepriklausomoje laboratorijoje.

14 straipsnis

Faktinio išmetamo ŠESD kiekio apskaičiavimo auditas

1. Savanoriškose schemose reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai prieš planuojamą auditą auditoriams pateiktų visą svarbią naujausią informaciją, susijusią su faktinio išmetamo ŠESD kiekio apskaičiavimu. Ši informacija apima pradinis duomenis ir visus kitus svarbius įrodymus, informaciją apie išmetamųjų teršalų faktorius ir perskaičiavimo koeficientus bei taikytas standartines vertes ir jų duomenų šaltinius, išmetamo ŠESD kiekio skaičiavimus ir įrodymus, susijusius su išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo kreditų taikymu.
2. Auditorius audito ataskaitoje užfiksuoja audituojamoje vietoje išmetamus teršalus. Galutinių biodegalų perdirbimo atveju auditorius registruoja išmetamųjų teršalų kiekį po paskirstymo ir kiekio sumažėjimą. Jeigu išmetamųjų teršalų kiekis labai skiriasi nuo tipinių verčių arba apskaičiuotos faktinės sumažinto išmetamo teršalų kiekio vertės yra neįprastai didelės, ataskaitoje turi būti nurodytos tokių nukrypimų priežastys. Savanoriškose schemose nustatoma tvarka, kurios laikydamosi sertifikavimo įstaigos turi nedelsdamos pranešti schemų administratoriams apie tokius nukrypimus.

3. Auditoriai patikrina, ar apskaičiuotas išmetamųjų teršalų kiekio sumažėjimas dėl CO₂ surinkimo ir pakeitimo apima tik teršalus, kurių išmetimo buvo išvengta surenkant CO₂, kurio anglis susidarė iš biomasės ir kuris naudojamas vietoje iš iškastinio kuro išskiriamą CO₂. Atliekant šį patikrinimą reikalinga prieiga prie šios informacijos:

- a) koku tikslu bus naudojamas surinktas CO₂;
- b) pakeičiamo CO₂ kilmė;
- c) surenkamo CO₂ kilmė;
- d) informacija apie išmestą teršalų kiekį, susijusį su CO₂ surinkimu ir perdirbimu.

Taikant b punktą, ekonominės veiklos vykdytojai, naudojantys surinktą CO₂, gali nurodyti, kaip pakeistas CO₂ susidarydavo anksčiau, ir raštu deklaruoti, kad dėl pakeitimo buvo neišmestas tam kiekiui lygiavertis teršalų kiekis. Laikoma, kad šių įrodymų pakanka, kad būtų galima patikrinti atitiktį Direktyvos (ES) 2018/2001 reikalavimams ir teršalų neišmetimo faktą.

4. Ekonominės veiklos vykdytojai faktinius ŠESD kiekius gali pateikti tik po to, kai audito metu patvirtinamas jų gebėjimas atlikti faktinių verčių skaičiavimus.

5. Paprašyti savanoriškų schemų administratoriai suteikia prieigą prie faktinių ŠESD kiekių skaičiavimų, patvirtintų pagal jų savanorišką schemą, taip pat atitinkamų audito ataskaitų, pateiktų Komisijai ir už sertifikavimo įstaigų priežiūrą atsakingoms nacionalinėms institucijoms.

15 straipsnis

Masės balanso sistemų auditas

Savanoriškose schemose užtikrinama, kad ekonominės veiklos vykdytojai iki audito pateiktų auditoriams visus masės balanso duomenis.

Vykdydamas pradinį auditą, atliekamą prieš ekonominės veiklos vykdytojui suteikiant teisę dalyvauti schemoje, auditorius patikrina, ar numatyta masės balanso sistema ir ar ji veikia.

Vykdydamas paskesnius metinius auditus auditorius patikrina bent šiuos elementus:

- a) visų vietų, kurioms taikomas sertifikavimas, sąrašą. Kiekvienoje vietoje turi būti kaupiama jos masės balanso informacija;
- b) visų kiekvienos vietos sąnaudų sąrašą, tvarkomos medžiagos aprašymą ir išsamią informaciją apie visus tiekėjus;
- c) visų kiekvienos vietos produktų sąrašą, tvarkomos medžiagos aprašymą ir išsamią informaciją apie visus klientus;
- d) taikomus perskaičiavimo koeficientus, visų pirma tais atvejais, kai įrenginiais apdorojamos atliekos arba liekanos, siekiant užtikrinti, kad procesas nebūtų pakeistas taip, kad jo metu susidarytų daugiau atliekų ar liekanų;
- e) bet kokius neatitikimus tarp apskaitos sistemos duomenų ir sąnaudų, produktų bei likučių;
- f) tvarumo charakteristikų paskirstymą;
- g) informaciją apie tvarumo duomenų ir fizinių atsargų masės balanso laikotarpio pabaigoje lygiavertiškumą.

16 straipsnis

Natūralių ir nenatūralių labai didelės biologinės įvairovės pievų auditas

1. Auditoriai, tikrindami, ar žemė yra labai didelės biologinės įvairovės pieva, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 3 dalies d punkte, patikrina, ar žemė kuriuo nors metu nuo 2008 m. sausio mėn. yra arba buvo laikoma labai didelės biologinės įvairovės pieva. Savanoriškų schemų sistemos dokumentuose ekonominės veiklos vykdytojams pranešama, kokius įrodymus sertifikavimo įstaigos gali pripažinti įrodančiais ankstesnį vietovės statusą nuo 2008 m. sausio mėn.

2. Jeigu pieva išlieka arba būtų išlikusi, jei nebūtų įsikišęs žmogus, ir yra bet kuriame iš Reglamente (ES) Nr. 1307/2014 išvardytų geografinių arealų, ji laikoma natūralia labai didelės biologinės įvairovės pieva.

3. Žemės, esančios už 2 dalyje nurodytų teritorijų ribų, atveju auditorius įvertina, ar pievoje išlieka arba būtų išlikusi natūrali rūšių įvairovė ir ekologiniai ypatumai bei procesai, jeigu nebūtų įsikišęs žmogus. Tokiu atveju žemė laikoma esančia ar buvusia natūralia labai didelės biologinės įvairovės pieva. Jeigu pieva jau buvo paversta ariamąja žeme ir pačios žemės savybių neįmanoma įvertinti remiantis nacionalinių kompetentingų institucijų turima informacija arba palydovinėmis nuotraukomis, auditorius tokio pakeitimo metu nelaiko šios žemės labai didelės biologinės įvairovės pieva.

4. Jeigu pieva neišliko arba nebūtų išlikusi, jei nebūtų įsikišęs žmogus, jeigu joje gausu rūšių, ji nėra nualinta ir ją atitinkama kompetentinga institucija laiko labai didelės biologinės įvairovės pieva, ji laikoma nenatūralia labai didelės biologinės įvairovės pieva.

5. Žemė, kuri nuo 2008 m. sausio mėn. yra arba buvo laikoma nenatūralia labai didelės biologinės įvairovės pieva, gali būti naudojama kurui gaminti su sąlyga, kad žaliavos derliaus nuėmimas yra būtinas siekiant išsaugoti labai didelės biologinės įvairovės pievos statusą ir kad dėl šiuo metu taikomų tvarkymo metodų nekyla grėsmė, kad pievos biologinė įvairovė galėtų sumažėti.

Ekonominės veiklos vykdytojai pateikia įrodymus, kad žaliavos derliaus nuėmimas yra būtinas siekiant išsaugoti labai didelės biologinės įvairovės pievos statusą ir kad dėl taikomų metodų nekyla grėsmė, kad pievos biologinė įvairovė galėtų sumažėti.

Jeigu ekonominės veiklos vykdytojai negali pateikti antroje pastraipoje nurodytų įrodymų, jie pateikia įrodymus, kad atitinkama kompetentinga institucija arba paskirta agentūra jiems suteikė leidimą nuimti žaliavos derlių, kad būtų išsaugotas labai didelės biologinės įvairovės pievos statusas.

Žemės techninį vertinimą atlieka kvalifikuotas išorės specialistas, kuris yra nepriklausomas nuo audituojamos veiklos, neturi interesų konflikto ir kuris gali būti audito grupės narys. Vertinimas ir jo rezultatai peržiūrimi atliekant auditą.

17 straipsnis

Valstybių narių ir Komisijos vykdoma priežiūra

1. Pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad scheme dalyvaujantys ekonominės veiklos vykdytojai ir pagal schemą auditą atliekančios sertifikavimo įstaigos bendradarbiautų su Komisija ir valstybių narių kompetentingomis institucijomis, be kita ko, suteiktų galimybę pateikti į ekonominės veiklos vykdytojų patalpas, kai to prašoma, taip pat Komisijai ir valstybių narių kompetentingoms institucijoms pateiktų visą informaciją, kurios reikia jų užduotims pagal Direktyvą (ES) 2018/2001 atlikti. Šiais tikslais sertifikavimo įstaigos taip pat privalo:

- a) teikti informaciją, kuri valstybėms narėms reikalinga vykdant sertifikavimo įstaigų veiklos priežiūrą pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 9 dalį;
- b) teikti informaciją, kurios Komisija reikalauja, kad būtų laikomasi Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 10 dalies;
- c) tikrinti informacijos, įvestos į Sąjungos duomenų bazę arba atitinkamą nacionalinę duomenų bazę pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 28 straipsnio 4 dalį, tikslumą.

2. Vykdydamos Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 9 dalyje numatytą priežiūrą, valstybės narės nustato procedūras, pagal kurias sertifikavimo įstaigoms, neatsižvelgiant į tai, ar jų pagrindinė buveinė yra valstybėje narėje, ar trečiojoje valstybėje, leidžiama registruotis priežiūros ir priežiūros vykdymo tikslais.

3. Valstybės narės keičiasi informacija ir geriausia patirtimi, kaip prižiūrėti sertifikavimo įstaigų veiklą taikant oficialią bendradarbiavimo sistemą. Jeigu sertifikavimo įstaigos žaliavas, biodegalus, skystuosius bioproduktus, biomasę ar kitą kurą sertifikuoja daugiau nei vienoje valstybėje narėje, atitinkamos valstybės narės nustato bendrą tokių sertifikavimo įstaigų priežiūros sistemą ir, be kita ko, paskiria vieną valstybę narę pagrindine audito priežiūros institucija.

4. Pagrindinė audito priežiūros institucija, bendradarbiaudama su kitomis atitinkamomis valstybėmis narėmis, atsako už informacijos apie sertifikavimo įstaigų priežiūros rezultatus konsolidavimą ir dalijimąsi ja.

5. Valstybės narės, kiek įmanoma, sukuria bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis sistemas, skirtas jų teritorijose audituojančių sertifikavimo įstaigų priežiūrai, kad trečiosiose valstybėse veikiančių sertifikavimo įstaigų atžvilgiu būtų užtikrinamas toks pat informacijos srautas ir audito priežiūros standartų taikymas.

6. Jeigu valstybei narei kyla pagrįstų abejonių dėl konkrečios Sąjungoje arba trečiojoje valstybėje esančios sertifikavimo įstaigos gebėjimo atlikti audito darbą, ji pasidalija šia informacija su kitomis valstybėmis narėmis, Komisija ir savanoriškos schemos, pagal kurią veikia tokia sertifikavimo įstaiga, administratoriumi. Atitinkamos savanoriškos schemos administratorius nedelsdamas ištiria šį atvejį. Užbaigęs tyrimą, savanoriškos schemos administratorius informuoja valstybes nares ir Komisiją apie tyrimo rezultatus ir taisomuosius veiksmus, kurių buvo imtasi.

7. Ekonominės veiklos vykdytojams ir sertifikavimo įstaigoms, kurie nesilaiko arba nenori laikytis šio straipsnio 1–6 dalyse nustatytų reikalavimų, neleidžiama dalyvauti atliekant auditą pagal savanoriškas schemas ir jo atlikti. Savanoriškos schemos administratorius Komisijai teikia metines veiklos ataskaitas pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 5 dalį. Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 5 dalyje numatytų metinių veiklos ataskaitų struktūra ir turinys atitinka šio reglamento III priede nustatytus būtiniausius reikalavimus. Pagrindinėje ataskaitoje neteikiama konfidenciali informacija ir ataskaita skelbiama visa. Duomenys pateikiami atskirai, Komisijos nustatyta forma.

8. Savanoriškos schemos administratorius nedelsdamas praneša Komisijai apie visus esminius schemos turinio pakeitimus, kurie gali turėti įtakos schemos pripažinimo pagrindui. Tokie pakeitimai gali būti:

- a) privalomų tvarumo kriterijų, kuriems taikoma schema, pakeitimai;
- b) schemos taikymo srities išplėtimas viršijant tai, kas aprašyta įgyvendinimo akte, kuriuo schema buvo pripažinta;
- c) pradiniuose schemos dokumentuose nurodytų pradinių žaliavų ar biodegalų naudojimo srities išplėtimas, kai skiriasi pradinių žaliavų rizikos pobūdis, pavyzdžiui, įtraukiant atliekas ar liekanas, arba kai taikomos specialios procedūros;
- d) masės balanso taisyklių pakeitimai;
- e) audito procedūrų ar auditoriams taikomų reikalavimų pakeitimai;
- f) ŠESD kiekio apskaičiavimo metodikos pakeitimai arba išplėtimas;
- g) bet kokie kiti pakeitimai, kurie galėtų turėti įtakos schemos pripažinimo pagrindui.

IV SKYRIUS

KONKREČIOS TAISYKLĖS DĖL MASĖS BALANSO SISTEMOS ĮGYVENDINIMO, SĄJUNGOS DUOMENŲ BAZĖS IR IŠMETAMO ŠESD KIEKIO BEI BIOLOGINĖS KILMĖS KURO DALIES NUSTATYMO

18 straipsnis

Atsekamumas ir Sąjungos duomenų bazė

1. Tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikos ir kita informacija, pagal kurią apibūdinamos žaliavos arba kuras ir kurios reikalaujama taikant Direktyvą (ES) 2018/2001, kartu su sandorių duomenimis išsamiai pagrindžiama dokumentais ir ekonominės veiklos vykdytojai tiekimo grandinėje ją perduoda vienas kitam. Tokia informacija apima duomenis, kurie turi būti perduodami visoje tiekimo grandinėje, taip pat duomenis, kurie yra susiję su atskiru sandoriu, kaip aprašyta I priede.
2. Informacija, kuri turi būti perduodama tiekimo grandinėje, įtraukiama į dokumentus, pridedamus prie fizinių žaliavų arba kuro siuntų. Skystojo ir dujinio transporto kuro, kurį galima įtraukti į Direktyvos (ES) 2018/2001 27 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą skaitiklį arba į kurį atsižvelgiama tos direktyvos 29 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, atveju ta informacija taip pat įtraukiama į Sąjungos duomenų bazę, kai tik šią bazę pradedama naudoti.
3. Skystojo arba dujinio kuro siuntų, esančių jungtinėje infrastruktūroje, kurioms taikoma ta pati masės balanso sistema, atsekamumo tikslais tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikos ir kita 1 dalyje aprašyta informacija į Sąjungos duomenų bazę įtraukiama pirmame įvežimo punkte, o galutinio sunaudojimo punkte šios siuntos išregistruojamos kaip sunaudotos. Jeigu dujinis kuras pašalinamas iš jungtinės infrastruktūros ir toliau verčiamas dujiniu arba skystuoju kuru, galutinio sunaudojimo punktu laikoma galutinio dujinio arba skystojo kuro galutinio sunaudojimo vieta. Tokiu atveju visi tarpiniai etapai nuo dujinio kuro pašalinimo iš jungtinės infrastruktūros iki galutinio arba skystojo kuro galutinio sunaudojimo turi būti registruojami Sąjungos duomenų bazėje.

19 straipsnis

Masės balanso sistemos įgyvendinimas

1. Reikalaujama, kad savanoriškose schemose dalyvaujantys ekonominės veiklos vykdytojai naudotų Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnio 1 dalyje nurodytą masės balanso sistemą, pagal kurią leidžiama maišyti žaliavas arba kurą, kurių tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikos yra skirtingos.
2. Įgyvendinant masės balanso sistemą, savanoriškose schemose taikomos šios taisyklės:
 - a) žaliavos arba kuras mišinio dalimi laikomi tik tuo atveju, jeigu jie maišomi talpykloje, perdirbimo arba logistikos infrastruktūros objektuose arba perdavimo ir paskirstymo infrastruktūroje arba vietoje;
 - b) skirtingos žaliavos laikomos mišinio dalimi tik tuo atveju, jeigu jos priskiriamos tai pačiai produktų grupei, išskyrus atvejus, kai žaliavos maišomos siekiant jas toliau perdirbti;
 - c) žaliavos arba kuras laikomi mišinio dalimi tik tuo atveju, jeigu jie yra fiziškai sumaišyti, išskyrus atvejus, kai jie yra fiziškai identiški arba priskiriami tai pačiai produktų grupei. Jeigu žaliavos arba kuras yra fiziškai identiški arba priskiriami tai pačiai produktų grupei, jie turi būti laikomi toje pačioje jungtinėje infrastruktūroje, perdirbimo arba logistikos infrastruktūros objekte, perdavimo ir paskirstymo infrastruktūroje arba vietoje;
 - d) į logistikos infrastruktūros objektą arba perdavimo ar paskirstymo infrastruktūrą, pavyzdžiui, dujų tinklą arba skystojo kuro vamzdynų tinklą, patekęs kuras, laikomas SGD ar kitose saugyklose, mišinio dalimi pagal c punktą laikomas tik tuo atveju, jeigu tokia infrastruktūra yra jungtinė;

- e) reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai atskirai tvarkytų žaliavų ir kuro, kurie negali būti laikomi mišinio dalimi, masės balansą. Informacijos apie tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikas ir dydžius perkelti iš vieno masės balanso į kitą neleidžiama. Pagal a–c punktus biodegalų, skystųjų bioproduktų ar biomasės kuro gamybos infrastruktūros objektuose esančios žaliavos laikomos mišinio dalimi. Todėl tokiems infrastruktūros objektams netaikomas reikalavimas nustatyti atskirus masės balansus ir juose gali būti naudojamas vienas masės balansas;
- f) masės balanso sistema apima informaciją apie žaliavų ir kuro tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikas bei kiekius, įskaitant informaciją apie žaliavų ir kuro, kurių tvarumo arba ŠESD charakteristikos nenustatytos, kiekius;
- g) jeigu žaliavų arba kuro siunta pristatoma ekonominės veiklos vykdytojui, kuris nedalyvauja savanoriškoje arba nacionalinėje scheme, į pristatytą siuntą atsižvelgiama masės balanse, iš jo pašalinant lygiavertį žaliavos arba kuro kiekį. Užsakomo kuro rūšis turi atitikti pristatytų žaliavų arba kuro fizines savybes;
- h) jeigu kuro siunta naudojama siekiant įvykdyti valstybės narės kuro tiekėjui nustatytą įpareigojimą, ji laikoma pašalinta iš masės balanso mišinio;
- i) jeigu biodegalai, skystieji bioproduktai arba biomasės kuras maišomi su iškastiniu kuru, informacija apie mišiniui priskirtas tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikas turi atitikti fizinę biodegalų, skystųjų bioproduktų ar biomasės kuro dalį mišinyje. Biodegalų ir skystųjų bioproduktų atveju valstybės narės gali toliau tikrinti šios informacijos teisingumą pagal 23 straipsnį;
- j) žaliavų arba kuro siuntai priskiriamos tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikos laikomos vienu informacijos rinkiniu. Jeigu siuntos pašalinamos iš mišinio, joms gali būti priskiriamas bet kuris tvarumo charakteristikų rinkinys, jeigu tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikų rinkiniai nesuskirstomi dalimis ir per atitinkamą laikotarpį pasiekiamas masės balansas;
- k) kai tai svarbu siekiant užtikrinti skaidrumą, į masės balanso sistemą įtraukiama informacija apie tai, ar buvo suteikta parama kurui arba kuro pirmtakui gaminti, ir, jeigu ji buvo suteikta, tokios paramos rūšis;
- l) atitinkamas laikotarpis masės balansui pasiekti žemės ūkio biomasės ir miško biomasės gamintojų ir pirmųjų surinkimo taškų, iš kurių gaunama tik žemės ūkio biomasė ir miško biomasė, atveju yra 12 mėnesių, o visų kitų ekonominės veiklos vykdytojų atveju – 3 mėnesiai. Laikotarpio pradžia ir pabaiga suderinamos su kalendoriniais metais arba, kai taikoma, su tų kalendorinių metų keturiais ketvirčiais. Alternatyva kalendoriniams metams ekonominės veiklos vykdytojai taip pat gali laikyti finansinius metus, kuriuos jie vertina vykdydami buhalterinę apskaitą, arba kitą masės balanso laikotarpio pradžios laiką, su sąlyga, kad toks pasirinkimas aiškiai nurodomas ir nuosekliai taikomas. Masės balanso laikotarpio pabaigoje perkeliama tvarumo duomenys turėtų būti lygiaverčiai talpykloje, perdavimo arba logistikos infrastruktūros objekte, perdavimo ir paskirstymo infrastruktūroje arba vietoje likusioms fizinėms atsargoms;
- m) savanoriškose schemose pagal I priedą nurodomas būtiniausių tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikų, kurios turi būti išlaikomos tiekimo grandinėje, rinkinys, taip pat kita informacija, reikalinga, kad būtų galima atsekti siuntas. Jeigu skystasis arba dujinis kuras patenka į jungtinę infrastruktūrą ir jam taikoma ta pati masės balanso sistema, atitinkamos tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo charakteristikos priskiriamos į jungtinę infrastruktūrą patenkančioms ir iš jos išgabenamoms siuntoms. Pagal savanoriškas schemas taip pat užtikrinama, kad ekonominės veiklos vykdytojai Sąjungos duomenų bazėje tinkamai nurodytų visą susijusią informaciją.

20 straipsnis

Naudojant biodegalus, biomasės kurą ir skystuosius bioproduktus išmetamo ŠESD kiekio nustatymas

1. Pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai, nustatydami naudojant biodegalus, skystuosius bioproduktus ir biomasės kurą išmetamą ŠESD kiekį, taikytų Direktyvos (ES) 2018/2001 31 straipsnyje nustatytą metodiką.

2. Nustatant ŠESD kiekį, išmetamą naudojant 1 dalyje nurodytus biodegalus, skystuosius bioproduktus ir biomasės kurą, taikomos šios specialios taisyklės:

- a) atsižvelgiant į su sąnaudomis susijusį išmetamą ŠESD kiekį, kai naudojamos standartinės išmetamųjų teršalų faktorių vertės, taikomos IX priede nustatytos vertės;
- b) nustatant kiekį, išmetamą išgaunant arba auginant žaliavas, taikoma VII priede nustatyta metodika;
- c) nustatant išmetamo teršalų kiekio sumažėjimą dėl anglies kaupimosi dirvožemyje pasitelkiant geresnį žemės ūkio valdymą (e_{sca}), taikoma V priede nustatyta metodika.

3. ES valstybės narės gali pateikti atnaujintas savo nacionalinio elektros energijos rūšių derinio išmetamųjų teršalų faktorių vertes, į kurias Komisija turi atsižvelgti atnaujinama atitinkamus IX priede nurodytus išmetamųjų teršalų faktorius. Įvertinusi šias atnaujintas vertes, Komisija gali jas priimti arba atitinkamai valstybei narei nurodyti pagrįstas priežastis, dėl kurių to nepadarė. Priimti atnaujinti duomenys bus pateikti informacijai apie savanoriškas schemas ir sertifikavimą skirtame Komisijos svetainės EUROPA skyriuje.

4. Į išmetamo CO₂ kiekio sumažėjimą dėl CO₂ surinkimo ir geologinio saugojimo galima atsižvelgti tik tuo atveju, jei yra pagrįstų įrodymų, kad CO₂ buvo veiksmingai surinktas ir saugiai saugomas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo ⁽⁵⁾. Jeigu CO₂ saugomas geologinėse saugyklose, pagal savanoriškas schemas patikrinami pateikti saugyklos vientisumo ir saugomo CO₂ kiekio įrodymai. Jeigu transportavimą arba geologinį saugojimą vykdo trečioji šalis, saugojimo įrodymai gali būti pateikiami atitinkamose sutartyse su ta trečiąja šalimi ir jos sąskaitose faktūrose.

21 straipsnis

Specialios taisyklės dėl atliekų ir liekanų

1. Savanoriškose schemose atliekoms ir liekanoms specialios Direktyvoje (ES) 2018/2001 nustatytos taisyklės ir išimtytys taikomos tik tada, kai tokias žaliavas apima atitinkamos tos direktyvos 2 straipsnyje pateiktos apibrėžtys.

2. Ar žaliavos turi būti laikomos atliekomis arba liekanomis, nustatoma toje tiekimo grandinės vietoje, kurioje tokios žaliavos atsiranda. Žaliavos nelaikomos atliekomis arba liekanomis, jeigu jos arba jų gamybos procesas buvo sąmoningai pakeisti, kad tas žaliavas būtų galima deklaruoti kaip atliekas arba liekanas.

3. IV priede išvardytos atliekos ir liekanos nelaikomos atliekomis arba liekanomis, jei žaliavos buvo sąmoningai pakeistos, kad jas būtų galima deklaruoti kaip atliekas arba liekanas.

4. Savanoriškose schemose ekonominės veiklos vykdytojams suteikiamos instrukcijos ir pagalba, skirtos padėti įvertinti, ar žaliavos gali būti laikomos atliekomis ir liekanomis. Ekonominės veiklos vykdytojai saugo ir pateikia auditoriams vertinimams atlikti reikalingus įrodymus. Savanoriškose schemose nustatomos specialios tokių įrodymų audito taisyklės.

5. Siekiant laikytis Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 2 dalies reikalavimų, savanoriškose schemose tikrinama, ar žemės ūkio atliekų ir liekanų surinkimas nedaro neigiamo poveikio dirvožemio kokybei ir dirvožemio anglies sankaupai. Tokiu tikrinimu užtikrinama, kad žemei būtų taikomos atitinkamos VI priede numatytos būtinos dirvožemio valdymo ar stebėsenos priemonės, kuriomis skatinama anglies dioksido sekvestracija dirvožemyje ir gerinama dirvožemio kokybė.

6. Taikyti 5 dalyje nurodytas priemones gali būti reikalaujama ir ši veikla gali būti stebima nacionaliniu arba ekonominės veiklos vykdytojų lygmeniu. Nacionaliniu lygmeniu pagal savanoriškas schemas tikrinama, ar kilmės šalis, nepriklausomai nuo to, ar ji yra valstybė narė, ar trečioji valstybė, reikalauja taikyti būtinas dirvožemio valdymo priemones, kad būtų galima spręsti galimo tokių liekanų surinkimo poveikio dirvožemio kokybei ir dirvožemio anglies dioksido kiekiui

⁽⁵⁾ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 140, 2009 6 5, p. 114).

klausimą, ir yra nustačiusi tokių priemonių įgyvendinimo stebėsenos ir užtikrinimo mechanizmus. Ekonominės veiklos vykdytojų lygmeniu pagal savanoriškas schemas tikrinama, ar tokios valdymo priemonės veiksmingai taikomos ir stebimos biomasę tiekiančių ūkių lygmeniu. Jeigu vykdomas grupės auditas, pagal savanoriškas schemas tikrinama, ar tas priemonės taiko visi grupei, kurios auditas vykdomas, priklausančios ekonominės veiklos vykdytojai.

22 straipsnis

Specialios taisyklės, taikomos grąžinamojo perdirbimo anglies kurui ir iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintam nebiologinės kilmės kurui

Pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad scheme dalyvaujantys ekonominės veiklos vykdytojai, nustatydami naudojant grąžinamojo perdirbimo anglies kurą ir iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą nebiologinės kilmės kurą išmetamą ŠESD kiekį, taikytų Direktyvos (ES) 2018/2001 28 straipsnio 5 dalyje nustatytą metodiką.

23 straipsnis

Specialios perdirbimo kartu su kitų rūšių kuru taisyklės

1. Pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad scheme dalyvaujantys ekonominės veiklos vykdytojai, nustatydami biodegalų ir biodujų, gautų perdirbant biomasę bendro proceso metu kartu su iškastiniu kuru, dalį, taikytų pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 28 straipsnio 5 dalį priimtuose deleguotuose aktuose nustatytą metodiką.
2. Reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai išsamiais dokumentais pagrįstų proceso metu naudojamos biomasės kiekius ir rūšis, taip pat iš tos biomasės pagamintų biodegalų ir biodujų kiekius. Deklaracijos turi būti pagrįstos įrodymais, įskaitant ir kontrolės testų rezultatus.
3. 2 dalyje nurodytų kontrolės testų atlikimo dažnumas nustatomas atsižvelgiant į perdirbimo kartu su kitų rūšių kuru pagrindinių parametų sudėtingumą ir kintamumą taip, kad būtų užtikrinta, jog deklaruojama biodegalų ir biodujų dalis bet kuriuo metu atspindėtų tikrąją jų dalį.
4. Atliekant auditą ypač daug dėmesio skiriama proceso metu naudojamos biomasės kiekio ir biodegalų bei biodujų kiekiui, kuris registruojamas kaip pagamintas iš biomasės, atitikties patikrinimui. Tuo tikslu kruopščiai tikrinami ekonominės veiklos vykdytojų pateikti įrodymai, o deklaracijų pagrįstumas tikrinamas ir palyginamas su pramonės standartais. Atliekant tokią vertinimą ypatingas dėmesys skiriamas ekonominės veiklos vykdytojo taikomam testų atlikimo metodui, papildomų kontrolės priemonių sistemai ir skaičiavimo metodui, pagal kurį apskaičiuojant galutinę biodegalų ir biodujų dalį įtraukiami visų testų rezultatai. Bet kokią nustatytą testų atlikimo metodo nuokrypį arba netikslumą įtraukiant tokių testų rezultatus į galutinį ekonominės veiklos vykdytojo skaičiavimą auditoriai laiko didele neatitiktimi.

V SKYRIUS

SPECIALIOS TAISYKLĖS DĖL ATITIKTIES NEDIDELĖS NŽNK RIZIKOS CERTIFIKAVIMO REIKALAVIMAMS

24 straipsnis

Specialieji nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo reikalavimai

1. Pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai, norintys gauti nedidelės NŽNK rizikos sertifikatą, pateiktų paraišką sertifikavimo įstaigai, kuri yra kompetentinga išduoti tokį sertifikatą. Kai paraiška priimama, ekonominės veiklos vykdytojas pateikia valdymo planą, kuriame nurodo VIII priede nustatytą būtiniausią informaciją. Jeigu taikoma daugiau nei viena papildomumo priemonė, visos papildomumo priemonės valdymo plane pagrindžiamos dokumentais.

2. Sertifikavimo įstaiga atlieka bazinės vertės auditą vietoje, kurio metu patikrina valdymo plano turinį ir nustato bei dokumentais pagrindžia dinaminę bazinę derlingumo vertę.
3. Atlikdama bazinės vertės auditą sertifikavimo įstaiga įvertina, ar galima tikėtis, kad taikant papildomumo priemonę (-es) bus galima padidinti derlingumą pagal Deleguotojo reglamento (ES) 2019/807 2 straipsnio 5 dalį ir ar bus laikomasi Direktyvoje (ES) 2018/2001 nustatytų tvarumo kriterijų.
4. Auditoriai, sertifikavimo įstaigos vardu atliekantys bazinės vertės auditą, bazinės vertės audito ataskaitoje nurodo visas su tvarumu susijusius klausimus, kylančius dėl papildomumo priemonių įgyvendinimo, dėl kurių jos gali būti laikomos nacionalinės arba regioninės teisinės sistemos pažeidimais arba neatitikti konkrečių vietos sąlygų. Visi su tvarumu susiję klausimai įtraukiami į metinius auditus.
5. Nedidelės NŽNK rizikos sertifikatai pagal savanoriškas schemas išduodami laikantis VIII priedo 4 punkte nustatytų būtiniausio turinio reikalavimų, o jų sąrašas skelbiamas schemos interneto svetainėje.
6. Paraiškų, kuriose numatytos po sertifikavimo taikytinos papildomumo priemonės, atveju bazinės vertės auditas, papildomumo testų rezultatai ir dinaminė bazinė derlingumo vertė galioja 10 metų. Daugiamečių augalų atveju ekonominės veiklos vykdytojas gali nuspręsti 10 metų galiojimo laikotarpio pradžią atidėti ne daugiau kaip 2 metams, kai taikomos veiklos papildomumo priemonės, arba iki 5 metų, kai vykdomas atsodinimas.
7. Jeigu papildomumo priemonės jau buvo taikytos iki sertifikavimo, bazinės vertės auditas, papildomumo testų rezultatai ir dinaminė bazinė derlingumo vertė galioja 10 metų nuo papildomumo priemonės įgyvendinimo pradžios. Tokiu atveju bazinė vertė gali būti priimtina, jeigu papildomumo priemonių buvo imtasi ne anksčiau kaip prieš 10 metų, jeigu turima pakankamai duomenų ir dokumentais pagrįstų įrodymų, kuriais užtikrinamas toks pat patikinimo lygis, ir jeigu bazinės vertės auditas buvo atliktas prieš įgyvendinant papildomumo priemonę (-es).
8. Nedidelės NŽNK rizikos deklaracija gali būti išduodama tik dėl papildomos biomasės, pagamintos po to, kai buvo išduotas nedidelės NŽNK rizikos sertifikatas. Ekonominės veiklos vykdytojo deklaruotas faktinis metinis papildomos biomasės kiekis tikrinamas atliekant metinius auditus.
9. Valdymo plano įgyvendinimo auditas atliekamas kasmet, siekiant patikrinti, ar valdymo plano turinys įgyvendinamas teisingai ir ar papildomai pagamintos ir deklaruojamos biomasės kiekiai, dėl kurių prašoma išduoti nedidelės NŽNK rizikos sertifikatą, palyginti su dinamine bazine derlingumo verte, yra teisingi.
10. Ekonominės veiklos vykdytojas per metus gali taikyti daugiau nei vieną papildomumo priemonę. Jeigu tame pačiame apibrėžtame žemės sklype tais pačiais metais kartu taikomos dvi ar daugiau papildomumo priemonių, papildoma pagaminta biomasė vertinama pagal tą pačią dinaminę bazinę derlingumo vertę. Papildoma biomasė gali būti sertifikuojama kaip kelianti nedidelę NŽNK riziką pagal tą patį sertifikatą.
11. Jeigu tame pačiame apibrėžtame žemės sklype dvi ar daugiau papildomumo priemonių taikomos skirtingu metu, ekonominės veiklos vykdytojas gali pasirinkti vieną iš šių galimybių:
 - a) atnaujinti dinaminę bazinę derlingumo vertę ir papildomumo testą, kad būtų nustatyta nauja bazinė vertė, galiosianti dar 10 metų;
 - b) palikti pirmiau nustatytą dinaminę bazinę derlingumo vertės 10 metų galiojimo laikotarpį ir papildomumo testą po pirmųjų sertifikavimo metų.

25 straipsnis

Specialieji papildomumo įrodymo reikalavimai

1. Kai biodegalai, skystieji bioproductai arba biomasės kuras sertifikuojami kaip keliantys nedidelę NŽNK riziką, savanoriškų schemų administratoriai ir jų vardu veikiančios sertifikavimo įstaigos patikrina, ar ekonominės veiklos vykdytojai taikė priemones, kuriomis pradinių žaliavų produktyvumas buvo veiksmingai padidintas ne pagal įprastinės

veiklos scenarijų. Kai tokios priemonės taikomos apleistoje arba labai nualintoje žemėje arba jas taiko smulkieji ūkininkai, atliekant bazinės vertės auditą patikrinama, ar ekonominės veiklos vykdytojai laikosi atitinkamų Deleguotojo reglamento (ES) 2019/807 reikalavimų. Visais kitais atvejais papildomumas įrodomas atliekant finansinio patrauklumo arba kliūčių analizės vertinimą.

2. Laikantis Deleguotojo reglamento (ES) 2019/807 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytų reikalavimų dėl papildomumo priemonių, siūlomos investicijos turi atitikti VIII priede numatytus finansinio patrauklumo vertinimo arba nefinansinių kliūčių vertinimo reikalavimus.

3. Priemonės atitinka nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo reikalavimus tik tuo atveju, jeigu jų finansinio patrauklumo testo rezultatas yra neigiamas, t. y. investicijos grynoji dabartinė vertė yra neigiama, neįtraukiant rinkos priemokos, arba įrodoma, kad esama nefinansinių kliūčių, kurias galima įveikti tik dėl to, kad iš papildomų pradinių žaliavų pagamintus biodegalus, skystuosius bioproduktus ir biomasės kurą galima įskaiciuoti į Direktyvoje (ES) 2018/2001 nustatytus atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslus.

26 straipsnis

Gamyba nenaudojamoje, apleistoje arba labai nualintoje žemėje

1. Laikydami gamybos nenaudojamoje arba apleistoje žemėje, apibrėžtoje Deleguotojo reglamento (ES) 2019/807 2 straipsnio 2 ir 3 punktuose, reikalavimų, ekonominės veiklos vykdytojai pateikia įrodymų, kad ne mažiau kaip 5 metus iš eilės iki pradinių žaliavų, naudojamų biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kurui gaminti, auginimo pradžios apibrėžtos vietovės nebuvo naudojamos nei maistiniams ir pašariniams augalams ar kitiems energetiniams augalams auginti, nei dideliame pašarinių augalų gaminiams gyvūnams kiekiui auginti.

2. Kad žemė būtų laikoma apleista, ekonominės veiklos vykdytojas pateikia papildomų įrodymų, kad maistiniai ar pašariniai augalai buvo auginami apibrėžtame plote iki 1 dalyje nurodyto iš eilės einančio laikotarpio. Šiomis priemonėmis taip pat įrodoma, kad gamyba buvo nutraukta dėl biofizinių arba socialinių ir ekonominių priežasčių.

Biofiziniai pokyčiai, turintys neigiamą poveikį maistinių ir pašarinių augalų auginimui, gali būti, be kita ko, šie įvykiai:

- a) dažnesni ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai, kaip antai sausras, audros ar potvyniai;
- b) sezoniniai temperatūrų pokyčiai, turintys įtakos augalų fenologijai;
- c) padidėjęs kenkėjų ir ligų atvejų skaičius;
- d) drėkinimo sistemoms padaryta žala;
- e) dirvožemiui padaryta žala, kaip antai didelis įdruskėjimas, organinių medžiagų išsekvojimas ir erozija, dėl kurios jis tampa labai nualintas.

3. Socialiniai ir ekonominiai veiksniai, kurie daro neigiamą poveikį gamybos ekonominiam gyvybingumui ir dėl kurių žemė apleidžiama, gali būti, be kita ko, šie įvykiai:

- a) rinkos kainų pokyčiai (pavyzdžiui, padidėjusios gamybos ar darbo sąnaudos arba šie abu elementai, arba apdirbtų augalų kainos sumažėjimas);
- b) darbo jėgos neprieinamumas (pavyzdžiui, dėl migracijos);
- c) tiekimo grandinės sutrikimai (pavyzdžiui, uždaryta vietos rinka arba panaikinta transporto jungtis);
- d) ginčai dėl nuosavybės (pavyzdžiui, paveldėjimo atveju);
- e) politinis nestabilumas (pavyzdžiui, žemės konfiskavimas arba nacionalizavimas).

4. Kartu su paraiška sertifikuoti pradines žaliavas kaip pagamintas labai nualintoje žemėje, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 V priedo C dalies 9 punkte, kai taikoma, pateikiami šie dirvožemio tyrimų rezultatai:

- a) įdruskėjimo atveju – kvalifikuoto agronomo atlikto dirvožemio elektrinio laidumo bandymo taikant prisotintos dirvožemio masės metodą rezultatai;

- b) jeigu dirvožemyje yra mažai organinių medžiagų, rezultatai, gauti ištyrus atitinkamą skaičių dirvožemio ėminių iš apibrėžto žemės sklypo, kurį nustato kvalifikuotas agronomas, taikydamas sauso deginimo metodą;
- c) esant didelei erozijai, kvalifikuotas agronomas turi nustatyti, kad ne mažiau kaip 25 % apibrėžto žemės sklypo buvo paveikta erozijos, taip pat turi būti pridedamos nuotraukos.

5. Jeigu apibrėžtas plotas laikomas nenaudojama žeme, tam, kad atitiktų nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo reikalavimus, jis turi atitikti papildomumo vertinimo reikalavimus, nustatytus VIII priedo 4 punkte. Apibrėžti plotai, kurie laikomi apleista arba labai nualinta žeme, neprivalo atitikti papildomumo vertinimo reikalavimų, kad atitiktų nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo reikalavimus. Jeigu gamyba vykdoma nenaudojamoje, apleistoje arba nualintoje žemėje, laikoma, kad dinaminė bazinė derlingumo vertė yra lygi nuliui be geriausios sutapties linijos.

27 straipsnis

Papildomų biomasės derlingumo didinimo priemonių nustatymas

1. Nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo reikalavimus atitinkanti papildoma biomasė yra papildomas pradinį žaliavų, pagamintų aiškiai apibrėžtame plote, kiekis, palyginamas su dinamine bazine derlingumo verte, kuri yra tiesioginis papildomumo priemonės taikymo rezultatas.
2. Dinaminė bazinė derlingumo vertė nustatoma parenkant pradinį tašką, grindžiamą apibrėžto žemės sklypo ankstesnio laikotarpio derlingumu, ir geriausios sutapties liniją, grindžiamą pasaulinėmis pradinį žaliavų derlingumo tendencijomis, kurios nustatomos pagal VIII priede išdėstytus principus.
3. Faktinis apibrėžto žemės sklypo derlius, įgyvendinus papildomumo priemonę, palyginamas su 2 dalyje nurodyta bazine verte. Skirtumas tarp faktinio derlingumo ir dinaminės bazinės derlingumo vertės yra papildomos pradinės žaliavos, kurias galima laikyti keliančiomis nedidelių NŽNK riziką.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas praėjus 18 mėnesių nuo jo įsigaliojimo.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2022 m. birželio 14 d.

Komisijos vardu

Pirmininkė

Ursula VON DER LEYEN

I PRIEDAS

DUOMENYS, KURIE TURI BŪTI PERDUODAMI VISOJE TIEKIMO GRANDINĖJE, IR SANDORIŲ DUOMENYS

1. Duomenys, kurie turi būti perduodami visoje tiekimo grandinėje
 - a) savanoriškos arba nacionalinės schemos pavadinimas;
 - b) tvarumo patvirtinimo numeris;
 - c) tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo charakteristikos, įskaitant:
 - i) pareiškimą, ar žaliava arba kuras atitinka Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 2–7 dalyse nustatytus kriterijus;
 - ii) išmetamo ŠESD kiekio duomenis, apskaičiuotus pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 V ir VI prieduose arba Deleguotajame reglamente (ES) 2019/807 nustatytą metodiką;
 - iii) įrenginio eksploatavimo pradžios aprašymą (tik kuro atveju);
 - d) žaliavos pavadinimą arba žaliavos, iš kurios buvo pagamintas kuras, pavadinimą;
 - e) atliekų arba šalutinių gyvūninių produktų leidimo numerį (jei taikoma);
 - f) kuro rūšį (tik kuro atveju);
 - g) žaliavų kilmės šalį;
 - h) šalį, kurioje kuras pagamintas;
 - i) pareiškimą, ar žaliava arba kuras atitinka nustatytus nedidelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliantiems biodegalams nustatytus kriterijus;
 - j) informaciją apie tai, ar gaminant tą siuntą buvo suteikta parama ir, jeigu ji buvo suteikta, paramos schemos rūšį.
 2. Sandorio duomenys
 - a) tiekėjo įmonės pavadinimas ir adresas;
 - b) pirkėjo įmonės pavadinimas ir adresas;
 - c) (fizinio) pakrovimo data;
 - d) (fizinio) pakrovimo arba logistikos infrastruktūros objekto, arba paskirstymo infrastruktūros įleidimo vieta;
 - e) (fizinio) pristatymo arba logistikos infrastruktūros objekto, arba paskirstymo infrastruktūros išleidimo vieta;
 - f) tūris: kuro atveju turi būti nurodomas ir kuro energijos kiekis. Energijos kiekiui apskaičiuoti turi būti naudojami Direktyvos (ES) 2018/2001 III priede nurodyti perskaičiavimo koeficientai.
-

II PRIEDAS

BŪTINIAUSIAS AUDITO ATASKAITŲ, AUDITO ATASKAITŲ SANTRAUKŲ ARBA SERTIFIKATŲ TURINYS

A. Būtiniausias audito ataskaitos turinys

1. Ekonominės veiklos vykdytojo informacija:

- a) pagrindinio sertifikuoto subjekto kontaktiniai duomenys (įmonės pavadinimas ir adresas, paskirto kontaktinio punkto duomenys);
- b) sertifikato aprėptis;
- c) ilgumos ir platumos koordinatės (ūkių ir plantacijų, sertifikuotų kaip atskiri subjektai, atveju);
- d) sertifikavimo sritis (pirmieji surinkimo punktai ar atskirai sertifikuojami ūkiai ir plantacijos);
- e) numatomas tvarių medžiagų, kurias būtų galima surinkti kasmet (žemės ūkio ir miškininkystės tiekimo grandinėse), kiekis;
- f) numatomas tvarių medžiagų, kurias būtų galima surinkti kasmet (atliekų ir liekanų surinkimo vietose), kiekis;
- g) vietų, kurioms taikomas sertifikavimas, sąrašas (pavadinimai ir adresai);
- h) sertifikuojamose vietose (fiziškai) tvarkomi ištekliai/produktai – klasifikacija turi atitikti Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priede nustatytus reikalavimus;
- i) numatomas kasmet sunaudojamų tvarių žaliavų kiekis (tik galutinio produkto gamintojams);
- j) numatomas tvaraus galutinio produkto kiekis, kurį būtų galima pagaminti kasmet (tik galutinio produkto gamintojams).

2. Sertifikavimo įstaigos informacija:

- a) kontaktiniai duomenys (pavadinimas ir adresas) ir logotipas;
- b) audito grupės sudėtis;
- c) akreditavimo įstaiga, akreditavimo sritis ir data.

3. Audito proceso informacija:

- a) audito data;
- b) audito planas ir trukmė (suskaityta pagal laiką, praleistą vykdant auditą vietoje ir nuotoliniu būdu (kai tinkama));
- c) audituojami/sertifikuojami schemos standartai (įskaitant versijos numerį);
- d) audituojamos vietos;
- e) audito metodas (rizikos vertinimo ir imties sudarymo pagrindas, konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis);
- f) kitų savanoriškų schemų ar standartų sertifikavimas;
- g) ŠESD duomenų tipas (numatytoji vertė, NUTS2 arba faktinės vertės, įskaitant informaciją apie išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo faktorių taikymą).

4. Audito rezultatų informacija:

- a) pateikimo vieta ir data;
- b) nustatytų neatitikties atvejų sąrašas.

B. Būtiniausias audito ataskaitos santraukos arba sertifikato turinys

1. Ekonominės veiklos vykdytojo informacija:
 - a) pagrindinio sertifikuoto subjekto kontaktiniai duomenys (įmonės pavadinimas ir adresas, paskirto kontaktinio punkto duomenys);
 - b) sertifikato aprėptis;
 - c) ilgumos ir platumos koordinatės (ūkių ir plantacijų, sertifikuotų kaip atskiri subjektai, atveju);
 - d) neprivaloma pirmųjų surinkimo punktų, kilmės vietų ir prekybininkų, kurie sandėliuoja, atvejais: vietų, kurioms taikomas sertifikavimas, sąrašas (pavadinimai ir adresai);
 - e) sertifikuojamose vietose (fiziškai) tvarkomos sąnaudos/produktai – klasifikacija turi atitikti Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priede nustatytus reikalavimus (prekybininkų, kurie sandėliuoja arba nesandėliuoja, atveju – medžiagų, kuriomis prekiaujama, rūšis);
 2. Sertifikavimo įstaigos informacija: kontaktiniai duomenys (pavadinimas ir adresas) ir logotipas;
 3. Audito proceso informacija:
 - a) audito data;
 - b) audituojami/sertifikuojami schemos standartai (įskaitant versijos numerį);
 - c) audituojamos vietos;
 - d) ŠESD duomenų tipas (numatytoji vertė, NUTS2 arba faktinės vertės, įskaitant informaciją apie išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo faktorių taikymą).
 4. Audito rezultatų informacija:
 - a) (unikalus) sertifikato numeris arba kodas;
 - b) pateikimo vieta ir data;
 - c) nustatytų neatitikties atvejų sąrašas;
 - d) sertifikato galiojimo („nuo“ ir „iki“) datos (ir, jei taikoma, sertifikavimo data);
 - e) išduodančiosios šalies antspaudas ir (arba) parašas.
-

III PRIEDAS

**INFORMACIJOS, KURIAŲ SAVANORIŠKOS SCHEMOS ADMINISTRATORIUS TURI PATEIKTI KOMISIJAI
SVO METINĖSE VEIKLOS ATASKAITOSE, SĄRAŠAS**

Savanoriškos schemos administratorius savo metinėse veiklos ataskaitose Komisijai turi pateikti informaciją apie:

- a) taisykles dėl audito nepriklausomumo, metodo ir dažnumo, kurias Komisija patvirtino akreditavus savanorišką schemą, ir bet kokius jų pakeitimus laikui bėgant, atliktus atsižvelgiant į Komisijos gaires, reguliavimo sistemos pakeitimus, sertifikavimo įstaigų audito proceso vidaus stebėsenos rezultatus ir pramonės sektoriaus geriausios praktikos raidą;
- b) taisykles ir procedūras, skirtas ekonominės veiklos vykdytojų ir schemos narių reikalavimų nesilaikymo atvejams nustatyti ir nagrinėti;
- c) įrodymus, kad įvykdyti teisiniai skaidrumo ir informacijos skelbimo reikalavimai pagal 6 straipsnį;
- d) suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą, visų pirma konsultavimąsi su čiabuvių ir vietos bendruomenėmis prieš priimančias sprendimus, kai rengiamos ir persvarstomos schemos, taip pat atliekant auditus, ir reagavimą, susijusį su jų įnašu;
- e) veiklos, vykdomos pagal savanorišką schemą bendradarbiaujant su sertifikavimo įstaigomis, siekiant pagerinti bendrą sertifikavimo procesą ir auditorių bei atitinkamų schemos įstaigų kvalifikaciją ir nepriklausomumą, apžvalgą;
- f) schemos rinkos naujienas, visų sertifikuotų pradinių žaliavų, biodegalų, skystųjų bioproduktų, biomasės kuro, grąžinamojo perdirbimo anglies kuro ir iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminto nebiologinės kilmės kuro kiekius pagal kilmės šalį ir rūšį bei dalyvių skaičių;
- g) savanoriškos schemos valdymo organo įdiegtos įgyvendinimo sistemos veiksmingumo apžvalgą, kad būtų galima atsekti, kaip laikomasi schemos nariui (-iams) nustatytų tvarumo kriterijų. Ši informacija visų pirma apima duomenis apie tai, kaip sistema veiksmingai užkertamas kelias sukčiavimui, užtikrinant, kad įtariamo sukčiavimo ir kiti pažeidimų atvejai būtų nustatomi laiku, jie būtų nagrinėjami ir būtų imamasi tolesnių veiksmų, bei, kai tinkama, nustatytų sukčiavimo ar pažeidimų atvejų skaičių;
- h) sertifikavimo įstaigų pripažinimo kriterijus;
- i) taisykles, pagal kurias nustatomas vidaus stebėsenos sistemos veikimas, ir jos periodinės peržiūros rezultatus, visų pirma susijusius su sertifikavimo įstaigų ir jų auditorių darbo priežiūra, taip pat prieš ekonominės veiklos vykdytojus ir sertifikavimo įstaigas teikiamų skundų nagrinėjimo sistemą;
- j) galimybes supaprastinti arba pagerinti geriausios patirties pavyzdžių skatinimą.
- k) Savanoriškose miško biomasės sertifikavimo schemose turi būti pateikiama informacija apie tai, kaip atliekamas Direktyvos (ES) 2018/2001 29 straipsnio 6 ir 7 dalyse reikalaujamas rizikos vertinimas.

IV PRIEDAS

NEBAIGTINIS ATLIEKŲ IR LIEKANŲ, KURIOMS ŠIUO METU TAIKOMAS DIREKTYVOS (ES) 2018/2001 IX PRIEDAS, SĄRAŠAS

Laikoma, kad šiame priede išvardytos medžiagos priskiriamos Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priede nustatytai žaliavų kategorijai, nors ir nėra aiškiai paminėtos. Šis sąrašas nėra išsamus ir juo papildomas Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priede pateiktas medžiagų sąrašas.

Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priede nurodyta kategorija	Pradinių žaliavų pakategorė/pavyzdžiai
IX priedo A dalies d punktas	Gėrimų atliekos
IX priedo A dalies d punktas	Vaisių ir daržovių liekanos ir atliekos (tik koteliai, lapai, stiebai ir lukštai)
IX priedo A dalies d punktas	Pupelių kevalai, vidinės luobelės ir dulkės: kakavos, kavos
IX priedo A dalies p punktas	Kevalai/lukštai ir jų dariniai: sojų lukštai
IX priedo A dalies d punktas	Karštų gėrimų gamybos liekanos ir atliekos: panaudoti kavos tirščiai, panaudoti arbatos lapeliai
IX priedo A dalies d punktas	Pieno produktų atliekų putos
IX priedo A dalies d punktas	maisto atliekų aliejus: aliejus, išgautas iš pramonės šakos maisto atliekų
IX priedo A dalies d punktas	Nevalgomos javų liekanos ir grūdų malimo bei perdirbimo atliekos: kviečių, kukurūzų, miežių, ryžių
IX priedo A dalies d punktas	Alyvuogių aliejaus spaudimo liekanos ir atliekos: alyvuogių kauliukai
IX priedo A dalies p punktas	Žemės ūkio produktų derliaus nuėmimo liekanos
IX priedo A dalies q punktas	Palmių lapai, palmių kamienai
IX priedo A dalies q punktas	Pažeisti medžiai
IX priedo A dalies p punktas	Nepanaudoti pašarai iš pūdymų
IX priedo B dalies b punktas	1 ir 2 kategorijų žuvų taukų atliekos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1069/2009.
IX priedo A dalies d punktas	Kitos skerdyklų atliekos (1 kategorijos gyvūnų liekanos (ne riebalai))
IX priedo A dalies d punktas	Pramoninės nuotekos ir jų dariniai
IX priedo A dalies g punktas	Ištakio alyvpalmių aliejus (IAA)
IX priedo A dalies d punktas	Nuosėdos iš pramoninių sandėlių
IX priedo A dalies d punktas	Eksploduoti nebetinkamų padangų biogeninių medžiagų dalis
IX priedo A dalies q punktas	Perdirbta mediena/medienos atliekos
IX priedo A dalies d punktas	Humainai
IX priedo A dalies d punktas	Panaudotos balinančiosios žemės

V PRIEDAS

**IŠMETAMO TERŠALŲ KIEKIO SUMAŽĖJIMO DĖL ANGLIES KAUPIMOSI DIRVOŽEMYJE
PASITELKIANČI GERESNĖ ŽEMĖS ŪKIO VALDYMĄ NUSTATYMO METODIKA**

Ekonominės veiklos vykdytojai, norintys deklaruoti dėl anglies kaupimosi dirvožemyje pasitelkiant geresnį žemės ūkio valdymą sumažėjusį išmetamųjų teršalų kiekį (e_{sca}) g CO₂ekv/MJ, faktinėms vertėms apskaičiuoti turėtų naudoti šią formulę:

$$e_{sca} = (CS_A - CS_R) \times 3,664 \times 10^6 \times \frac{1}{n} \times \frac{1}{P} - e_f$$

čia:

- CS_R – anglies sancaupų dirvožemyje masė ploto vienetui, siejama su pamatine augalininkystės praktika, mg C vienam hektarui.
- CS_A – apskaičiuota anglies sancaupų dirvožemyje masė ploto vienetui, siejama su faktine augalininkystės praktika, taikyta ne mažiau kaip 10 metų, mg C vienam hektarui.
- 3,664 – dalmuo, gaunamas padalijus CO₂ molekulinę masę (44,010 g/mol) iš anglies molekulinės masės (12,011 g/mol), g CO₂ekv/g C.
- n – atitinkamų pasėlių auginimo laikotarpis (metais).
- P – pasėlių derlingumas (matuojamas kaip biodegalų arba skystojo bioproducto energija MJ vienam hektarui per metus).
- e_f – teršalų kiekis, išmetamas naudojant daugiau trąšų arba herbicidų.

Geresnio žemės ūkio valdymo metodai, priimami siekiant išmetamo teršalų kiekio sumažėjimo dėl anglies kaupimosi dirvožemyje, apima perėjimą prie mažesnio žemės dirbimo arba tiesioginės sėjos, geresnių pasėlių naudojimą ir (arba) sėjomainą, antisėlių naudojimą, įskaitant pasėlių liekanų valdymą, organinių dirvožemio gerinimo medžiagų (pavyzdžiui, komposto, fermentuoto mėšlo, degazuotojo substrato, bioanglies ir kt.) naudojimą.

Faktinių CS_R ir CS_A verčių apskaičiavimas grindžiamas anglies sancaupų dirvožemyje matavimais. CS_R Matavimas atliekamas ūkio lygmeniu prieš keičiant valdymo praktiką, kad būtų galima nustatyti bazinę vertę, o CS_A vėliau matuojamas reguliariais intervalais, ne vėliau kaip kas 5 metus.

Visam plotui, kurio anglies sancaupos dirvožemyje apskaičiuojamos, turi būti būdingas panašus klimatas ir dirvožemio tipas, taip pat turi būti panaši jo žemės dirbimo ir anglies kaupimo dirvožemyje valdymo istorija. Jeigu geresnio valdymo praktika taikoma tik dalyje ūkio, išmetamo ŠESD kiekio sumažinimas gali būti nurodomas tik tam plotui, kuriame ji taikoma. Jeigu viename ūkyje taikoma skirtinga geresnio valdymo praktika, išmetamo ŠESD kiekio sumažinimas apskaičiuojamas ir nurodomas atskirai kiekvienai e_{sca} veiklos rūšiai.

Siekiant užtikrinti, kad matuojamų anglies sancaupų dirvožemyje svyravimai kasmet būtų vis mažesni, ir sumažinti su jais susijusias klaidas, galima grupuoti laukus, kuriems būdingos tokios pačios dirvožemio ir klimato savybės, panaši žemės dirbimo ir anglies kaupimo dirvožemyje valdymo istorija ir kuriems bus taikoma ta pati geresnio valdymo praktika, įskaitant skirtingiems ūkininkams priklausančius laukus.

Pirmą kartą išmatavus bazinę vertę, iki antrojo anglies sancaupų padidėjimo matavimo anglies kiekio dirvožemyje padidėjimą galima įvertinti remiantis reprezentatyviais eksperimentais arba dirvožemio modeliais. Antrasis ir po jo atliekami matavimai laikomi galutiniu pagrindu faktinėms anglies sancaupų dirvožemyje padidėjimo vertėms nustatyti.

Tačiau po antrojo matavimo modeliavimą, pagal kurį ekonominės veiklos vykdytojai gali įvertinti metinį anglies sancaupų dirvožemyje padidėjimą, leidžiama vykdyti tik iki kito matavimo, jeigu naudojami modeliai buvo sukalibruoti remiantis išmatuotomis realiosiomis vertėmis. Ekonominės veiklos vykdytojai privalo naudoti tik tuos modelius, kurie buvo patvirtinti pagal savanoriškas schemas. Savanoriškose schemose ekonominės veiklos vykdytojai ir jų vardu auditą atliekančios sertifikavimo įstaigos turi būti informuojami apie modelius, kurie pagal tas schemas patvirtinti tokio naudojimo tikslais.

Taikant modelius turi būti atsižvelgiama į skirtingą dirvožemio, klimato ir laukų valdymo istoriją, siekiant imituoti anglies dioksido dinamiką dirvožemyje. Savanoriškos schemas administratorius privalo parengti išsamią ataskaitą, kurioje nurodomas taikytas patvirtintas modeliavimo metodas ir jį pagrindžiančios prielaidos. Susijusios galutinės faktinės vertės, nustatytos remiantis dirvožemio matavimų rezultatais, naudojamos metinėms teršalų kiekio sumažėjimo dėl anglies kaupimosi dirvožemyje pasitelkiant žemės ūkio valdymą (e_{sca}) deklaracijoms patikslinti, remiantis modeliavimu.

Kad būtų galima deklaruoti dėl anglies kaupimosi dirvožemyje pasitelkiant žemės ūkio valdymą sumažėjusį išmetamų teršalų kiekį (e_{sca}), anglies sancaupų dirvožemyje matavimus atlieka sertifikuotos laboratorijos, o ėminiai audito tikslais saugomi ne mažiau kaip 5 metus.

Siekiant atsižvelgti į sumažėjusį išmetamą ŠESD kiekį, pagal savanoriškas schemas reikalaujama, kad ūkininkas arba ekonominės veiklos vykdytojas ne mažiau kaip 10 metų prisiimtų ilgalaikį įsipareigojimą toliau taikyti geresnio valdymo praktiką. Šis įsipareigojimas gali būti vykdomas kaip įsipareigojimas, kuris atnaujinamas kas 5 metus.

Jeigu šio kriterijaus nebus laikomasi, visos ūkininkui arba ekonominės veiklos vykdytojui taikomos einamųjų metų e_{sca} vertės bus pridedamos prie bendro pristatytų energetinių augalų išmetamo ŠESD kiekio, o ne atimamos kaip neišmestas ŠESD kiekis, ir, nepriklausomai nuo naudojamos sertifikavimo sistemos, 5 metus bus draudžiama į ŠESD skaičiavimus įtraukti e_{sca} vertę. Jeigu įsipareigojimas ekonominės veiklos vykdytojo vardu buvo pasirašytas kelių ūkininkų interesais, o vienas iš šių ūkininkų jį atšaukia anksčiau, minėtos sankcijos taikomos tik tokiam atitinkamam ūkininkui, o ne visiems ekonominės veiklos vykdytojo įsipareigojimams. Savanoriškoje scheme, pagal kurią išduodamas sertifikatas, įpareigojama užtikrinti sankcijų vykdymą ir išsamiai informuoti visų kitų savanoriškų schemų administratorius, taip pat paskelbti šią informaciją savo interneto svetainėje ir įtraukti ją į Komisijai siunčiamas metines veiklos ataskaitas.

Be to, reikalaujama, kad prieš deklaruojant sumažėjusį kiekį geresnio valdymo praktika būtų taikoma ne trumpesnę kaip 3 metų nepertraukiamą laikotarpį.

Per visą e_{sca} praktikos taikymo laikotarpį deklaruojama didžiausia galima bendra dėl anglies kaupimosi dirvožemyje pasitelkiant geresnį žemės ūkio valdymą sumažėjusio išmetamo teršalų kiekio (e_{sca}) vertė turi neviršyti 45 g CO₂ekv/MJ biodegalų arba skystųjų bioproduktų, jeigu bioanglis naudojama kaip organinė dirvožemio gerinimo medžiaga atskirai arba kartu taikant kitą reikalavimus atitinkančią e_{sca} praktiką. Visais kitais atvejais per visą e_{sca} praktikos taikymo laikotarpį pirmiau nurodyta viršutinė riba yra 25 g CO₂ekv/MJ biodegalų arba skystųjų bioproduktų.

Pirminiai gamintojai arba ekonominės veiklos vykdytojai, kurie jau taiko reikalavimus atitinkančią e_{sca} praktiką ir pateikė atitinkamas Esca deklaracijas iki šio įgyvendinimo reglamento įsigaliojimo, pereinamuoju laikotarpiu gali taikyti 45 g CO₂ ekv/MJ biodegalų arba skystųjų bioproduktų viršutinę ribą, kol 5-aisiais metais bus pirmą kartą išmatuotas anglies sancaupų padidėjimas. Tokiu atveju 5-aisiais metais išmatuotas anglies sancaupų padidėjimas bus laikomas viršutine metinių deklaracijų, kurios bus skelbiamos kitu 5 metų laikotarpiu, riba. Jeigu pirmą kartą matuojant anglies sancaupų padidėjimą 5-aisiais metais nustatoma, kad bendras metinis anglies sancaupų padidėjimas yra didesnis, palyginti su paskelbtomis metinėmis deklaracijomis, pirminiai gamintojai arba ekonominės veiklos vykdytojai vėlesniais metais gali deklaruoti, kad tokiu metiniu skirtumu kompensuojamas mažesnis anglies sancaupų padidėjimas. Atitinkamai, jeigu pirmą kartą matuojant anglies sancaupų padidėjimą 5-aisiais metais nustatoma, kad bendras metinis anglies sancaupų dirvožemyje padidėjimas yra mažesnis, palyginti su paskelbtomis metinėmis deklaracijomis, ūkininkai arba ekonominės veiklos vykdytojai iš savo paskelbtų metinių deklaracijų per ateinančius penkerius metus turi atitinkamai atimti tokį metinį skirtumą.

Jeigu reikalavimus atitinkanti geresnio žemės ūkio valdymo praktika (e_{sca}) buvo pradėta taikyti anksčiau, bet nebuvo pateikta jokių ankstesnių Esca deklaracijų, galima teikti metines atgaline data taikomas e_{sca} deklaracijas, bet ta data negali būti ankstesnė nei 3 metai iki e_{sca} sertifikavimo datos. Ekonominės veiklos vykdytojas įpareigojamas pateikti tinkamus geresnės ūkininkavimo praktikos taikymo pradžios įrodymus. Tokiu atveju apskaičiuota CS_R vertė gali būti grindžiama lyginamuoju gretimo arba kito lauko, kurio klimato ir dirvožemio sąlygos panašios, matavimu, taip pat panašia lauko valdymo istorija. Jeigu tokio lauko duomenų nėra, apskaičiuota CS_R vertė gali būti grindžiama modeliavimu. Tokiu atveju pirmasis matavimas atliekamas iš karto, kai prisiimamas įsipareigojimas. Kitas anglies sancaupų padidėjimo matavimas turi būti atliekamas po 5 metų.

Atsižvelgiama į išmetamų teršalų kiekį, padidėjusį dėl to, kad dėl geresnės žemės ūkio praktikos naudojama daugiau trąšų arba herbicidų. Šiuo tikslu pateikiami tinkami ankstesnio trąšų arba herbicidų naudojimo, kuris skaičiuojamas kaip trejų metų iki naujos žemės ūkio praktikos taikymo vidurkis, įrodymai. Skaičiuojant galima atsižvelgti į azotą fiksuojančių pasėlių, naudojamų siekiant sumažinti papildomų trąšų poreikį, dalį.

Ėminiai imami laikantis šių taisyklių:

1. reprezentatyviaisiais ėminiais pagrįstos stebėsenos metodas.

- a) Ėminiai imami iš kiekvieno žemės sklypo arba lauko;
- b) iš 5 hektarų arba lauko imamas bent vienas akimirkinis 15-os tinkamai paskirstytų poėminių ėminys, priklausomai nuo to, kuris dydis yra mažesnis (atsižvelgiant į žemės sklype esančio anglies kiekio nevienalytiškumą);
- c) mažesnius laukus, kuriuose vyrauja tos pačios klimato sąlygos, dirvožemio tipas, pamatinė ūkininkavimo ir e_{sca} praktika, galima grupuoti;
- d) ėminiai imami pavasarį prieš žemės dirbimą ir tręšimą arba rudenį, praėjus ne mažiau kaip 2 mėnesiams nuo derliaus nuėmimo;
- e) atliekami tiesioginiai pirmųjų 30 cm dirvožemio anglies sankaupų kitimo matavimai;
- f) užtikrinamos vienodos pradinio anglies sankaupoms dirvožemyje matuoti skirtų ėminių ėmimo vietų sąlygos (ypač dirvožemio drėgmė);
- g) Ėminių ėmimo protokolas turi būti tinkamai pagrindžiamas dokumentais.

2. Anglies kiekio dirvožemyje matavimas.

- a) Dirvožemio ėminiai džiovinami, siojami ir, jei reikia, susmulkinami;
- b) jeigu taikomas deginimo metodas, neorganinė anglis nevertinama.

3. Sauso piltinio tankio nustatymas.

- a) Atsižvelgiama į piltinio tankio pokyčius per tam tikrą laiką;
- b) piltinis tankis turėtų būti matuojamas taikant terpimo metodą, t. y. į dirvožemį mechaniškai įterpiant cilindą, nes taip labai sumažinamos su piltinio tankio matavimu susijusios paklaidos;
- c) jeigu įterpimas neįmanomas, ypač smėlinguose dirvožemiuose, vietoj jo naudojamas kitas patikimas metodas;
- d) prieš sveriant ėminius reikėtų išdžiovinti krosnyje.

Sertifikavimo įstaigos tinkamai patikrina pirmiau nurodytos e_{sca} metodikos taikymą ir faktinio išmetamo ŠESD kiekio apskaičiavimą ir audito ataskaitose pateikia pagrindžiančius dokumentus. Savanoriškose schemose ekonominės veiklos vykdytojams ir sertifikavimo įstaigoms turi būti pateikiamos išsamios šios metodikos taikymo gairės, be kita ko, dėl patvirtintų dirvožemio modelių, taip pat turi būti suteikiama pagalba tikrinimo užduotis atliekantiems auditoriams. Savanoriškose schemose taip pat nustatoma prievolė į Komisijai teikiamas metines veiklos ataskaitas įtraukti išsamią statistinę informaciją ir kokybinę grįžtamąją informaciją apie e_{sca} metodikos įgyvendinimą.

Stebėdama pagal savanoriškas schemas vykdomą veiklą, Komisija tinkamai stebi, kaip įgyvendinama e_{sca} metodika, *inter alia*:

- kaip vykdomas projekto įgyvendinimas, kurio metu, be kita ko, turėtų būti sudaromos sąlygos įvertinti modeliavimo rezultatų ir vietoje atliktų matavimų santykį;
- deklaracijos ir rezultatai lyginami su dirvožemio organinės anglies soties įverčiais, siekiant nustatyti kriterijus ir rekomendacijas bei galbūt ilgalaikio tam tikros pusiausvyros palaikymo reikalavimus, kad būtų pasiekti ilgalaikiai rezultatai;
- parengti rekomendacijas ir reikalavimus, susijusius su tinkamu modelių parinkimu ir kalibravimu, taip pat patikimus rezultatų modelio rodiklius.

Komisija gali peržiūrėti šiame priede aprašytą metodiką, taip pat viršutines ribas, taikomas metinėms anglies san kaupų deklaracijoms, remdamasi šios stebėsenos rezultatais arba siekdama ateityje suderinti ją su kintančiomis žiniomis arba naujais šios srities teisės aktais (t. y. ES anglies dioksido kiekį dirvožemyje didinančio ūkininkavimo iniciatyva).

VI PRIEDAS

**NEBAIGTINIAI SVARBIAUSIŲ VALDYMO IR STEBĖSENOS METODŲ, KURIAIS SIEKIAMA
SKATINTI IR STEBĖTI ANGLIES DIOKSIDO SEKVESTRACIJĄ DIRVOŽEMYJE IR DIRVOŽEMIO
KOKYBĘ, PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAI**

1 lentelė

**Svarbiausių dirvožemio valdymo metodų, kuriais siekiama skatinti anglies dioksido sekvestraciją dirvožemyje
(jeigu neatsiranda liekanų) ir dirvožemio kokybę, pavyzdžiai**

Reikalavimas	Dirvožemio kokybės parametras
Bent 3 augalų sėjomaina, įskaitant ankštinius augalus arba žaliąsias trąšas pasėlių sistemoje, atsižvelgiant į agronominius pasėlių eiliškumo reikalavimus, nustatytus kiekvienam auginamam pasėliui ir klimato sąlygoms. Daugiarūšiai antsėliai, auginami tarp pilną užtikrinančių pasėlių, laikomi vienu pasėliu.	Dirvožemio derlingumo skatinimas, dirvožemio anglis, dirvožemio erozijos ribojimas, dirvožemio biologinė įvairovė ir patogenų kontrolės skatinimas
Antsėlių, posėlių ir tarpinių pasėlių sėjimas naudojant vietos lygmeniu tinkamą rūšių mišinį, kuriame yra bent vienas ankštinis augalas. Pasėlių valdymo praktika turėtų būti tokia, kad būtų užtikrinama minimali dirvožemio danga siekiant užtikrinti, kad dirvožemis nebūtų tuščias pažeidžiamiausiais laikotarpiais.	Dirvožemio derlingumo skatinimas, anglies dioksido sulaikymas, dirvožemio erozijos vengimas, dirvožemio biologinė įvairovė
Dirvožemio tankinimo prevencija (turėtų būti planuojamas operacijų laukuose dažnumas ir laikas, kad būtų išvengiama judėjimo ant drėgno dirvožemio; žemės dirbimo darbų reikėtų vengti arba juos reikėtų labai sumažinti drėgname dirvožemyje; galima taikyti kontroliuojamą judėjimo planavimą).	Dirvožemio struktūros išlaikymas, dirvožemio erozijos vengimas, dirvožemio biologinės įvairybės išsaugojimas
Ariamosios ražienos nedeginamos, išskyrus atvejus, kai valdžios institucija suteikia išimtį dėl su augalų sveikata susijusių priežasčių.	Anglies dioksido sulaikymas dirvožemyje, efektyvus išteklių naudojimas
Rūgštūs dirvožemiai, kuriuose atliekamas kalkinimas, nualinti dirvožemiai ir dirvožemiai, kurių rūgštėjimas daro poveikį pasėlių derlingumui.	Geresnė dirvožemio struktūra, dirvožemio biologinė įvairovė, dirvožemio anglis
Žemės dirbimo mažinimas/tiesioginė sėja. Erozijos kontrolė – įtraukiamos organinės gerinimo priemonės (bioanglis, kompostas, mėšlas, pasėlių liekanos) – antsėlių naudojimas, drėgnumo atkūrimas Augalijos atkūrimas: sodinimas (rūšių keitimas, apsauga taikant mulčiavimą šiaudais) – kraštovaizdžio elementai – agrarinė miškininkystė	Dirvožemio organinės anglies kiekio didinimas

1 lentelė

Dirvožemio kokybės ir anglies dioksido kiekio mažinimo poveikio stebėsenos praktikos pavyzdžiai

Stebėsenos metodas	Tikrinimo/įrodymo metodas
Rizikos vertinimas	Nustatant vietas, kuriose kyla didelis dirvožemio kokybės blogėjimo pavojus, galima užkirsti kelią šiam pavojui ir sutelkti dėmesį į tas vietas, kuriose daromas didžiausias poveikis.
Dirvožemio organinių medžiagų analizė	Nuosekliai imant dirvožemio organinių medžiagų ėminius pagerinama stebėsenos, kuria siekiama išlaikyti šias medžiagas arba pagerinti jų kokybę.
Dirvožemio organinės anglies analizė	Dirvožemio organinė anglis laikoma geru bendros dirvožemio kokybės rodikliu.
Dirvožemio gerinimo indekso ėminių ėmimas	Teigiama reikšmė parodo, kad sistemoje dirvožemio organinių medžiagų turėtų daugėti.
Dirvožemio erozijos vertinimas	Užtikrinama, kad erozijos lygis būtų mažesnis už toleruojamą (pavyzdžiui, JAV žemės ūkio departamento Žemės ūkio tyrimų tarnybos nustatytas „t“ lygis).
Maisto medžiagų valdymo planas	Nustatant planą, kuriame išdėstoma maisto medžiagų strategija (daugiausia dėmesio skiriant N, P, K) ir tręšimo režimai, galima užkirsti kelią maisto medžiagų disbalansui.
Reguliari dirvožemio pH analizė	Vykdamas pH stebėseną galima aptikti pH disbalansą.

VII PRIEDAS

**ŠESD KIEKIO, IŠMETAMO IŠGAUNANT ARBA AUGINANT ŽALIAVAS, NUSTATYMO
METODIKA**

Direktyvos (ES) 2018/2001 V priedo C dalies 5 punkte ir VI priedo B dalies 5 punkte nurodoma, kad apskaičiuojant teršalų kiekį, išmetamą išgaunant arba auginant žaliavas, į skaičiavimą įtraukiama visa ŠESD kiekio, išmetamo vykstant patį gavybos ar auginimo procesą, suma; kiekis, išmetamas renkant, džiovinant ir saugant žaliavas; su atliekomis ir nuotėkiu susijęs išmetamas kiekis ir kiekis, susijęs su gavybai arba auginimui naudojamų cheminių medžiagų arba produktų gamyba.

CO₂ surinkimas auginant žaliavas neįtraukiamas. Kiekio, kuris išmetamas auginant žemės ūkio biomasę, įverčius galima gauti vietoj faktinių verčių naudojant vietovių, įrašomų į Direktyvos 2018/2001 (ES) 31 straipsnio 4 dalyje nurodytas ataskaitas, auginimo išmetamųjų teršalų kiekio vidurkius arba naudojantis informacija apie auginimo išmetamųjų teršalų kiekio numatytąsias išskaidytas vertes, įtrauktas į šį priedą. Jeigu tose ataskaitose aktualios informacijos nėra, kaip alternatyvą faktinėms vertėms galima apskaičiuoti vidurkius atsižvelgiant į vietinius ūkininkavimo būdus, pavyzdžiui, remiantis ūkių grupės duomenimis.

TERŠALAI, IŠMETAMI IŠGAVIMO ARBA AUGINIMO PROCESO METU

Išgavimo arba auginimo proceso metu išmetamas ŠESD kiekis apima visus teršalus, išmetamus dėl i) naudojamoms žemės ūkio mašinoms tiekiamo kuro; ii) ruošiant pasėliams auginti skirtą sėjamąją medžiagą; iii) gaminant trąšas ir pesticidus; iv) trąšų sukeliama rūgštėjimo ir kalkinimo atvejais; ir v) auginant pasėlius iš dirvožemio išmetamų teršalų atveju.

1.1. Kuro (dyzelino, benzino, mazuto, biodegalų ar kito kuro) naudojimas žemės ūkio mašinose

Auginant pasėlius (ruošiant laukus, apsėjant, naudojant trąšas ir pesticidus, nuimant ir surenkant derlių) išmetamas ŠESD kiekis apima visus teršalus, išmetamus naudojant žemės ūkio mašinoms skirtą kurą (pavyzdžiui, dyzeliną, benziną, sunkųjį mazutą, biodegalus ar kitą kurą). Žemės ūkio mašinose sunaudotas kuro kiekis turi būti tinkamai pagrindžiamas dokumentais. Atitinkami kuro išmetamųjų teršalų faktoriai turi būti naudojami pagal IX priedą. Kai naudojami biodegalai, turi būti naudojamas Direktyvoje 2018/2001 nustatytas numatytasis išmetamas ŠESD kiekis.

1.2. Cheminės trąšos ir pesticidai

Į teršalus, išmetamus naudojant chemines trąšas ir pesticidus ⁽¹⁾ žaliavoms auginti, įtraukiami visi susiję teršalai, išmetami gaminant chemines trąšas ir pesticidus. Cheminių trąšų ir pesticidų kiekis, atsižvelgiant į pasėlius, vietos sąlygas ir ūkininkavimo praktiką, tinkamai pagrindžiamas dokumentais. Atitinkami išmetamųjų teršalų faktoriai, įskaitant pradinės grandies išmetamus teršalus, turi būti naudojami apskaičiuojant teršalų, išmetamų gaminant chemines trąšas ir pesticidus, kiekį pagal IX priedą. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojas žino, kuri gamykla gamina trąšas, ir jai taikoma ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS), ekonominės veiklos vykdytojas gali naudoti pagal ATLPS deklaruotą gamybos išmetamųjų teršalų kiekį, pridėdamas pradinės grandies išmetamą su gamtinėmis dujomis susijusį teršalų kiekį ir kt. Įtraukiamas ir trąšų vežimas, naudojant IX priede išvardytų rūšių transporto išmetamų teršalų kiekį. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojas nežino, kuri gamykla tiekia trąšas, jis turėtų naudoti IX priede nustatytas standartines vertes.

1.3. Sėjamoji medžiaga

Gaminant pasėliams auginti skirtą sėjamąją medžiagą išmetamas teršalų kiekis apskaičiuojamas remiantis faktiniais duomenimis apie naudojamą sėjamąją medžiagą. Su sėklų auginimu susijusiems išmetamiesiems teršalams apskaičiuoti gali būti naudojami sėjamosios medžiagos gamybos ir tiekimo išmetamųjų teršalų faktoriai. Turi būti naudojamos IX priede nustatytos standartinės išmetamųjų teršalų faktorių vertės. Kitoms sėkloms turi būti naudojamos toliau pagal hierarchiją išvardytoje literatūroje nurodytos vertės:

- JEC konsorciumo ataskaitos „nuo gręžinio iki transporto priemonės“ 5 versijoje;
- ECOINVENT duomenų bazėje;
- oficialių šaltinių, kaip antai Tarptautinės klimato kaitos komisijos (IPCC), Tarptautinės energetikos agentūros (TEA) arba Vyriausybės pateiktoje informacijoje;
- kituose peržiūriuose duomenų šaltiniuose, kaip antai E3 duomenų bazėje, GEMIS duomenų bazėje;

⁽¹⁾ Pesticidai – visi augalų apsaugos produktai, įskaitant herbicidus, insekticidus, fungicidus ir pan.

- e) recenzuojamuose leidiniuose;
- f) tinkamai dokumentais pagrįstuose pačių subjektų naudojamuose įverčiuose.

1.4. Teršalai, susiję su trąšų sukeltu rūgštėjimu ir kalkinimu

Teršalų, išmetamų neutralizuojant trąšų sukeltą rūgštėjimą ir naudojant agrokalkes, kiekis apskaičiuojamas atsižvelgiant į CO₂ kiekį, išmetamą neutralizuojant azoto trąšų sukeltą rūgštėjimą arba agrokalkių reakcijas dirvožemyje.

1.4.1. Teršalai, išmetami neutralizuojant trąšų sukeltą rūgštėjimą

Skaičiuojant išmetamųjų teršalų kiekį atsižvelgiama į dėl azoto trąšų naudojimo lauke susidarancius rūgštėjimo metu išmetamus teršalus ir remiamasi sunaudotų azoto trąšų kiekiu. Nitrato trąšų atveju su azoto trąšų neutralizavimu dirvožemyje susijęs išmetamųjų teršalų kiekis yra 0,783 kg CO₂/kg N; su karbamido trąšų neutralizavimu susijęs išmetamųjų teršalų kiekis yra 0,806 kg CO₂/kg N.

1.4.2. Kalkinimo metu (naudojant agrokalkes) iš dirvožemio išmetami teršalai

Tikrasis agrokalkių kiekis turi būti tinkamai pagrindžiamas dokumentais. Išmetamas ŠESD kiekis apskaičiuojamas taip:

1. Rūgščiame dirvožemyje, kurio pH yra mažesnis nei 6,4, agrokalkės ištirpinamos dirvožemio rūgštyse; šio proceso metu susidaro daugiausia CO₂, o ne hidrokarbonatas, ir beveik visas CO₂ patenka į agrokalkes (0,44 kg CO₂/kg CaCO₃ agrokalkių ekvivalento).
2. Jeigu dirvožemio pH yra ne mažesnis kaip 6,4, skaičiuojant atsižvelgiama į išmetamųjų teršalų faktorių, kuris yra $0,98/12,44 = 0,079$ kg CO₂/(kg CaCO₃ agrokalkių ekvivalento), be teršalų, išmetamų neutralizuojant trąšų sukeltą rūgštėjimą.
3. Pagal 1 ir 2 punktus apskaičiuotas teršalų kiekis, kuris skaičiuojamas pagal faktiškai naudojamas kalkes, gali būti didesnis už 1.4.1 punkte apskaičiuotą neutralizuojant trąšas išmetamą teršalų kiekį, jeigu trąšų sukeltas rūgštėjimas buvo neutralizuotas naudojant kalkes. Tokiu atveju su trąšų neutralizavimu susijęs išmetamųjų teršalų kiekis (1.4.1 punktas) gali būti atimamas iš apskaičiuoto su kalkinimu susijusio išmetamųjų teršalų kiekio, siekiant, kad išmetamas teršalų kiekis nebūtų skaičiuojamas du kartus.

Su trąšų neutralizavimu susijęs išmetamųjų teršalų kiekis gali viršyti su kalkinimu susijusį išmetamųjų teršalų kiekį. Tokiu atveju atėmus gaunamas akivaizdžiai neigiamas grynasis su kalkinimu susijęs išmetamųjų teršalų kiekis, nes agrokalkėmis neutralizuojamas ne visas trąšų sukeltas rūgštėjimas ir iš dalies tai įvyksta dėl natūraliai susidarancių karbonatų. Šiuo atveju laikoma, kad grynasis su kalkinimu susijęs išmetamųjų teršalų kiekis lygus nuliui, tačiau bet kuriuo atveju išmetamas su trąšų sukeltu rūgštėjimu susijęs kiekis išlaikomas toks, kaip nustatyta 1.4.1 skirsnyje.

Jeigu duomenų apie faktinį agrokalkių naudojimą nėra, daroma prielaida, kad jis yra toks, kaip rekomenduoja Žemės ūkiui skirtų kalkių asociacija. Naudojimas priklauso nuo pasėlių tipo, išmatuoto dirvožemio pH, dirvožemio tipo ir kalkinimo medžiagos tipo. Papildomas išmetamas CO₂ kiekis apskaičiuojamas pagal pirmiau nurodytos procedūros 1 ir 2 punktus. Tačiau šiuo atveju 3 punkte nurodytas atimties veiksmas netaikomas, nes rekomenduojamas agrokalkių naudojimas neapima kalkių, kurios tais pačiais metais naudojamos trąšų poveikiui neutralizuoti, kad su trąšų neutralizavimu susijęs išmetamųjų teršalų kiekis nebūtų skaičiuojamas du kartus.

1.5. Auginant pasėlius iš dirvožemio išmetamas teršalų (azoto suboksido/N₂O) kiekis

Išmetamas N₂O kiekis tvarkomuose dirvožemiuose apskaičiuojamas taikant IPCC metodiką. Apskaičiuojant auginant pasėlius išmetamą N₂O kiekį naudojami išskaidyti konkrečioms kultūroms taikomi ir pagal skirtingas aplinkos sąlygas parenkami išmetamųjų teršalų faktoriai (atitinkantis IPCC metodikos 2 pakopą). Reikėtų atsižvelgti į konkrečius pagal skirtingas aplinkos sąlygas, dirvožemio sąlygas ir skirtingus pasėlius parenkamus išmetamųjų teršalų faktorius. Ekonominės veiklos vykdytojai šiems išmetamųjų teršalų faktoriams apskaičiuoti gali naudoti patvirtintus modelius, jeigu tuose modeliuose atsižvelgiama į minėtus aspektus. Vadovaujantis IPCC gairėmis^(*), atsižvelgiama ir į tiesiogiai, ir į netiesiogiai išmetamą N₂O kiekį. Naudojama GNOC priemonė, pagal kurią, laikantis 2006 m. IPCC gairėse pateiktų pavadinimų sudarymo principų, taikomos toliau nurodytos formulės:

$$N_{2O_{\text{bendras}}} - N = N_{2O_{\text{tiesioginis}}} - N + N_{2O_{\text{netiesioginis}}} - N$$

(*) 2006 m. IPCC gairių 4 tomo 11 skyrius. Iš tvarkomų dirvožemių išmetamas N₂O kiekis ir naudojant kalkes bei karbamidą išmetamas CO₂ kiekis.

čia:

mineralinio dirvožemio atveju: $N_2O_{Tiesioginis} - N = [(F_{SN} + F_{ON}) \cdot EF_{1ij}] + [F_{CR} \cdot E_{F1}]$

organinio dirvožemio atveju: $N_2O_{Tiesioginis} - N = [(F_{SN} + F_{ON}) \cdot EF_1] + [F_{CR} \cdot E_{F1}] + [(F_{OS,CG,Vid} \cdot EF_{2CG, Vid}) + [F_{CROS,CG,Trop} \cdot E_{2CG,Trop}]]$

ir mineralinio, ir organinio dirvožemio atveju: $N_2O_{Tiesioginis} - N = [(F_{SN} \cdot Frac_{GASF}) + (F_{ON} \cdot Erac_{GASM}) \cdot EF_4] + [(F_{SN} + F_{ON} + F_{CR}) \cdot Frac_{Išplovimo-(H)} \cdot EF_5]$

1.5.1. Pasėlių liekanų N sąnaudos

Turi būti skaičiuojamos:

- a) cukriniams runkeliams, cukranendrėms – pagal 2006 m. IPCC gairių 4 tomo 11 skyriaus 11.6 lygtį, neatsižvelgiant į požemines liekanas ir N kiekį žlaugtuose, o cukranendrių atveju – N kiekį filtravimo išspaudose;

$$F_{CR} = \text{Derlius} \cdot \text{SAUSAS} \cdot (1 - \text{Frak}_{\text{sudeginta}} \cdot C_f) \cdot [R_{AG} \cdot N_{AG} \cdot (1 - \text{Frak}_{\text{Pašalinta}})] + F_{VF}$$

- b) kokosų ir alyvpalmių plantacijoms – fiksuotos N sąnaudos parenkamos pagal literatūrą, nes 2006 m. IPCC gairėse nėra numatyti standartinių išmetamųjų teršalų faktorių apskaičiavimo metodas, ir taikomos pagal IX priedą;

- c) visoms kitoms kultūroms – pagal 2006 m. IPCC gairių 4 tomo 11 skyriaus 11.7a, 11.11, 11.12 lygtis.

$$F_{CR} = (1 - \text{Frak}_{\text{sudeginta}} \cdot C_f) \cdot \text{AG}_{DM} \cdot N_{AG} \cdot (1 - \text{Frak}_{\text{Pašalinta}}) + (\text{AG}_{DM} + \text{Derlius} \cdot \text{SAUSAS}) \cdot R_{BG-BIO} \cdot N_{BG}$$

čia:

$N_2O_{\text{bendras}} - N =$ metinis tiesiogiai ir netiesiogiai iš tvarkomo dirvožemio išmetamas N_2O-N kiekis; $\text{kg } N_2O-N \text{ ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$

$N_2O_{\text{tiesioginis}} - N =$ metinis tiesiogiai iš tvarkomo dirvožemio išmetamas N_2O-N kiekis; $\text{kg } N_2O-N \text{ ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$

$N_2O_{\text{netiesioginis}} - N =$ metinis netiesiogiai išmetamas N_2O-N kiekis (t. y. metinis N_2O-N kiekis, susidarantis iš tvarkomų dirvožemių N išlakų atmosferoje, ir metinis N_2O-N kiekis, susidarantis dėl tvarkomo dirvožemio išplovimo ir N nuotėkių į tvarkomus dirvožemius tuose regionuose, kuriuose vyksta išplovimas/nuotėkiai); $\text{kg } N_2O-N \text{ ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$

$F_{SN} =$ metinės sintetinių azoto trąšų sąnaudos; $\text{kg N ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$

$F_{ON} =$ per metus susidarantis gyvūnų mėšle esančio N, naudojamo kaip trąša, kiekis; $\text{kg N ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$

$F_{CR} =$ per metus susidarantis N kiekis pasėlių liekanose (ant žemės ir po žeme); $\text{kg N ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$

$F_{OS,CG,Vid} =$ metinis tvarkomo/nusausinto organinio dirvožemio plotas po pasėliais vidutinio klimato sąlygomis; $\text{ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$

$F_{OS,CG,Trop} =$ metinis tvarkomo/nusausinto organinio dirvožemio plotas po pasėliais tropinio klimato sąlygomis; ha^{-1}

$\text{Frak}_{GASF} =$ 0,10 ($\text{kg N NH}_3-N + \text{NOx} - N$) (kg naudojamo N)⁻¹. Lakumas naudojant sintetines trąšas

$\text{Frak}_{GASM} =$ 0,20 ($\text{kg N NH}_3-N + \text{NOx} - N$) (kg naudojamo N)⁻¹. Lakumas naudojant visas naudojamas organines azoto trąšas

$\text{Frak}_{\text{Išplovimo-(H)}} =$ 0,30 kg N (kg N priedų) – 1. N nuostoliai dėl išplovimo ir (arba) nuotėkių regionuose, kuriuose vyksta išplovimas/nuotėkiai

$EF_{1ij} =$ konkrečiam pasėliui ir vietai taikomi iš sintetinių trąšų ir organinio azoto, naudojamo mineraliniuose dirvožemiuose, išmetamų N_2O teršalų faktoriai ($\text{kg } N_2O-N$ (kg N išteklių)⁻¹);

$EF_1 =$ 0,01 [$\text{kg } N_2O-N$ (kg N sąnaudų)⁻¹]

$EF_{2CG,Vid} =$ 8 $\text{kg N ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$ vidutinio klimato ekologiškiems pasėliams ir pievų dirvožemiui

$EF_{2CG,Trop} =$ 16 $\text{kg N ha}^{-1} \text{ a}^{-1}$ tropiniams ekologiškiems augalams ir pievų dirvožemiui

$EF_4 =$ 0,01 [$\text{kg } N_2O-N$ ($\text{kg N NH}_3-N + \text{NOx} - N$ išlakų)⁻¹]

EF ₅ =	0,0075 [kg N ₂ O–N (kg N išplovimo/nuotėkių) ⁻¹]
Derlius =	metinis naujas pasėlių derlius (kg ha ⁻¹)
SAUSAS =	nuimto produkto sausosios medžiagos dalis [kg s. m. (kg naujos medžiagos svorio) ⁻¹] (žr. 1 lentelę)
Frak _{Sudeginta} =	kasmet sudeginamo pasėlių ploto frakcija [ha (ha)–1]
C _f =	degimo koeficientas [bematis] (žr. 1 lentelę)
R _{AG} =	ant žemės esančių liekanų, sausosios medžiagos, gautos iš derliaus, santykis su surinktos sausosios medžiagos derliumi [kg s. m. (kg s. m.) ⁻¹] (žr. 3 lentelę)
N _{AG} =	N kiekis ant žemės esančiose liekanose [kg N (kg s. m.)–1] (žr. 1 lentelę)
Frak _{Pašalinta} =	iš lauko pašalintų ant žemės esančių liekanų frakcija [kg s. m. (kg AGDM) ⁻¹]
F _{VF} =	į lauką grąžintas metinis cukranendrių žlaugtų ir filtravimo išspaudų kiekis [kg N ha ⁻¹], apskaičiuotas kaip derlius * 0,000508
AG =	ant žemės esančių liekanų sausoji medžiaga [kg d.m. ha ⁻¹]

1.5.2. Konkrečiam pasėliui ir vietai taikomi iš sintetinių trąšų ir naudojant organinį azotą išmetamo N₂O kiekio faktoriai

Skirtinguose žemės ūkio laukuose skirtingomis aplinkos sąlygomis ir priskiriant skirtingas žemės ūkio paskirties žemės naudojimo klases iš žemės ūkio paskirties dirvožemio išmetamas N₂O kiekis gali būti nustatomas pagal 2006 m. Stehfest ir Bouwman statistinį modelį (toliau – S&B modelis):

$$E = \exp\left(-1.516 + \sum ev\right)$$

čia:

E =	išmetamas N ₂ O kiekis (kg N ₂ O–N ha ⁻¹ a ⁻¹)
ev =	poveikio skirtingiems veiksniams vertė (žr. 2 lentelę)

EF_{1ij}, priskiriamas biodegalams skirtiems i augalams j vietoje, apskaičiuojamas (pagal S&B modelį) taip:

$$EF_{1ij} = (E_{tręš,ij} - E_{netęš,ij})/N_{taik,ij}$$

2006 m. IPCC gairėse nustatytas faktorius (EF1), priskiriamas dėl trąšų naudojimo tiesiogiai išmetamam N₂O kiekiui ir grindžiamas pasauliniu vidurkiu, pakeičiamas konkrečiam pasėliui ir vietai priskiriamu EF1ij, kuris taikomas teršalams, tiesiogiai išmetamiems naudojant mineralines trąšas ir mėšlo N sąnaudas, remiantis taikant S&B modelį konkrečioms pasėliams ir vietai priskiriamu EF1ij.

čia:

E _{tręš,ij} =	išmetamas N ₂ O kiekis (kg N ₂ O–N ha ⁻¹ a ⁻¹), grindžiamas S&B modeliu, kai trąšų sąnaudos atitinka faktinę N (mineralinėse trąšose ir mėšle) naudojimo normą i pasėlių j vietoje
E _{netęš,ij} =	j vietoje i pasėlių išmetamas N ₂ O kiekis (kg N ₂ O–N ha ⁻¹ a ⁻¹), grindžiamas S&B modeliu. Nustatyta N naudojimo norma yra 0, visi kiti parametrai išlieka tokie patys.
N _{taik,ij} =	N kiekis iš mineralinių trąšų ir mėšlo (kg N ha ⁻¹ a ⁻¹), skirtas i pasėliams j vietoje

1 lentelė

Konkrečioms pasėliams būdingi parametrai, pagal kuriuos apskaičiuojamas iš pasėlių liekanų patenkantis N kiekis ⁽³⁾

Crop	Calculation method	DRY	LHV	N ₆₀	slope	intercept	R _{60,610}	N ₆₀	Cf	R ₆₀	Fixed amount of N in crop residues (kg N ha ⁻¹)	Data sources*
Barley	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.865	17	0.007	0.98	0.59	0.22	0.014	0.8			1, 2
Cassava	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.302	16.15	0.019	0.1	1.06	0.2	0.014	0.8			1, 2
Coconuts	Fixed N from crop residues	0.94	32.07								44	1, 3
Cotton	No inform. on crop residues	0.91	22.64									
Maize	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.86	17.3	0.006	1.03	0.61	0.22	0.007	0.8			1, 2
Oil palm fruit	Fixed N from crop residues	0.66	24								159	1, 4
Rapeseed	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.91	26.976	0.011	1.5	0	0.19	0.017	0.8			1, 5
Rye	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.86	17.1	0.005	1.09	0.88	0.22	0.011	0.8			1, 6
Safflower seed	No inform. on crop residues	0.91	25.9									
Sorghum (grain)	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.89	17.3	0.007	0.88	1.33	0.22	0.006	0.8			1, 7
Soybeans	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.87	23	0.008	0.93	1.35	0.19	0.087	0.8			1, 8
Sugar beets	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.6	0.25	16.3	0.004					0.8	0.5		1, 9
Sugar cane	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.6	0.275	19.6	0.004					0.8	0.43		1, 10
Sunflower seed	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.9	26.4	0.007	2.1	0	0.22	0.007	0.8			1, 11
Triticale	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.86	16.9	0.006	1.09	0.88	0.22	0.009	0.8			1, 2
Wheat	IPCC (2006) Vol. 4 Ch. 11 Eq. 11.7a	0.84	17	0.006	1.51	0.52	0.24	0.009	0.9			1, 2

2 lentelė

Pastovios ir poveikio vertės, naudojamos apskaičiuojant žemės ūkio paskirties laukuose išmetamą N₂O kiekį, grindžiamą S&B modeliu

Constant value	-1.516	
Parameter	Parameter class or unit	Effect value (ev)
Fertilizer input		0.0038 * N application rate in kg N ha ⁻¹ a ⁻¹
Soil organic C content	<1 %	0
	1-3 %	0.0526
	>3 %	0.6334
pH	<5.5	0
	5.5-7.3	-0.0693
	>7.3	-0.4836
Soil texture	Coarse	0
	Medium	-0.1528
	Fine	0.4312
Climate	Subtropical climate	0.6117
	Temperate continental climate	0
	Temperate oceanic climate	0.0226
	Tropical climate	-0.3022
Vegetation	Cereals	0
	Grass	-0.3502
	Legume	0.3783
	None	0.5870
	Other	0.4420
	Wetland rice	-0.8850
Length of experiment	1 yr	1.9910

⁽³⁾ Duomenų šaltinis – JRC ataskaita „Definition of input data to assess GHG default emissions from biofuels in ES legislation“, JRC, 2019 m. (EUR 28349 EN), <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7d6dd4ba-720a-11e9-9f05-01aa75ed71a1>.

TERŠALŲ KIEKIS, IŠMETAMAS RENKANT, DŽIOVINANT IR SAUGANT ŽALIAVAS

Renkant, džiovinant ir saugant žaliavas išmetamas teršalų kiekis apima visų išmetamųjų teršalų, susijusių su kuro naudojimu renkant, džiovinant ir saugant žaliavas, kiekį.

Renkant išmetami teršalai

Renkant žaliavas išmetamas teršalų kiekis apima visus teršalus, išmetamus renkant žaliavas ir transportuojant jas į saugojimo vietą. Išmetamųjų teršalų kiekis apskaičiuojamas naudojant atitinkamus išmetamųjų teršalų faktorius pagal naudojamo kuro rūšį (dyzelino, benzino, mazuto, biodegalų ar kito kuro).

Biomasės džiovinimas

Auginimo metu išmetamas teršalų kiekis apima kiekį, išmetamą džiovinant prieš saugojimą, taip pat saugant ir tvarkant pradinės biomasės žaliavas. Duomenys apie energijos suvartojimą džiovinant prieš saugojimą apima faktinius duomenis apie džiovinimo procesą, atitinkantį saugojimo reikalavimus, biomasės tipą, dalelių dydį, drėgmės kiekį, oro sąlygas ir kt. Tinkami išmetamųjų teršalų faktoriai, įskaitant pradinės grandies išmetamą teršalų kiekį, naudojami apskaičiuojant teršalų kiekį, išmetamą, kai kuras naudojamas džiovininti naudojamai šilumai arba elektros energijai gaminti. Džiovinant išmetamas teršalų kiekis apima tik džiovinimo proceso, kuris reikalingas tinkamam žaliavų laikymui užtikrinti, metu išmetamus teršalus ir neapima džiovinant medžiagas perdirbimo metu išmetamo teršalų kiekio.

IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ, SUSIJUSIŲ SU VYKDANT ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ NAUDOJAMA ELEKTROS ENERGIJA, APSKAITA

Apskaičiuojant elektros energijos, pagamintos ne kuro gamybos vietoje, suvartojimą, laikoma, kad pagamintos ir paskirstytos elektros energijos taršos ŠESD intensyvumas yra lygus vidutiniam pagamintos ir paskirstytos elektros energijos taršos intensyvumui apibrėžtame regione, kuris gali būti nustatytas NUTS2 ⁽⁴⁾ arba nacionaliniu lygmeniu. Jeigu taikomi nacionaliniai su elektros energija susiję išmetamo teršalų kiekio koeficientai, naudojamos IX priede nurodytos vertės. Nukrypdami nuo šios taisyklės gamintojai gali naudoti atskiros elektrinės gaminamos elektros energijos vidutinę vertę, jeigu ta elektrinė nėra prijungta prie elektros tinklo ir žinoma pakankamai informacijos, kurią naudojant galima nustatyti išmetamųjų teršalų faktorių.

⁽⁴⁾ Teritorinių statistinių vienetų nomenklatūra

VIII PRIEDAS

NEDIDELĘ NETIESIOGINIO ŽEMĖS NAUDOJIMO KEITIMO RIZIKĄ (NŽNK) KELIANČIOS BIOMASĖS SERTIFIKAVIMO PROCESO IR METODŲ BŪTINIAUSI REIKALAVIMAI**A. Nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo procesas**

Norėdamas pradėti sertifikavimo procesą, ekonominės veiklos vykdytojas turi pateikti paraišką sertifikavimo įstaigai, pripažįstamai pagal savanorišką nedidelę NŽNK riziką keliančios biomasės sertifikavimo schemą. Paraiškos teikėjas gali būti ūkis, pirmasis surinkimo punktas arba grupės valdytojas, veikiantis ūkininkų grupės vardu.

Nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo paraiškoje pateikiama bent ši informacija:

- a) Paraiškos teikėjo (-ų), įskaitant, kai tinkama grupės sertifikavimo tikslais, grupės narius, vardai, pavardės (pavadinimai) ir kontaktiniai duomenys ⁽¹⁾;
- b) numatomų nedidelės NŽNK rizikos papildomumo priemonių aprašymas, įskaitant
 - i) išsamią informaciją apie apibrėžtą sklypą, kuriame bus įgyvendinama papildomumo priemonė, įskaitant dabartinę žemės naudojimo paskirtį, dabartinę valdymo praktiką, dabartinius duomenis apie sklypo derlingumą ir, jei taikoma, pareiškimą apie tai, ar žemė yra nenaudojama, apleista arba labai nualinta;
 - ii) papildomumo priemonių aprašymą ir papildomos biomasės, kuri bus gaminama jas pritaikius (padidinus derlingumą arba gaminant nenaudojamoje, apleistoje arba labai nualintoje žemėje), vertinimą;
- c) informacija apie turimą Komisijos pripažintą savanoriškos schemos sertifikatą (savanoriškos schemos pavadinimas, sertifikato numeris, būseną ir galiojimo laikotarpis).

Jeigu paraiška teikiama įgyvendinus papildomumo priemones, nedidelę NŽNK riziką keliančia gali būti laikoma tik tokia papildoma biomasė, kuri pagaminama po nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo datos.

1. Valdymo plano turinys

Kai nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo paraiška priimama, ekonominės veiklos vykdytojas parengia valdymo planą ir pateikia jį sertifikavimo įstaigai. Valdymo planas grindžiamas sertifikavimo paraiškoje pateikta informacija ir apima:

- a) apibrėžto žemės sklypo apibrėžimą;
- b) papildomumo priemonių aprašymą;
- c) patikrinimą, ar papildomumo priemonė atitinka Direktyvoje (ES) 2018/2001 nustatytus tvarumo reikalavimus;
- d) kai tinkama, papildomumo vertinimo įrodymą (finansinio patrauklumo arba nefinansinių kliūčių vertinimą);
- e) dinaminės bazinės derlingumo vertės nustatymą, įskaitant:
 - i) derlingumo didinimo priemonių atveju – ne trumpesnio kaip 3 metų ankstesnio laikotarpio pasėlių derlingumo duomenis, susijusius su apibrėžtu žemės sklypu;
 - ii) auginant nenaudojamoje, apleistoje arba labai nualintoje žemėje – žemės būklės įrodymą (laikoma, kad bazinė derlingumo vertė nenaudojamoje, apleistoje arba labai nualintoje žemėje yra lygi nuliui);
- f) papildomos biomasės derlingumą per metus, atsižvelgiant į apibrėžto žemės sklypo dinaminę bazinę derlingumo vertę.

Valdymo planas turi būti toks, kad būtų galima palyginti apibrėžto žemės sklypo naudojimą prieš įgyvendinant papildomumo priemonę ir ją įgyvendinus.

⁽¹⁾ Jeigu teikiama paraiška dėl grupės sertifikavimo, paraiškoje turi būti nurodytas grupės vadovo vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys, taip pat grupei priklausančių ūkių ir (arba) plantacijų pavadinimai, kontaktiniai duomenys ir vietos.

2. Nebaigtinis papildomumo priemonių sąrašas

1 lentelė

Nebaigtinis derlingumo didinimo papildomumo priemonių sąrašas

Papildomumo kategorija	Papildomumo priemonė	Pavyzdys
Mechanizavimas	Mašinos	Mašinų, kurias naudojant sumažinamos/papildomos turimos darbo jėgos sąnaudos, siekiant padidinti gamybos apimtį arba sumažinti nuostolius, naudojimas. Tai gali būti sėjamosios, tiksliojo ūkininkavimo, derliaus nuėmimo mašinos arba mašinos, skirtos nuostoliams po derliaus nuėmimo sumažinti.
Kelių pasėlių auginimas	Nuoseklusis pasėlių auginimas	Antras pasėlis toje pačioje žemėje tais pačiais metais.
Valdymas	Dirvožemio valdymas	Mulčiavimas vietoj arimo, tausojamasis dirbimas
	Tręšimas	Tręšimo režimo optimizavimas, tiksliojo ūkininkavimo principų taikymas.
	Pasėlių apsauga	Piktžolių, kenkėjų ir ligų kontrolės priemonių pakeitimai.
	Apdulkinimas	Geresnio apdulkinimo būdai.
	Kita	Paliekama erdvės inovacijoms, priemonių deriniams ir nenumatytiems pokyčiams.
Atsodinimas (daugiamečių pasėlių atveju) ⁽¹⁾	Pasėlių veislių pasirinkimas	Didesnė derliaus įvairovė, geresnis prisitaikymas prie ekologinių ir fiziologinių arba klimato sąlygų.

(¹) Daugiamečius pasėlius, pasibaigus auginimo laikotarpiui, visuomet būtina atsodinti. Norėdamas, kad atsodinimas būtų laikomas papildomumo priemone, ekonominės veiklos vykdytojas turi įrodyti, kad atsodinimas vykdomas ne pagal įprastinės veiklos scenarijų.

Papildomumo priemonės – priemonės, kurias taikant neapsiribojama įprasta žemės ūkio praktika. 1 lentelėje pateikiamas nebaigtinis derlingumo didinimo papildomumo priemonių, kurias gali taikyti ekonominės veiklos vykdytojai, rūšių sąrašas. Priemonės arba priemonių deriniai turi padėti padidinti produkcijos kiekį nepakenkiant tvarumui. Papildomumo priemonė neturi pakenkti augimo ateityje galimybėms sukurdamą kompromisą, kuriuo suderinamas trumpalaikis produkcijos padidėjimas ir vidutinės trukmės arba ilgalaikis dirvožemio, vandens ir oro kokybės bei apdulkinančių populiacijų pablogėjimas. Taikant papildomumo priemones žemės ūkio kraštovaizdis neturi būti suvienodinamas pašalinant kraštovaizdžio elementus ir buveines, pavyzdžiui, pavienius medžius, gyvatvores, krūmokšnius, laukų kraštus ar gėlių juostas.

Nedidelę NŽNK riziką keliančiu gali būti laikomas tik toks papildomas derlius, kuris viršija dinaminę bazinę derlingumo vertę. Be to, papildomumo priemonė gali būti sertifikuojama tik tuo atveju, jeigu ja siekiama papildomo derlingumo pagerinus žemės ūkio praktiką. Jeigu taikoma priemonė, kuria siekiama tik pagerinti sklypo tvarumą, bet ne padidinti derlingumą, ji nelaikoma papildomumo priemone. Ši nuostata netaikoma, kai auginama nenaudojamoje, apleistoje arba labai nualintoje žemėje; tokiu atveju pats auginimas laikomas papildomumo priemone.

Ekonominės veiklos vykdytojas turės įrodyti, kad valdymo plane nustatyti pagrįsti lūkesčiai dėl derlingumo padidėjimo, pavyzdžiui, remdamasis mokslinė literatūra, lauko bandymų patirtimi, agronomijos įmonių, sėklų/trąšų kūrėjų informacija arba paprastais skaičiavimais. Kad projektą būtų galima sertifikuoti, reikia pateikti tinkamų įrodymų, kuriais pagrindžiamas tikėtinas derlingumo padidėjimas pritaikius papildomumo priemonę.

Žemės ūkio srities patobulinimų atveju prieš pradėdant taikyti papildomumo priemonę ir ją pritaikius naudojami žemės ūkio metodai, mašinos ir priemonės turi būti pagrindžiami išsamiais dokumentais valdymo plane. Taip bus galima atlikti palyginimą siekiant i) nustatyti, ar papildomumo priemonė buvo įgyvendinta, ir ii) įvertinti, ar ta papildomumo priemonė gali būti laikoma papildoma, palyginti su raida pagal įprastinės veiklos scenarijų.

B. Papildomumo vertinimas. Finansinio patrauklumo arba kliūčių analizės vertinimas

1. Finansinio patrauklumo vertinimas

Atlikus finansinio patrauklumo vertinimą įrodoma, kad papildomumo priemonei įgyvendinti reikalingos investicijos tampa finansiškai patrauklios tik tuo atveju, jeigu pripažįstama, kad gautas papildomas derlingumas kelia nedidelę NŽNK riziką. Atliekama paprasta numatomų investicijų į nedidelę NŽNK riziką keliančią papildomumo priemonę investicijų finansinė analizė.

Vertinimas apima tik tas sąnaudas ir derlingumą, kurie yra tiesiogiai susiję su investicijomis į papildomumo priemonę. Todėl į analizę neįtraukiamos įprastos viso ūkio veiklos sąnaudos. Į vertinimą įtrauktos sąnaudos ir pajamos yra susijusios su papildomumo priemonės parengimu, įgyvendinimu, išlaikymu ir taikymo nutraukimu ir kitu atveju nebūtų patirtos.

Finansinis patrauklumas atsiranda dėl verslo scenarijaus, kai investicijos grynoji dabartinė vertė (GDV) ⁽²⁾ yra teigiama, o tai reiškia, kad investuoti gali pats ekonominės veiklos vykdytojas. Todėl finansinio papildomumo vertinimo reikalavimus atitinkančiomis ir nedidelę NŽNK riziką keliančiomis gali būti pripažįstamos tik tos priemonės, kurių ekonominio scenarijaus analizės rezultatas yra neigiamas (neįtraukiant priemokos). Jeigu rezultatas yra didesnis už nulį (teigiama GDV reikšmė), jis gali būti finansuojamas tik tuo atveju, jeigu atitinka nefinansinių kliūčių vertinimo reikalavimus.

Investicijų GDV apskaičiavimo formulė:

$$NPV = \sum \frac{P - L}{(1 + i)^t}$$

čia:

P = tikėtinos pajamos už papildomą biomasę (papildomos biomasės x pradinių žaliavų pardavimo kainos be nedidelės NŽNK rizikos priemokos apskaičiavimas)

L = papildomumo priemonės (kapitalo ir veiklos) išlaidos

i = diskonto norma

t = laikotarpis

Apskaičiuojant GDV naudojami parametrai turi atitikti valdymo plane pateiktus duomenis.

Apskaičiuojant GDV atsižvelgiama į šiuos parametrus:

- a) papildomo biomasės kiekio apskaičiavimą;
- b) pradinių žaliavų pardavimo kainą [valiuta už toną]:
 - i) pradinių žaliavų pardavimo kaina gali būti vienas skaičius, ekstrapoliuotas papildomų investicijų į pelną laikotarpiu;
 - ii) šis vienas skaičius gali būti pagrįstas ekonominės veiklos vykdytojo faktinių ankstesnių pradinių žaliavų pardavimo verčių vidurkiu. Vidutinė vertė grindžiama tų pačių 3 metų duomenimis kaip ir ankstesnių laikotarpių derlingumo duomenys, naudoti dinaminei bazinei derlingumo vertei nustatyti;
 - iii) jeigu pradedami auginti nauji pasėliai, apie kurių kainas ekonominės veiklos vykdytojas neturi faktinių duomenų, ši vertė gali būti grindžiama FAOSTAT kainų duomenimis ⁽³⁾;
- c) taikytiną diskonto normą: 3,5 % didelių pajamų šalims ⁽⁴⁾ ir 5,5 % visoms kitoms šalims;
- d) investicijos trukmę:
 - i) naudojamas ne ilgesnis kaip 10 metų laikotarpis, atitinkantis nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimo laikotarpio trukmę (bazinės vertės galiojimą);
 - ii) kai kuriais atvejais ilgiausias investicijų laikotarpis gali būti 25 metai, atsižvelgiant į tipiską daugiamečių augalų (t. y. alyvpalmių (jų atsodinimo atveju)) gyvavimo trukmę;
- e) su papildomumo priemone susijusias investicines išlaidas [kapitalo + veiklos].

⁽²⁾ GDV yra skirtumas tarp dabartinės pinigų įplaukų vertės ir dabartinės pinigų išmokų vertės tam tikru laikotarpiu. GDV naudojama sudarant lėšų biudžetą ir planuojant investicijas būsimos investicijos arba projekto pelningumui analizuoti. Šaltinis – <https://www.investopedia.com/terms/n/npv.asp>.

⁽³⁾ FAOSTAT gamintojų kainos. Šaltinis – <http://www.fao.org/faostat/en/#data/PP>.

⁽⁴⁾ EBPO valstybės.

2. Nefinansinių kliūčių vertinimas

Nefinansinių kliūčių analizė apima tik nefinansines projekto kliūtis, kurios trukdo įgyvendinti papildomumo priemones tuo atveju, kai nevykdomas nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimas. Visos kliūtys, kurių sąnaudas galima apskaičiuoti, įtraukiamos į finansinio patrauklumo, o ne į nefinansinių kliūčių analizę.

Ekonominės veiklos vykdytojas, planuojantis taikyti papildomumo priemonę, turi pagrįsti nefinansinių kliūčių buvimą. Pagrindimą sudaro aiškus ir patikrinamas padėties, dėl kurios negalima pasinaudoti papildomumo priemone, aprašymas. Ekonominės veiklos vykdytojas pateikia visus būtinus patikrinamus įrodymus savo deklaracijai pagrįsti ir parodo, kaip nedidelės NŽNK rizikos sertifikavimu būtų užtikrinta, kad būtų įveikta nefinansinė kliūtis.

Prieš išduodant nedidelės NŽNK rizikos sertifikatą, veiklos vykdytojo prašymo pagrįstumas įvertinamas ir patvirtinamas atliekant bazinės vertės auditą.

C. Dinaminės bazinės derlingumo vertės nustatymas ir nedidelę NŽNK riziką keliančios biomasės faktinio kiekio apskaičiavimas

Dinaminė bazinė derlingumo vertė nustatoma atskirai kiekvienam apibrėžtam sklypui, atsižvelgiant į pasėlius ir į taikomų papildomumo priemonių rūšį ar derinį. Dinaminės bazinės derlingumo vertės pradžios taškui apskaičiuoti naudojami ne trumpesnio kaip 3 metų iki papildomumo priemonės taikymo pradžios konkretaus sklypo ankstesnio laikotarpio pasėlių derlingumo duomenys. Jie derinami su pasauline pasėliams būdinga tikėtino derlingumo geriausios sutapties linija, grindžiama ankstesnio dešimtmečio faktinio derliaus duomenimis (arba dar ankstesniais, jeigu jų turima). Daugiamečių pasėlių atveju nustatant dinaminę bazinę derlingumo vertę taip pat atsižvelgiama į derliaus kreivę visu pasėlių auginimo laikotarpiu.

1. Vienmečių pasėlių dinaminės bazinės derlingumo vertės nustatymas

Tais atvejais, kai ūkis vykdo pasėlių sėjomainą skirtinguose laukuose, o pasėliai, kurių derlingumas bus padidintas (tiksliniai pasėliai), ankstesniais metais buvo sodinami skirtinguose to paties ūkio laukuose, numatomos dvi ankstesnių derlingumo duomenų rinkimo galimybės, kad būtų galima apskaičiuoti dinaminę bazinę derlingumo vertę.

1 galimybė. Ekonominės veiklos vykdytojas apskaičiuoja paskutinių 3 metų, kuriais tiksliniai pasėliai buvo auginami konkrečiame apibrėžtame sklype prieš įgyvendinant papildomumo priemonę, derlingumo vidurkį. Kadangi pasėliai auginami taikant sėjomainą, tai gali reikšti, kad turi būti naudojami senesni nei 5 metų duomenys.

2 galimybė. Ekonominės veiklos vykdytojas apskaičiuoja paskutinių 3 metų, kuriais tiksliniai pasėliai buvo auginami ūkyje prieš įgyvendinant papildomumo priemonę, derliaus svertinį vidurkį, net jeigu tas derlius buvo gautas iš tame pačiame ūkyje esančių skirtingų dydžių sklypų.

Jeigu nėra ankstesnių 3 paskutiniųjų metų derlingumo duomenų (jie yra neprieinami arba, auditoriaus nuomone, jie nėra reprezentatyvūs) arba jeigu derliaus duomenys yra nepakankamos kokybės, galima gauti papildomus ankstesnių metų duomenis arba gretimo lauko, kuriame tie patys pasėliai auginami pagal tą patį valdymo planą, duomenis. Jeigu pagal vieną iš trejų ankstesnių metų duomenis nustatomas išskirtinai geras arba blogas derlingumas (pavyzdžiui, jis 30 % arba daugiau skiriasi nuo derlingumo kitais ataskaitiniais metais), šis išskirtinis derlingumas į skaičiavimą neįtraukiamas, kad nebūtų iškreipiamas trejų metų vidurkis ⁽⁹⁾.

Už tokio išskirtinio derliaus nustatymą, remdamasis savo ekspertinėmis išvadomis, praktine patirtimi ir žiniomis apie ilgalaikę ekonominės veiklos vykdytojo praktiką, atsako auditorius. Auditorius taip pat privalo įvertinti, ar pasėlių derlingumo duomenys yra nepakankamai kokybiški, kad juos būtų galima įtraukti į pradinį ir metinį auditą, ir tada nuspręsti, ar pasėlių derlingumo duomenis reikia atmesti.

Dinaminės bazinės derlingumo vertės linijos nuolydis laikomas tiesios geriausios sutapties linijos, kurią taikant stebimi tikslinių pasėlių derlingumo pokyčiai per pastaruosius 10 metų arba ilgiau, jei turima duomenų, nuolydžiu. Jis grindžiamas visuotiniais duomenimis ir nustatomas pagal FAOSTAT „World+“ atitinkamų pasėlių duomenis. Tai daroma sertifikavimo laikotarpio pradžioje, o nuolydis galioja 10 metų nedidelės NŽNK vertės sertifikavimo bazinės vertės galiojimo laikotarpi.

2 lentelėje parodytas pasėlių, dažniausiai naudojamų kaip pradinė biodegalų žaliava, dinaminės bazinės derlingumo vertės linijos nuolydis. Šios vertės gaunamos naudojant pagal visuotinius FAOSTAT pasėlių duomenis nustatytą 20 metų geriausios sutapties liniją.

⁽⁹⁾ Laikantis Deleguotojo reglamento (ES) 2019/807 2 straipsnio 7 dalies, derlingumo svyravimai neturėtų būti įtraukiami.

2 lentelė

FAOSTAT „World+“ pasėlių derlingumo duomenų geriausios sutapties linijos nuolydis. Vidutinis metinis derlingumo padidėjimas (t/ha per metus)

Pasėliai	Miežiai	Kukurūzai	Alyvpalmių vaisiai	Rapsai	Sojos	Cukriniai runkeliai	Cukra-nendrės	Saulėgrąžų sėklos	Kviečiai
Nuolydis-20	0,035	0,074	0,200	0,036	0,028	1,276	0,379	0,035	0,04

Nuolydis-20 grindžiamas 2008–2017 m. duomenimis.

Visų lentelėje nurodytų pasėlių dinaminė bazinė derlingumo vertė nustatoma remiantis atskaitos tašku (trejų metų ankstesnio derlingumo prieš pradedant taikyti papildomumo priemonę vidurkiu) ir pridėdant 2 lentelėje nurodytą visuotinę geriausios sutapties liniją (nuolydį). Nuo metų, kuriais buvo įgyvendinta papildomumo priemonė, taikoma ši formulė:

$$DYB_x = (\text{startingpointDYB}) + (\text{slope}_{20})x$$

čia:

DYB_x = dinaminė bazinė derlingumo vertė x metais po papildomumo priemonės įgyvendinimo

x = metai po papildomumo priemonės įgyvendinimo

Jeigu papildomumo priemone siekiama apibrėžtame sklype esančius pasėlius pakeisti kitais (derlingesniais) pasėliais, priešingos padėties scenarijumi laikomas esamų pasėlių auginimas. Dinaminė bazinė derlingumo vertė nustatoma remiantis ankstesnių metų pasėlių derlingumo ir geriausios sutapties linijos duomenimis.

Bazinės vertės atskaitos taškas yra 3 metų vidutinis derlingumas, nustatomas remiantis esamų prastesnio derlingumo pasėlių duomenimis. Geriausios sutapties linija nustatoma remiantis visuotiniais FAOSTAT esamų pasėlių geriausios sutapties linijos duomenimis (žr. 2 lentelę). Šis metodas taikomas tik tuo atveju, jeigu galima įrodyti, kad dėl biodegalų rinkos pokyčių būtų galima auginti produktyvesnius pasėlius, kaip įrodyta papildomumo vertinime.

2. Daugiamečių pasėlių dinaminės bazinės derlingumo vertės nustatymas

Atsižvelgiant į derliaus svyravimus, stebimus įvairių rūšių daugiamečių augalų auginimo laikotarpiu, galima taikyti skirtingus metodus.

Alyvpalmių plantacijų ekonominės veiklos vykdytojai, nustatydami jų dinaminę bazinę derlingumo vertę, gali naudoti šiuos alyvpalmių duomenis:

- ankstesnio laikotarpio pasėlių derlingumą, nustatytą prieš įgyvendinant papildomumo priemonę;
- alyvpalmių sodinimo apibrėžtame žemės sklype metus ir (arba) jų amžių;
- apibrėžtame žemės sklype pasodintų alyvpalmių veisles, jei taikoma;
- kiekvienais metais plantacijoje atsodintą žemės plotą, jei taikoma.

Šie duomenys derinami su augimo kreive, kad būtų galima nustatyti dinaminę bazinę derlingumo vertę. Pagrindinė augimo kreivės charakteristika yra forma, o ne derlingumo dydis.

Forma nustatoma pagal augimo kreivę ir ją reikia derinti su ankstesniais derlingumo duomenimis ir medžių amžiumi, kaip nurodyta a ir b punktuose, kad dinaminės bazinės derlingumo vertės kreivės dydis būtų pritaikytas konkrečiam žemės sklypui.

Siekiant nustatyti alyvpalmių dinaminę bazinę derlingumo vertę, galima naudotis toliau nurodytomis trimis galimybėmis.

Kiekvienos galimybės atveju duomenys, reikalingi dinaminėms bazinėms derlingumo vertėms nustatyti, turi apimti:

a) **1a galimybė. Standartinė augimo kreivė**

- i) trejus paskutinius ankstesnio laikotarpio alyvpalmių, auginamų apibrėžtame žemės sklype, derliaus metus;
- ii) apibrėžtame žemės sklype augančių medžių amžių/pasodinimo metus;

b) **1b galimybė. Ekonominės veiklos vykdytojo pateikiama augimo kreivė ⁽⁹⁾**

- i) trejus paskutinius ankstesnio laikotarpio alyvpalmių, auginamų apibrėžtame žemės sklype, derliaus metus;
- ii) apibrėžtame žemės sklype augančių medžių amžių/pasodinimo metus;
- iii) apibrėžtame žemės sklype augančių alyvpalmių veisles;
- iv) paties ekonominės veiklos vykdytojo etaloninę augimo kreivę;

c) **2 galimybė. Grupės sertifikavimas**

- i) trejų pastarųjų metų alyvpalmių, auginamų apibrėžtame (-uose) žemės sklype (-uose)/plantacijose, kuriuose alyvpalmės sodinamos kaip grupės dalis, bendrą hektarų skaičių ir bendrą šviežių vaisių kekių (ŠVK) derlių.

1a ir 1b galimybės taikomos tais atvejais, kai papildomumo priemonė taikoma medynui, kurio medžių amžius toks pat, arba jeigu žinomas apibrėžtame (-uose) žemės sklype (-uose) augančių medžių amžiaus profilis ir kiekvienais metais jis neišlieka pastovus.

2 galimybė gali būti taikoma tada, kai apibrėžtuose žemės sklypuose augančių medžių amžiaus profilis yra mišrus ir kiekvienais metais jis išlieka palyginti pastovus, t. y. taikant grupės sertifikavimo metodą arba kasmet atsodinant atitinkamą procentinę plantacijos dalį ir taip užtikrinant, kad medžių amžius išliktų pastovus.

2 galimybė netaikoma, jeigu daugiau kaip 20 % grupės ploto sudaro ta pati plantacija arba jeigu tais pačiais metais atsodinama daugiau kaip 5 % viso grupės ploto. Tokiu atveju atskaitos taškui nustatyti taikoma 1a arba 1b galimybė.

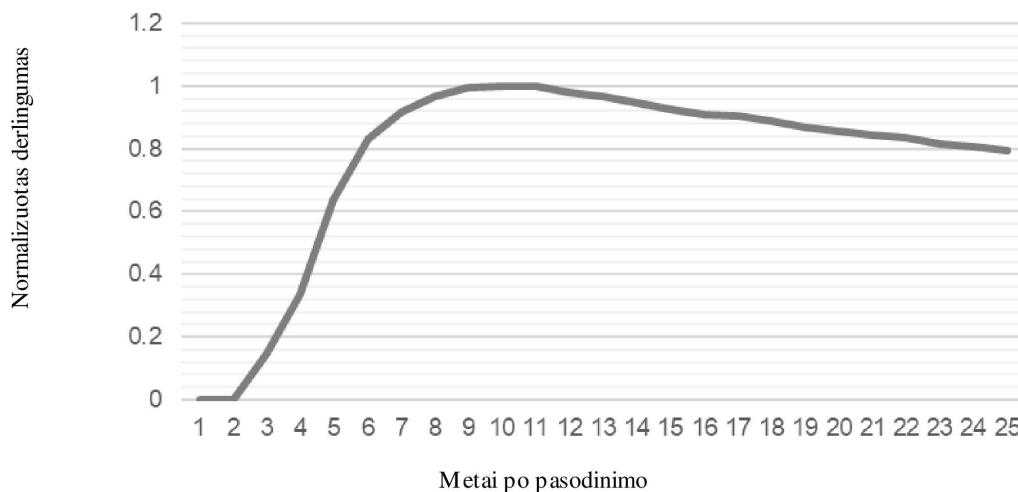
1a galimybė. Standartinė augimo kreivė

Taikant pirmąją galimybę, siekiant nustatyti apibrėžto žemės sklypo dinaminę bazinę derlingumo vertę naudojama iš anksto nustatyta „standartinė“ augimo kreivės forma (grindžiama esamais moksliniais įrodymais). Normalizuota standartinė kreivė pateikiama 1 paveiksle ir 3 lentelėje.

Dinaminė bazinė derlingumo vertė nustatoma naudojant 3 paskutinių metų ankstesnio laikotarpio derlingumo konkrečiame žemės sklype duomenis ir alyvpalmių amžių tuo metu, kai tas derlingumas buvo stebimas, ir naudojant metinį procentinį derlingumo pokytį iš standartinės kreivės į „įprastinės veiklos“ derliaus kreivę, susijusią su konkrečiu žemės sklypu.

1 pav.

Normalizuota standartinė palmių derlingumo augimo kreivė



⁽⁹⁾ Norėdami pasinaudoti šia galimybe, ekonominės veiklos vykdytojai turi įrodyti, kad standartinės augimo kreivės ir jų bazinės vertės augimo kreivės santykis yra mažesnis nei 0,8.

3 lentelė

Normalizuotos standartinės palmių derlingumo augimo kreivės duomenys

Metai po pasodinimo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Normalizuotas derlingumas	0	0	0,147	0,336	0,641	0,833	0,916	0,968	0,996	1	0,999	0,980	0,965
Metai po pasodinimo	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	≥ 26 (*)
Normalizuotas derlingumas	0,945	0,926	0,910	0,906	0,888	0,870	0,858	0,842	0,836	0,815	0,806	0,793	0,793

(*) Po 25 metų derlingumas turėtų toliau mažėti. Tačiau, kadangi įprasta alyvpalmių medžio gyvavimo trukmė yra apie 25 metus, nėra pakankamai duomenų, kuriais būtų galima pagrįsti tokio mažėjimo mastą po 25 metų. Todėl laikomasi konservatyvaus požiūrio ir daroma prielaida, kad derlingumo kreivė išliks tokia kaip 25-aisiais metais.

1a galimybė apima šiuos metodikos taikymo etapus:

1. siekiant nustatyti vidutinį ankstesnio laikotarpio pasėlių derlingumą, surenkami trijų naujausių ankstesnio laikotarpio pasėlių derlingumo, stebėto apibrėžtame žemės sklype prieš įgyvendinant papildomumo priemonę, duomenys, taip pat duomenys apie atitinkamą medžių amžių tuo metu, kai tas derlingumas buvo stebimas;
2. apskaičiuojamas trijų ankstesnių laikotarpių pasėlių derlingumo vidurkis;
3. remiantis laikotarpio, su kuriuo susiję ankstesnio derlingumo duomenys, medžių amžiumi, nustatoma, kur šis vidutinis ankstesnio laikotarpio pasėlių derlingumas kinta pagal standartinę augimo kreivę (pavyzdžiui, jeigu derlingumo duomenys yra susiję su 7, 8 ir 9 metus auginamais medžiais, turėtų būti laikoma, kad vidutinis ankstesnio laikotarpio derlingumas buvo pasiektas 8 metais);
4. siekiant nustatyti kitą dinaminės bazinės derlingumo vertės tašką, 2 etape nustatytas vidutinis ankstesnio laikotarpio pasėlių derlingumas padauginamas iš atitinkamo apskaičiuoto metinio pokyčio procentais, nustatomo pagal standartinę augimo kreivę (4 lentelė). Šie veiksmai pakartojami kiekviename paskesniame taške, taip nustatant dinaminių bazinių derlingumo verčių grafiką.

4 lentelė

Metinis derlingumo pokytis procentais, nustatomas pagal standartinę augimo kreivę

Metai po pasodinimo	1–3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Metinis pokytis procentais	–	128,0 %	90,6 %	30,0 %	10,0 %	5,6 %	2,9 %	0,4 %	– 0,1 %	– 1,9 %	– 1,6 %	–2,0 %
Metai po pasodinimo	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	≥ 26 (*)
Metinis pokytis procentais	–2,1 %	–1,7 %	– 0,5 %	– 1,9 %	– 2,0 %	– 1,4 %	– 1,8 %	– 0,8 %	– 2,5 %	– 1,1 %	– 1,6 %	0 %

(*) Po 25 metų derlingumas turėtų toliau mažėti. Tačiau, kadangi įprasta alyvpalmių medžio gyvavimo trukmė yra apie 25 metus, nėra pakankamai duomenų, kuriais būtų galima pagrįsti tokio mažėjimo mastą po 25 metų. Todėl laikomasi konservatyvaus požiūrio ir daroma prielaida, kad derlingumo kreivė išliks tokia kaip 25-aisiais metais.

5. Kad į dinaminę bazinę derlingumo vertę būtų galima įtraukti visuotinę derlingumo tendenciją, kiekvienam dinaminės bazinės derlingumo vertės taškui pritaikomas bendras metinio augimo koeficientas (BMAK), apskaičiuojamas pagal FAOSTAT „World+“ derlingumo duomenis (žr. 5 lentelę), ir taip gaunama BMAK pakoreguota dinaminė bazinė derlingumo vertė.

5 lentelė

Bendras metinio palmių derlingumo padidėjimo koeficientas (20 metų)

Metinis palmių derlingumo padidėjimas. Įprastinė veikla	1,37 %
Remiantis FAOSTAT „World +“ 2008–2017 m. duomenimis	

1b galimybė. Ekonominės veiklos vykdytojo pateikiama augimo kreivė

Ši galimybė gali būti naudojama išimtiniais atvejais, jeigu ekonominės veiklos vykdytojas gali įrodyti, kad 1a galimybė nėra tinkama jo konkrečiu atveju. Tokiu atveju, jeigu ekonominės veiklos vykdytojas turi tikėtiną augimo kreivę, nustatytą remiantis turimais palmių sodinukų duomenimis (susijusiais su įprastinės veiklos scenarijumi), ta kreivė gali būti naudojama vietoje standartinės augimo kreivės kaip dinaminės bazinės derlingumo vertės pagrindas. Turi būti laikomasi visų aprašytų 1a galimybės etapų, standartinę augimo kreivę pakeičiant paties ekonominės veiklos vykdytojo nustatyta kreive. Todėl metinį procentinį pokytį apskaičiuoja ekonominės veiklos vykdytojas.

Taikant BMAK apskaičiuotus FAOSTAT „World+“ derlingumo duomenis (5 lentelė), žemės sklypo derlingumo augimo kreivė vis tiek turi būti pataisoma atsižvelgiant į visuotinius derlingumo pokyčius.

2 galimybė. Grupės sertifikavimas

Grupės sertifikavimo atveju arba kai pirmasis surinkimo punktas arba gamykla veikia kaip sertifikavimo skyrius, dinaminė bazinė derlingumo vertė gali būti nustatoma taikant panašų „tiesios linijos“ dinaminės bazinės derlingumo vertės nustatymo metodą, kuris taikomas vienmečiams pasėliams. Šis metodas gali būti taikomas, jeigu grupės vadovas, pirmasis surinkimo taškas ar gamykla siekia sertifikuoti grupę, kuri taiko tą pačią papildomumo priemonę, ir jeigu plantacijose arba plotuose, iš kurių žaliavos tiekiamos gamyklai, yra įvairaus amžiaus medžių, o tai reiškia, kad metinis plantacijų arba plotų, iš kurių gamyklai tiekiamos žaliavos, derlingumas išlieka palyginti pastovus.

Norėdamas nustatyti dinaminę bazinę derlingumo vertę, grupės vadovas turi užfiksuoti visą plantacijos, iš kurios gamyklai tiekiamos žaliavos, plotą (ha) ir bendrą to ploto derlingumą (šviežių vaisių kekėmis) kiekvienais iš paskutinių 3 metų. Pagal šiuos duomenis nustatomas metinis derlingumas iš hektaro kiekvienais iš paskutinių 3 metų (t/ha). Tada apskaičiuojamas šių duomenų taškų vidurkis ir jie naudojami kaip dinaminės bazinės derlingumo vertės atskaitos taškas. Atskaitos taškas derinamas su alyvpalmių visuotinės geriausios sutapties linijos nuolydžiu pagal FAOSTAT „World+“ duomenis (2 lentelė) ir tuomet nustatoma dinaminė bazinė derlingumo vertė.

Nustatant dinaminę bazinę derlingumo vertę, laikoma, kad cukranendrės yra vienmečiai pasėliai.

3. Nuosekliai auginamų pasėlių dinaminės bazinės derlingumo vertės nustatymas

Kelių pasėlių auginimo, kaip antai nuosekliojo pasėlių auginimo, atveju ekonominės veiklos vykdytojai turi tris papildomos biomasės apskaičiavimo galimybes:

1. įrodyti, kad dėl antrojo pasėlio nesumažėja pagrindinio pasėlio derlingumas.
2. Jeigu dėl antrojo pasėlio pagrindinio pasėlio derlingumas sumažėja:
 - a. nustatyti dinaminę bazinę sistemos, kurios pagrindiniai pasėliai kiekvienais metais yra tie patys, derlingumo vertę;
 - b. nustatyti sistemos, kurios pagrindiniai pasėliai kiekvienais metais yra skirtingi, kompensavimo koeficientą.

1 galimybė. Įrodyti, kad dėl antrojo pasėlio nesumažėja pagrindinio pasėlio derlingumas.

Jeigu ekonominės veiklos vykdytojas gali įrodyti, kad pradėjus auginti antrąjį pasėlį nesumažėja pagrindinio pasėlio derlingumas, visą antrojo pasėlio derlių galima deklaruoti kaip papildomą biomasę.

Tai galima įrodyti, pavyzdžiui, palyginant pagrindinio pasėlio derlingumą iki antrojo pasėlio auginimo pradžios (3 ankstesnių metų vidurkis) ir pradėjus jį auginti.

2a galimybė. Nustatyti dinaminę bazinę sistemos, kurios pagrindiniai pasėliai kiekvienais metais yra tie patys, derlingumo vertę

Dinaminė bazinė derlingumo vertė grindžiama apibrėžto žemės sklypo įprastinės veiklos scenarijumi. Jeigu pagrindiniai pasėliai kiekvienais metais yra tie patys, bazinė vertė nustatoma remiantis tame sklype užaugintų pagrindinių pasėlių bent 3 metų vidutiniu ankstesnių metų derlingumu kartu su pagrindinių pasėlių visuotine geriausios sutapties linija, kaip daroma vienmečių pasėlių atveju.

Šis metodas taip pat gali būti taikomas, kai sėjomaina grindžiama aiškiai apibrėžtu sėjomainos modeliu, kurį galima stebėti remiantis ankstesniais duomenimis ir taip nustatyti aiškų įprastinės veiklos scenarijų. Šiuo atveju gali prireikti naudoti senesnius nei 3 metų duomenis, kad būtų galima nustatyti vidutinį pagrindinių pasėlių derlingumą ankstesniais metais.

Pradėjus nuosekliai auginti pasėlius, grynoji papildoma biomasė apskaičiuojama kaip skirtumas tarp bendro metinio apibrėžto žemės sklypo derlingumo (t. y. bendro pagrindinio pasėlio ir antrojo pasėlio derlingumo) ir pagrindinio pasėlio dinaminės bazinės derlingumo vertės.

Jeigu pagrindinis ir antrasis pasėliai yra skirtingos pradinės žaliavos, iš kurių gaunamas skirtingas pasėlių sudedamųjų dalių derinys (pavyzdžiui, aliejus, baltyminiai miltai, krakmolas, pluoštas), sudėjus pagrindinio ir antrojo pasėlių derlingumo vertes, skaičiavimas atliekamas naudojant atitinkamus matavimo vienetų, kad būtų galima apskaičiuoti vieną tipinę grynosios papildomos biomasės kiekio vertę. Atitinkamai, taikant šią metodiką, turi būti numatoma galimybė veiksmingai kompensuoti pagrindinių pasėlių biomasės nuostolius. Pavyzdžiui, turi būti galima apskaičiuoti paprastą svorį (tonomis) arba energinę vertę (pavyzdžiui, jeigu visas antrasis pasėlis sunaudojamas energijos šaltiniui, kaip antai biodujoms, gaminti). Pasirinktą metodiką pagrindžia ekonominės veiklos vykdytojas ir patvirtina auditorius.

2b galimybė. Nustatyti sistemos, kurios pagrindiniai pasėliai kiekvienais metais yra skirtingi, kompensavimo koeficientą

Jeigu taikant sėjomainą kiekvienais metais auginami skirtingi pagrindiniai pasėliai, kurie neatitinka įprasto modelio, ekonominės veiklos vykdytojas turi įvertinti bet kokią pagrindinių pasėlių derlingumo sumažėjimą dėl antrojo pasėlio auginimo ir į jį atsižvelgti nustatydamas deklaruojamą papildomos biomasės kiekį.

Ekonominės veiklos vykdytojas turi palyginti pagrindinio pasėlio derlingumą po to, kai buvo pradėtas auginti antrasis pasėlis, su to paties (pagrindinio) pasėlio derlingumu ankstesniu laikotarpiu. Toks palyginimas gali būti atliekamas remiantis gretimuose laukuose (pavyzdžiui, jeigu tame pačiame ūkyje, bet skirtinguose laukuose, taikant sėjomainą auginami tie patys pasėliai) nustatytu derlingumu arba remiantis pagrįsta moksline literatūra, kurioje aprašomas nuosekliojo pasėlių auginimo poveikis tiems pasėliams tame regione.

Poveikis pagrindinių pasėlių derliui išreiškiamas kompensavimo koeficientu ir tas koeficientas atimamas iš antrojo pasėlio kiekio, kad būtų galima apskaičiuoti papildomą biomasę. Kalbant apie 2a galimybę, koeficientas gali būti grindžiamas svoriu arba energine verte ir jį taikant turi būti numatoma galimybė veiksmingai kompensuoti pagrindinių pasėlių biomasės nuostolius. Pasirinktą metodiką pagrindžia ekonominės veiklos vykdytojas ir patvirtina auditorius.

4. Papildomo biomasės kiekio apskaičiavimas

Įgyvendinę papildomumo priemonę, ekonominės veiklos vykdytojas palygina apibrėžtą žemės sklypą su dinamine bazine derlingumo verte ir nustato nedidelę NŽNK riziką keliančios biomasės kiekį, kurį galima deklaruoti. Auditorius, atlikdamas metinį auditą, turi patikrinti, ar gautas papildomos biomasės kiekis atitinka valdymo plane pateiktas prognozes, ir paprašyti jį pagrįsti, jeigu nustato, kad jis daugiau kaip 20 % nukrypsta nuo valdymo plane pateiktų skaičiavimų.

Jeigu siekiama gauti sertifikatą dėl praeityje taikytos papildomumo priemonės, papildomas biomasės derlingumas gali būti apskaičiuojamas ir įtraukiamas į valdymo planą. Nors tokiu būdu galima tiksliai apskaičiuoti faktinį nedidelę NŽNK riziką keliančios biomasės kiekį, šį biomasės kiekį galima deklaruoti tik po to, kai išduodamas nedidelės NŽNK rizikos sertifikatas. Teikti prašymų atgaline data dėl praeityje tiekto biomasės negalima.

Norėdamas apskaičiuoti papildomą biomasės kiekį, ekonominės veiklos vykdytojas kiekvienais metais nuo papildomumo priemonės įgyvendinimo pradžios privalo registruoti visą apibrėžto žemės sklypo derlių. Ekonominės veiklos vykdytojas turi įrodyti ryšį tarp konkretaus apibrėžto žemės sklypo ir pasiekto derlingumo (t/ha).

Jeigu nuimtas kiekis matuojamas (sveriamas) tik pirmajame surinkimo punkte, į kurį atvežami produktai iš kelių ūkių arba žemės sklypų, tuomet kaip atitinkamuose ūkiuose ir žemės sklypuose surinkto kiekio (derlingumo) įrodymas gali būti naudojami pirmojo surinkimo punkto dokumentai.

Kaip įrodymas gali būti naudojamas verslo sandorio, sudaryto tarp ekonominės veiklos vykdytojo ir pirmojo surinkimo punkto, įrašas, jeigu galima įrodyti ryšį su konkrečiu apibrėžtu žemės sklypu. Šiuo atveju pirmasis surinkimo punktas atsako už duomenų apie pasėlių derlingumą rinkimą ir registravimą. Jame, naudojant pagal savanorišką schemą parengtą šabloną, registruojama informacija apie kiekviename ūkyje (ir, jeigu reikia, konkrečiame apibrėžtame ūkio žemės sklype) surinktos biomasės derlių.

Jeigu atliekamas grupės auditas ir jeigu pirmasis surinkimo punktas vadovauja grupei, jis atsako už visų apibrėžtų žemės sklypų derlingumo duomenų registravimą.

Norint apskaičiuoti papildomą biomasės kiekį, gauti tam tikrų metų pasėlių derlingumo duomenys palyginami su dinamine bazine derlingumo verte. Papildomas biomasės derlingumas yra lygus skirtumui tarp stebimo pasėlių derlingumo ir derlingumo, prognozuojamo pagal dinaminę bazinę derlingumo vertę tais pačiais metais, padaugintam iš atitinkamo apibrėžto žemės sklypo ploto A (ha). Šį papildomą kiekį tuomet galima deklaruoti kaip nedidelę NŽNK riziką keliančią biomasę.

Papildoma biomasė = $(Y_x - DYB_x) \times A$

čia:

Y_x = stebimas derlius x metais (t/ha per metus)

DYB_x = dinaminė bazinė derlingumo vertė x metais (t/ha per metus)

A = apibrėžto žemės sklypo plotas (ha)

D. Būtiniausias nedidelės NŽNK rizikos sertifikato turinys

Nedidelės NŽNK rizikos sertifikatuose turi būti pateikiama visa ši informacija:

- a) pagrindinio sertifikuoto subjekto kontaktiniai duomenys (įmonės pavadinimas ir adresas, paskirto kontaktinio punkto duomenys);
- b) sertifikato aprėptis (taikoma papildomumo priemonė ir papildomumo vertinimas, taip pat ekonominės veiklos vykdytojo tipas (jeigu jis yra smulkusis ūkininkas);
- c) ilgumos ir platumos koordinatės (ūkių ir plantacijų, sertifikuotų kaip atskiri subjektai, atveju);
- d) vietų, kurioms taikomas sertifikavimas, sąrašas (pavadinimai ir adresai);
- e) bendras sertifikuotos nedidelės NŽNK riziką keliančios biomasės kiekis;
- f) sertifikavimo įstaigos kontaktiniai duomenys (pavadinimas ir adresas) bei logotipas;
- g) (unikalus) sertifikato numeris arba kodas;
- h) pateikimo vieta ir data;
- i) sertifikato galiojimo („nuo“ ir „iki“) datos (ir, jei taikoma, sertifikavimo data);
- j) išduodančiosios šalies antspaudas ir (arba) parašas.

STANDARTINĖS IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ FAKTORIŲ VERTĖS

Parametras:			Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas				Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos
Vienetas:		g CO _{2,ekv} /g	g CO ₂ /kg	g CH ₄ /kg	g N ₂ O/kg	g CO _{2,ekv} /kg	MJ _{iškastinių} /kg
<i>Visuotinio atšilimo potencialas</i>							
	CO ₂		1				
	CH ₄		28				
	N ₂ O		265				
<i>Žemės ūkio ištekliai:</i>							
Azoto trąšos (kg N)							
	Amonio nitratas (AN)		2 671	6,9	2,1	3 469	
	Amonio sulfatas (AS)		2 560	6,5	0,0	2 724	
	Amonio nitratas-sulfatas (ANS)		2 561	8,9	1,3	3 162	
	Amoniakas		2 662	6,8	0,0	2 832	
	Kalcio amonio nitratas (CAN)		2 863	7,3	2,1	3 670	
	Kalcio nitratas (CN)		2 653	7,0	5,1	4 348	
	Karbamidas		1 703	9,3	0,0	1 935	
	Karbamido amonio nitratas (UAN)		2 182	7,5	1,1	2 693	
P ₂ O ₅ trąšos (kg P ₂ O ₅)							
	Trigubasis superfosfatas (TSP)		517	0,9	0,0	544	
	Fosforitas 21 % P ₂ O ₅ , 23 % SO ₃		95	0,0	0,0	95	
	Monoamonio fosfatas (MAP) 11 % N, 52 % P ₂ O ₅		967	2,5	0,0	1 029	
	Diamonio fosfatas (DAP) 18 % N, 46 % P ₂ O ₅		1 459	3,7	0,0	1 552	

	Parametras:		Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas				Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos
	Vienetas:	g CO _{2,ekv} /g	g CO ₂ /kg	g CH ₄ /kg	g N ₂ O/kg	g CO _{2-ekv} /kg	MJ _{iškastinių} /kg
K ₂ O trąšos (kg K ₂ O)							
	Kalio chloridas (KCl) 60 % K ₂ O		409	0,17	0,0	413	
Kitos trąšos							
	NPK 15–15–15		4 261	10,0	1,7	5 013	
	MgO (kg MgO)		769	0,0	0,0	769	
	Natrio (Na) trąšos (kg Na)		1 620	0,0	0,0	1 620	
	Sėklos – miežiai		189,5	0,08	0,4001	310,6	3,23
	Sėklos – eukaliptų nuopjovos		0,0	0,00	0,0000	0,0	
	Sėklos – kukurūzai		189,5	0,08	0,4001	310,6	3,23
	Sėklos – tuopų nuopjovos		0,0	0,00	0,0000	0,0	
	Sėklos – rapsai		451,0	0,27	1,0024	756,5	8,33
	Sėklos – rugiai		191,0	0,08	0,4001	312,1	3,23
	Sėklos – sojos		0,0	0,00	0,0000	0,0	
	Sėklos – cukriniai runkeliai		2 363,0	1,37	4,2096	3 651,7	38,44
	Sėklos – cukranendrės		4,97	0,00	0,0000	5,0	0,06
	Sėklos – saulėgrąžos		451,0	0,27	1,0024	756,5	8,33
	Sėklos – kvietrugiai		180,0	0,04	0,4000	300,2	3,00
	Sėklos – kviečiai		163,7	0,04	0,4000	283,9	2,76

	Parametras:		Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas				Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos
	Vienetas:	g CO ₂ -ekv/g	g CO ₂ /kg	g CH ₄ /kg	g N ₂ O/kg	g CO ₂ -ekv/kg	MJ _{iskastinių} /kg
<i>Liekanos (pradinių žaliavų arba išteklių):</i>							
	Biodujų degazuotasis substratas		0,0	0,00	0,0000	0,0	0,00
	Tuščių kekių kompostas (palmių aliejus)		0,0	0,00	0,0000	0,0	0,00
	Filtravimo dumblo išspaudos		0,0	0,00	0,0000	0,0	0,00

	Parametras:	Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas				Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos		Tankis	AŠ (apatinis šilumingumas) MJ/kg
	Vienetas:	g CO ₂ /MJ	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ	MJ _{iskastinių} /kg	MJ _{iskastinių} /MJ	kg/m ³	(sausosios medžiagos)
<i>Kuras – dujinis</i>									
	Gamtinės dujos (ES mišinys)	66,00	0,0000	–	66,00		1,2000		49,2
	SND	66,30	0,0000	0,0000	66,31		1,2000		46,0
	Metanas								50,0
<i>Kuras – skystasis (taip pat konversijos ištekliai)</i>									
	Dyzelinas	95,1	–	–	95,10		1,2300	832	43,1
	Benzinas	93,3	–	–	93,30		1,2000	745	43,2
	Mazutas	94,2	–	–	94,20		1,1600	970	40,5
	Etanolis							794	26,81
	Metanolis	97,08	0,0001	0,0000	97,09		1,7639	793	19,95
	DME							670	28,4
	RRME							890	37,2
	HVA								44,0
	GA							920	37,0

	Parametras:	Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas				Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos		Tankis	AŠ (apatinis šilumingumas) MJ/kg
	Vienetas:	g CO ₂ /MJ	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ	MJ _{iškastinių} /kg	MJ _{iškastinių} /MJ	kg/m ³	(sausosios medžiagos)
	Sintetinis dyzelinas (BTL)							780	44,0
	Palmių aliejus							920	37,0
	Rapsų aliejus							920	37,0
	Sojų aliejus							920	37,0
	Saulėgrąžų aliejus							920	37,0

	Parametras:	Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas				Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos	Tankis	AŠ MJ/kg
	Vienetas:	g CO ₂ /MJ	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ	MJ _{iškastinių} /MJ	kg/m ³	(sausosios medžiagos)
<i>Kuras – kietasis (taip pat konversijos ištekliai)</i>								
	Akmens anglis	102,62	0,3854	0,0003	112,32	1,0909		26,5
	Lignitas	116,68	0,0014	0,0001	116,73	1,0149		9,2
	Medienos skiedros						155	19,0
	Medienos granulės					0,0080	650	19,0

	Parametras:	Tankis	AŠ MJ/kg
	Vienetas:	kg/m ³	(sausosios medžiagos)
<i>Kuras/pradinės žaliavos/gretutiniai produktai/liekanos/atliekos</i>			
	Žemės ūkio produktų liekanų ryšuliai		18,0
	Gyvūniniai riebalai (taukai)		38,8
	Cukranendrių išspaudos		17,0
	Iš gamyklos išvežamos cukranendrių išspaudos (sausos)	120	17,0

	Parametras:	Tankis	AŠ MJ/kg
	Vienetas:	kg/m ³	(sausosios medžiagos)
Kuras/pradinės žaliavos/gretutiniai produktai/liekanos/atliekos			
	Cukranendrių išspaudų ryšuliai (sausai)	165	17,0
	Cukranendrių išspaudų granulės (sausos)	650	17,0
	Miežiai		17,0
	Biobenzinas		44,0
	Biologinės atliekos		20,7
	SDNG (miežių)		17,8
	SDNG (kukurūzų)		19,2
	SDNG (rugių)		17,8
	SDNG (kvietrugių)		18,0
	SDNG (kviečių)		18,1
	Eukaliptas (TRŽ)		19,0
	Riebalų rūgštys		37,0
	ŠVK		24,0
	Miškininkystės atliekos		19,0
	Glicerolis		16,0
	Pramonės liekanos (medienos)		19,0
	Mėšlas		12,0
	Kukurūzai (tik grūdai)		17,3
	Kukurūzai (visi pasėliai)		16,9
	Alyvpalmių sėklų miltai	570	18,5
	Alyvpalmių sėklų aliejus		37,0

	Parametras:	Tankis	AŠ MJ/kg
	Vienetas:	kg/m ³	(sausosios medžiagos)
<i>Kuras/pradinės žaliavos/gretutiniai produktai/liekanos/atliekos</i>			
	Tuopos (TRŽ)		19,0
	Rapsai		27,0
	Rapsų aliejaus išspaudos		18,4
	Rugiai		17,1
	Pjuvenos		19,0
	Sojos		23,0
	Sojų aliejaus išspaudos		19,1
	Kamienų mediena (pušų)		19,0
	Šiaudai		17,2
	Šiaudų ryšuliai	125	17,2
	Susmulkinti šiaudai	50	17,2
	Šiaudų granulės	600	17,2
	Cukriniai runkeliai		16,3
	Cukrinių runkelių masė		16,1
	Cukranendrės		19,6
	Saulėgrąžų sėklos		27,2
	Saulėgrąžų aliejaus išspaudos		18,2
	Kvietrugiai		16,9
	Žlaugtai		14,0
	Kepimo aliejaus atliekos		37,0
	Kviečiai		17,0
	Kviečių šiaudai		17,2

Parametras:		Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas							Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos		AŠ MJ/kg	
Vienetas:		g CO ₂ /kg	g CH ₄ /kg	(0 % vandens)	g CO ₂ -ekv/kg	g CO ₂ /MJ	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ	MJ _{iskastinių} /kg	MJ _{iskastinių} /MJ	(sausosios medžiagos)
Konversijos ištekliai												
	Amoniakas	2 350,6	0,00	0,0022	2 351,3					42,50		
	Amonio sulfatas ((NH ₄) ₂ SO ₄)	420,9	1,29	0,0002	453,2					7,56		
	Priešputis (daroma prielaida, kad tai propilenglikolis)	3 119,5	4,96	0,105	3 274,8					34,97		
	ALFA amilazė	1 000,0	0,00	0,0000	1 000,0					15,00		
	Gliukoamilazė	7 500,0	0,00	0,0000	7 500,0					97,00		
	Kalcio chloridas (CaCl ₂)	38,6	0,002	0,001	38,8					0,50		
	Cikloheksanas	723,0	0,00	0,0000	723,0					9,90		
	Diamonio fosfatas (DAP)	653,2	0,81	0,004	674,4					10,23		
	Balinančiosios žemės	197,0	0,04	0,0063	199,8					2,54		
	n-heksanas					80,08	0,0146	0,0003	80,53		0,3204	45,1
	Vandenilio chlorido rūgštis (HCl)	977,1	2,91	0,0376	1 061,1					14,84		
	Tepalai	947,0	0,00	0,0000	947,0					53,28		
	Magnio sulfatas (MgSO ₄)	191,4	0,04	– 0,002	191,8					– 3,24		
	Monokalio fosfatas (KH ₂ PO ₄)	238,7	0,91	0,012	264,9					4,43		
	Azotas	52,6	0,12	0,0024	56,4					1,08		
	Fosforo rūgštis (H ₃ PO ₄)	2 808,9	11,36	0,1067	3 124,7					28,61		
	Kalio hidroksidas (KOH)	403,0	0,40	0,0208	419,1					11,47		
	Grynas procesams skirtas CaO	1 188,5	0,10	0,0080	1 193,2					7,87		
	Natrio karbonatas (Na ₂ CO ₃)	1 133,5	4,39	0,0060	1 245,1					14,92		
	Natrio chloridas (NaCl)	12,7	0,02	0,001	13,3					0,23		

Parametras:		Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas							Iškastinių šaltinių energijos sąnaudos		AŠ MJ/kg	
Vienetas:		g CO ₂ /kg	g CH ₄ /kg	(0 % vandens)	g CO ₂ -ekv/kg	g CO ₂ /MJ	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ	MJ _{iskastinių} /kg	MJ _{iskastinių} /MJ	(sausosios medžiagos)
Konversijos ištekliai												
	Natrio hidroksidas (NaOH)	485,5	1,45	0,0271	529,7					10,16		
	Natrio metoksidas (Na(CH ₃ O))	2 207,7	7,56	0,0965	2 425,5					45,64		
	SO ₂	52,0	0,03	0,001	53,3					0,78		
	Sieros rūgštis (H ₂ SO ₄)	210,2	0,24	0,0046	217,5					4,02		
	Karbamidas	1 790,9	1,92	0,027	1 846,6					31,71		

Parametras:		Kuro naudojimo efektyvumas	Transporto išmetamosios dujos	
Vienetas:		MJ/t.km	g CH ₄ /t.km	g N ₂ O/t.km
<i>Transporto veiksmingumas – sunkvežimiai</i>				
	Sausiems produktams vežti skirtas sunkvežimis (40 tonų, dyzelinas)	0,81	0,003	0,0015
	Skiedroms ir panašaus dydžio sausiams produktams vežti skirtas sunkvežimis (40 tonų, dyzelinas)	0,84	0,004	0,0016
	Skysčiams ir granulėms vežti skirtas sunkvežimis (40 tonų, dyzelinas)	0,87	0,004	0,0016
	Mėšlui vežti skirtas sunkvežimis (40 tonų, dyzelinas)	0,88	0,004	0,0016
	Biologinėms atliekoms vežti skirtas sunkvežimis (40 tonų, dyzelinas)	0,84	0,004	0,0016
	Cukranendrėms vežti skirtas sunkvežimis (40 tonų, dyzelinas)	1,37	0,001	0,0039
	ŠVK vežti skirtas sunkvežimis (12 tonų, dyzelinas)	2,24	0,002	0,0015
	Filtravimo dumbalui vežti skirtas savivartis sunkvežimis MB2213	3,60	0,000	0,0000
	Žlaughtams vežti skirtas cisterninis sunkvežimis MB2318	2,16	0,000	0,0000
	Cukranendrių sėkloms vežti skirtas cisterninis sunkvežimis MB2318	2,61	0,000	0,0000
	Žlaughtams vežti skirtas cisterninis sunkvežimis su vandens patrankomis	0,94		
<i>Transporto veiksmingumas – laivai</i>				

Parametras:		Kuro naudojimo efektyvumas	Transporto išmetamosios dujos	
Vienetas:		MJ/t.km	g CH ₄ /t.km	g N ₂ O/t.km
	Balkeris „Handymax“ (mazutas) – grūdai	0,10		
	Balkeris „Handysize“ (mazutas) – medienos skiedros, kurių piltinis tankis 221 kg/m ³	0,26		
	Balkeris „Supramax“ (mazutas) – medienos skiedros, kurių piltinis tankis 221 kg/m ³	0,16		
	Balkeris „Handysize“ biriųjų krovinių laivas (mazutas) – granulės, kurių piltinis tankis 650 kg/m ³	0,10		
	Balkeris „Supramax“ (mazutas) – granulės, kurių piltinis tankis 650 kg/m ³	0,07		
	Balkeris „Handysize“ (mazutas) – mažo piltinio tankio (125 kg/m ³) žemės ūkio liekanos	0,43		
	Balkeris „Supramax“ (mazutas) – mažo piltinio tankio (125 kg/m ³) žemės ūkio liekanos	0,27		
	Balkeris „Handysize“ (mazutas) – didelio piltinio tankio (300 kg/m ³) žemės ūkio liekanos	0,20		
	Balkeris „Supramax“ (mazutas) – didelio piltinio tankio (300 kg/m ³) žemės ūkio liekanos	0,13		
	Balkeris „Handymax“ (mazutas) – PKM	0,13		
	Balkeris „Handymax“ (mazutas) – PKM	0,07		
	Cheminių medžiagų/produktų tanklaivis (12,617 kt, mazutas)	0,12		
	Etanoliui vežti skirtas cheminių medžiagų/produktų tanklaivis (15 kt, mazutas)	0,17		
	RRME ir HVA vežti skirtas cheminių medžiagų/produktų tanklaivis (15 kt, mazutas)	0,16		
	Cheminių medžiagų/produktų tanklaivis (22,56 kt, mazutas)	0,10		
	Vidaus vandenų balkeris (8,8 kt, dyzelinas)	0,32	0,093	0,0004
	Vidaus vandenų laivas naftai vežti (1,2 kt, dyzelinas)	0,50	0,030	
Transporto veiksmingumas – dujotiekiai ir geležinkeliai				
	Vietinis (10 km) vamzdynas	0,00	0,000	0,0000
	JAV krovinių traukinys (dyzelinas)	0,25	0,005	0,0010
	Geležinkelis (elektrinis, VĮ)	0,21		

2019 m. ES pagamintos ir suvartotos elektros energijos taršos anglies dioksidu intensyvumas [g CO₂ekv/kWh]

Išskaitant pradinės grandies išmetamą teršalų kiekį, neskaitant statybos sektoriuje išmetamo teršalų kiekio

	TADI, grynasis elektros energijos produktas	TADI, naudojant AĮ elektros energiją	TADI, naudojant VĮ elektros energiją	TADI, naudojant ŽĮ elektros energiją
Austrija	153	238	240	245
Belgija	204	214	215	219
Bulgarija	493	504	510	532
Kipras	757	768	772	787
Čekija	518	526	531	549
Vokietija	389	386	388	398
Danija	100	135	136	139
Estija	654	468	471	485
Graikija	577	585	590	610
Ispanija	245	248	251	263
Suomija	105	127	128	130
Prancūzija	74	81	82	86
Kroatija	208	329	333	349
Vengrija	277	307	310	322
Airija	349	357	360	374
Italija	352	331	333	343
Latvija	203	312	315	325
Lietuva	79	291	294	305
Liuksemburgas	93	311	312	316
Malta	455	437	441	454
Nyderlandai	430	415	417	426
Lenkija	742	715	720	741
Portugalija	268	282	285	299

Rumunija	388	421	427	454
Slovakija	168	316	319	329
Slovėnija	269	281	283	291
Švedija	20	25	25	26
ES27	288	295	298	308
Islandija	7	7	7	7
Norvegija	12	20	20	21
Šveicarija	32	107	108	112
Jungtinė Karalystė	271	277	280	292
Albanija	0	302	308	332
Bosnija ir Hercegovina	799	766	776	818
Kosovas	1 099	1 067	1 097	1 224
Moldova	246	446	453	476
Juodkalnija	472	588	599	646
Šiaurės Makedonija	794	760	774	831
Serbija	807	819	833	892
Turkija	487	508	516	546
Baltarusija	449	458	462	479
Rusija	459	474	479	496
Ukraina	407	419	423	439

	Parametras:	Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas		
	Vienetas:	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ
<i>Vykdamas mašinų operacijas, įskaitant skiedrų gamybą, išmetami teršalai (dyzelino MJ)</i>				
	Naudojant dyzeliną išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai (transportas)	0,0008	0,0032	0,97
	Naudojant dyzeliną išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai (miškininkystė)	0,0008	0,0032	0,97
	Naudojant dyzeliną išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai (žemės ūkis)	0,0013	0,0032	0,97

	Parametras:	Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas		
	Vienetas:	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ
Iš katilo arba kogeneracinės jėgainės išmetamas kiekis (pradinių žaliavų MJ)				
	Iš katilo, kuriame naudojamos žemės ūkio liekanos, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0017	0,0007	0,24
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamos žemės ūkio liekanos, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0017	0,0007	0,24
	Iš katilo, kuriame naudojamos cukranendrių išspaudos, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0025	0,0012	0,43
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamos cukranendrių išspaudos, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0025	0,0012	0,43
	iš kogeneracinių biodujų variklių išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,3400	0,0014	8,92
	Iš biodujų katilo išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0025	0,0010	0,36
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamos akmens anglys, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0018	0,0050	1,53
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamas lignitas, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0007	0,0028	0,86
	Iš GD katilo išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0025	0,0010	0,36
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamos GD, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0042	0,0008	0,36
	iš GD variklių išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0030	0,0001	0,10
	Iš katilo, kuriame naudojami palmių kevalai ir plaušai, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0030	0,0040	1,27
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojami palmių kevalai ir plaušai, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0030	0,0040	1,27
	Iš PKM katilo išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0017	0,0007	0,24
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojami PKM, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0017	0,0007	0,24
	Iš katilo, kuriame naudojamos pjuvenos, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0049	0,0010	0,41
	Iš katilo, kuriame naudojamos šiaudų granulės, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0017	0,0007	0,24
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamos šiaudų granulės, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0017	0,0007	0,24
	Iš katilo, kuriame naudojamos medienos skiedros, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0049	0,0010	0,41
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamos medienos skiedros, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0049	0,0010	0,41
	Iš katilo, kuriame naudojamos medienos granulės, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0030	0,0006	0,25
	Iš kogeneracinės jėgainės, kurioje naudojamos medienos granulės, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0030	0,0006	0,25

	Parametras:	Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas		
	Vienetas:	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ
	Iš katilo, kuriame naudojamas skystasis kuras, išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,0009	0,0004	0,14
	CH ₄ ir N ₂ O kiekis, išmetamas dėl bendrojo medienos granuliu deginimo (pagal verdančiojo sluoksnio principą veikianti elektrinė, kurioje deginamos anglys)	0,0010	0,0610	18,20
	CH ₄ ir N ₂ O kiekis, išmetamas dėl bendrojo medienos granuliu deginimo (elektrinė, kurioje deginamos pulverizuotos anglys)	0,0009	0,0014	0,44
<i>Iš degazuotojo substrato talpyklų išmetami teršalai (biodujų MJ)</i>				
	Iš atviros biologinių atliekų degazuotojo substrato talpyklos išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,4930	0,0319	21,82
	Iš atviros kukurūzų degazuotojo substrato talpyklos išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	0,4422	0,0082	13,51
	Iš atviros mėšlo degazuotojo substrato talpyklos išmetami CH ₄ ir N ₂ O kiekiai	1,9917	0,0663	69,56

		Išmetamo ŠESD kiekio koeficientas							
		g CO ₂ /kg	g CH ₄ /kg	g N ₂ O/kg	g CO ₂ -ekv/kg	g CO ₂ /MJ	g CH ₄ /MJ	g N ₂ O/MJ	g CO ₂ -ekv/MJ
<i>Mėšlo metano kreditai (biodujų MJ)</i>									
	Išmetamo CH ₄ ir N ₂ O kreditai mėšlui						1,4700	0,0279	45,05
	Teršalų neišmetama	0,0	0,00	0,0000	0,0	0,00	0,0000	0,0000	0,00